രാമവർമ്മഗ്രന്ഥാവലി നമ്പർ ൩൫

ദൂതവാക്യം

നാടകം ഭാഷ

(ഗദ്യം)

കൊച്ചി

മലയാളഭാഷാപരിഷ്കരണക്കമ്മിററിയിൽനിന്ന

പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുന്നതു്.

രാമവൎമ്മഗ്രന്ഥാവലി നമ്പർ 35

ദൂതവാക്യം

നാടകം ഭാഷ

(ഗദ്യം)

കൊച്ചി
മലയാളഭാഷാപരിഷ്കരണക്കമ്മിറ്റിയിൽനിന്ന
പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുന്നതു്.

കാപ്പി 500

൧൧൧൧

തൃശ്ശിവപേരൂർ
രാമാനുജമുദ്രാലയം (ക്ലിപ്തം) ത്തിൽ
അച്ചടിച്ചതു്.

വില 8 ണ] [എട്ടണ

അവതാരിക.

'ദൂതവാക്യം' 'ഭാസോ ഹാസഃ' എന്നു പ്രസന്നരാഘവകാരനായ ജയദേവൻ വൎണ്ണിച്ചിട്ടുള്ളപ്രകാരം കവിതാകാമിനിയുടെ മന്ദഹാസമെന്നു വിഖ്യാതനും കാളിദാസനുപോലും ബഹുമാന്യനുമായ ഭാസമഹാകവിയുടെ നിബന്ധങ്ങളിൽ ഒന്നാണെന്നു ചില പണ്ഡിതന്മാർ ഊഹിക്കുന്ന ഒരു രൂപകമാകുന്നു. പ്രസ്തുതനിബന്ധം ഭാസകൃതിയാണെന്നുള്ള വാദം യുക്തിയുക്തമാണെങ്കിലും അല്ലെങ്കിലും * അത് അത്യന്തം പ്രാചീനമായ ഒരു രൂപകമാണെന്നുള്ളതിനെപ്പററി ആൎക്കുംതന്നെ വിപ്രതിപത്തിക്ക് അവകാശമില്ല.

കൌരവസഭയിലേക്കു പാണ്ഡവന്മാരുടെ ദൂതനായി ഇരുകൂട്ടരും തമ്മിൽ ഒരു സന്ധിയുണ്ടാക്കുന്നതിനുവേണ്ടി എഴുന്നള്ളിയ ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാൻെറ വാക്യം ഇതിൽ പ്രധാനമാകയാലാണ് ഇതിനു ദൂതവാക്യം എന്ന പേർ സിദ്ധിച്ചത്. മഹാഭാരതം ഉദ്യോഗപൎവ്വത്തിൻെറ ഒരു ഉപപിരിവായ ഭഗവദ്യാനപൎവ്വത്തിൽ അടങ്ങിയ ഈ കഥ ഇതിവൃത്തമായി സ്വീകരിച്ചിട്ടുള്ള ഗ്രന്ഥകാരന്മാർ എല്ലാവരും പ്രായേണ അവരുടെ കൃതികളെ 'ദൂതവാക്യം' എന്നുതന്നെയാണ് നാമകരണം ചെയ്തിട്ടുള്ളത്. മേല്പുത്തൂർ നാരായണഭട്ടതിരിയുടെ 'ദൂതവാക്യം' ചമ്പു സുപ്രസിദ്ധമാണല്ലോ.

സംസ്കൃതസാഹിത്യത്തിൽ പ്രസിദ്ധിയെ പ്രാപിച്ചി

* ഈ വാദത്തിൽ ഇവിടെ പ്രവേശിക്കുന്നില്ല.

ട്ടുള്ള വിവിധരൂപങ്ങളായ രൂപകങ്ങളിൽ 'വ്യായോഗം' എന്ന ഗണത്തിലോ അതോ 'വീഥി' എന്ന ഗണത്തിലോ ദൂതവാക്യത്തെ ഉൾപ്പെടുത്തേണ്ടതെന്നതിനെക്കുറിച്ചു വിദ്വാന്മാരുടെ ഇടയിൽ വിവാദമുണ്ട്. ഈ രണ്ടുതരം രൂപകങ്ങൾക്കും തമ്മിൽ നായകഭേദം, രസഭേദം മുതലായവയെ ആസ്പദമാക്കിയാണ് വ്യത്യാസം കല്പിച്ചിരിക്കുന്നത്. ദൂതവാക്യത്തിൽ നായകൻ സുയോധനനാണെന്നു വാദിക്കുന്നവർ അതു വ്യായോഗമെന്നും ശ്രീകൃഷ്ണനാണെന്നു വാദിക്കുന്നവർ വീഥിയെന്നും അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു.

"സർവ്വരസലക്ഷണാഢ്യാ
യുക്താ ഹ്യംഗൈസ്ത്രയോദശഭിഃ
വീഥീ സ്യാദേകാങ്കാ
തഥൈകഹാര്യ്യാ ദ്വിഹാര്യ്യാ വാ"

അതായത് എല്ലാ രസങ്ങളും കാണുന്നതും പതിമൂന്ന് അംഗങ്ങളോടുകൂടിയതും ഏകാങ്കവും ഒന്നോ അഥവാ രണ്ടോ പാത്രങ്ങളെക്കൊണ്ടു കഥ നിർവ്വഹിക്കുന്നതുമാണ് വീഥി എന്നു ഭരതമുനി വീഥിക്കു ചില സാമാന്യലക്ഷണങ്ങൾ കല്പിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും അവയുടെ സ്വരൂപം ഒന്നുകൂടി വ്യക്തമാക്കി അനന്തരകാലങ്ങളിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന ആലങ്കാരികന്മാർ പലതും പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്.

"വീഥീ തു കൈശികീവൃത്തൌ
സന്ധ്യംഗാങ്കൈസ്തു ഭാണവൽ
രസസ്സൂച്യസ്തു ശൃംഗാരഃ
സ്പൃശേദപി രസാന്തരം.
യുക്താ പ്രസ്താവനാഖ്യാതൈ-
രംഗൈരുദ്ഘാത്യകാദിഭിഃ

ഏവം വീഥി വിധാതവ്യാ
ദ്വ്യേകപാത്രപ്രയോജിതാ"
എന്നു ദശരൂപകത്തിൽ ധനഞ്ജയനും
"മുഖനിർവ്വഹണേ സന്ധീ
വീഥ്യാ വൃത്തിസ്തു കൈശികീ
ദ്വാഭ്യാം പ്രയോജ്യാ പാത്രാഭ്യാം
ക്വചിദേകേന വാ ഭവേൽ.
അംഗീ സർവ്വരസസ്പർശീ
ശൃംഗാരോസ്യാഃ പ്രധാനതഃ
യുക്താ ലാസ്യാംഗ വീഥ്യംഗൈ-
സ്സമ്യഗുദ്ഘാത്യകാദിഭിഃ
ഭേയുക്താ ന വേത്യസ്യാം
ലാസ്യാംഗാന്യാഹ കോഹലഃ
വീഥ്യാംശ്ശൃംഗാരരൂപത്വാ-
ദ്വിധേയാനീതി ഭോജരാട്.
ഏകാങ്കൈവ ഭവേദ്വീഥീ
രസസ്സൂച്യോന്യസംഭൃതഃ
യഥാ ബകുളവീഥീ സ്യാ-
ദിന്ദുലേഖാദയോ യഥാ"
എന്നു ഭാവപ്രകാശനത്തിൽ ശാരദാതനയനും
"വീഥ്യാമേകോ ഭവേദങ്കഃ
കശ്ചിദേകോത്ര കല്പ്യതേ
ആകാശഭാഷിതൈശ്ചിത്രൈ-
ശ്ചിത്രാം പ്രത്യുക്തിമാശ്രിതഃ
സൂചയേദ്ഭൂരി ശൃംഗാരം
കിഞ്ചിദന്യാൻ രസാൻ പ്രതി.

മുഖനിർവ്വഹണേ സന്ധീ
അർത്ഥപ്രകൃതയോഖിലാഃ
അസ്യാസ്ത്രയോദശാംഗാനി
നിർദ്ദിശന്തി മനീഷിണഃ"

എന്നു സാഹിത്യദർപ്പണത്തിൽ വിശ്വനാഥകവിരാജനും

"സൂച്യപ്രധാനശൃംഗാരാ
മുഖനിർവ്വഹണാന്വിതാ
ഏകയോജ്യാ ദ്വിയോജ്യാ വാ
കൈശികീവൃത്തിനിർഭരാ
വീഥ്യംഗസഹിതൈകാങ്കാ
വീഥീതി കഥിതാ ബുധൈഃ
അസ്യാം പ്രായേണ ലാസ്യാംഗ-
ദശ്നം യോജയേന്ന വാ
സാമാന്യാ പരകീയാ വാ
നായികാത്രാനുരാഗിണീ
വീഥ്യംഗപ്രായവസ്തുത്വാ-
ന്നോചിതാ കുലപാലികാ
ലക്ഷ്യമസ്യാസ്തു വിജ്ഞേയം
മാധവീവീഥികാദികം"

എന്നു രസാർണ്ണവസുധാകരത്തിൽ ശിംഗഭൂപാലനും ഉപന്യസിച്ചിരിക്കുന്നു. ഈ പ്രസ്താവനകളിൽനിന്നു വെളിവാകുന്നതു വീഥിയിൽ എല്ലാ രസങ്ങളേയും സ്പർശിക്കാമെങ്കിലും പ്രാധാന്യേന സൂചിപ്പിക്കേണ്ടതു ശൃംഗാരത്തെയാണെന്നും വീഥിക്കു താരതമ്യേന ശൃംഗാരരൂപത്വമാണ് ഉള്ളതെന്നും അതിൽ സാമാന്യയോ പരകീയയോ ആയിരിക്കണം നായികയെന്നും വൃത്തി കൈശികിയായിരിക്കണ

മെന്നുമാകുന്നു. ഈ ലക്ഷണങ്ങൾ ഒന്നും ദൂതവാക്യത്തിനു യോജിക്കുന്നില്ല. ശൃംഗാരരസത്തിന്റെ പ്രസംഗമേ ഇതിലില്ലല്ലോ. വീഥിപക്ഷക്കാർ ശ്രീകൃഷ്ണൻ ധർമ്മവീരനായാണ് ഈ രൂപകത്തിൽ പരിലസിക്കുന്നതെന്നു പറയുന്നുമുണ്ട്. ആ സ്ഥിതിക്ക് ഇത് ഏകാങ്കവും പ്രധാനമായി ദുര്യോധനൻ വാസുദേവൻ ഈ രണ്ടു പാത്രങ്ങളെക്കൊണ്ടു നിർവ്വഹിക്കപ്പെടുന്നതുമായ ഒരു രൂപകമാണെങ്കിലും ഇതിനു മററു വിഷയങ്ങളിൽ വീഥിയുടെ സ്വരൂപമില്ലെന്നു തന്നെ തീർച്ചപ്പെടുത്താവുന്നതാണ്. വീഥിക്ക് ഇതിവൃത്തം പ്രഖ്യാതമായാൽ പോരാ, കവികല്പിതമായിരിക്കണമെന്നു പ്രതാപരുദ്രയശോഭൂഷണത്തിൽ വിദ്യാനാഥൻ നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആ ലക്ഷണവും ദൂതവാക്യത്തിനു ചേരുന്നില്ല. നായികയുടെ നാമധേയത്തോടാണ് സാധാരണമായി വീഥികൾ ഘടിപ്പിച്ചു കാണുന്നത്. അങ്ങനെയൊന്നും ഇവിടെ കാണ്മാനില്ലെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

ഇനി ഈ കൃതി വ്യായോഗമാണോ എന്നു പരിശോധിക്കാം.

"ഖ്യാതേതിവൃത്തോ വ്യായോഗഃ
ഖ്യാതോദ്ധതനരാശ്രയഃ
ഹീനോ ഗർഭവിമർശാഭ്യാം
ദീപ്താഃ സ്യുർഡിമവദ്രസാഃ
അസ്ത്രീനിമിത്തസംഗ്രാമോ
ജാമദഗ്ന്യജയേ യഥാ
ഏകാഹാചരിതൈകാങ്കോ
വ്യായോഗോ ബഹുഭിർന്നരൈഃ"

എന്നു ദശരൂപകത്തിലും

“വ്യായോഗഃസ്യതിവൃത്തം യൽ
തൽ പ്രഖ്യാതമിതീരിതം
ധീരോദാത്താശ്ച വിഖ്യാതാ
ദേവാ രാജർഷയോഥവാ
നായകാസ്ത്രിചതുഷ്പഞ്ച
ഭവേയുന്ന ദശാധികാഃ
ദിവ്യയോനിരഥാല്പസ്ത്രീ-
പരിവാരസ്ത്രിസന്ധികഃ
ഗർഭാവമർശരഹിതോ
വിഷ്കംഭാദിസമന്വിതഃ
ഏകാഹചരിതൈകാങ്കോ
ഭാരത്യാരഭടീയുതഃ
യുദ്ധാധർഷണസംഫേടഃ
വിദ്രവാദിനിരന്തരഃ
കദാചിൽകഃ സ്വല്പശൃംഗാരഃ
ഷഡ്ദീപ്തരസനിർഭരഃ
അസ്ത്രീനിമിത്തസംഗ്രാമോ
വ്യായോഗഃ കഥിതോ ബുധൈഃ”

എന്നു ഭാവപ്രകാശനത്തിലും

“ഖ്യാതേതിവൃത്തോ വ്യായോഗഃ
സ്വല്പസ്ത്രീജനസംയുതഃ
ഹീനോ ഗർഭവിമർശാഭ്യാം
നരൈർബഹുഭിരാശ്രിതഃ
ഏകാങ്കശ്ച ഭവേദസ്ത്രീ-
നിമിത്തസമരോദയഃ

കൈശികീവൃത്തിരഹിതഃ
പ്രഖ്യാതസ്തത്ര നായകഃ
രാജർഷിരഥ വാ ദിവ്യോ
ഭവേദ്ധീരോദ്ധതശ്ച സഃ
ഹാസ്യശൃംഗാരശാന്തേഭ്യ
ഇതരേത്രാംഗിനോ രസാഃ"

എന്നു സാഹിത്യദപ്പണത്തിലും

"ഖ്യാതേതിവൃത്തസമ്പന്നോ
നിസ്സഹായകനായകഃ
യുക്തോ ദശാവരൈഃ ഖ്യാതൈ-
രുദ്ധതൈഃ പ്രതിനായകൈഃ
വിമർശഗർഭരഹിതോ
ഭാരത്യാരഭടീസ്ഫുടഃ
ഹാസ്യശൃംഗാരരഹിത
ഏകാങ്കോ രൌദ്രസംശ്രയഃ
ഏകവാസരവൃത്താന്തഃ
പ്രാപ്തവിഷ്കംഭചൂളികഃ
അസ്ത്രീനിമിത്തസമരോ
വ്യായോഗഃ കഥിതോ ബുധൈഃ
വിജ്ഞേയമസ്യ ലക്ഷ്യന്തു
ധനഞ്ജയജയാദികം"

എന്നു രസാർണ്ണവസുധാകരത്തിലും ഇത്തരത്തിലുള്ള രൂപകത്തിനു ലക്ഷണം വിവരിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. വിവിധരസങ്ങൾ വീഥിപോലെ മാലാരൂപത്തിൽ സംഘടിക്കുന്നതുകൊണ്ടാണു് വീഥിക്കു് ആ പേർ വന്നതെന്നു വിശ്വനാഥകവിരാജനും ബഹുപുരുഷന്മാർ തമ്മിൽ ചേരുന്നതു

കൊണ്ടാണ് ("വ്യായുജ്യന്തേസ്മിൻ ബഹവഃ പുരുഷാഃ") വ്യായോഗത്തിന് ആ നാമധേയം സിദ്ധിച്ചതെന്നു ധനഞ്ജയനും പ്രസ്താവിക്കുന്നു. ഉത്ഭവാക്യത്തിൽ ഇതിവൃത്തം പ്രഖ്യാതമാണ്; അങ്കം ഒന്നേയുള്ളു. ഒരു ദിവസംകൊണ്ടു കഥ നടക്കുന്നു. ഭാരതിയും ആരഭടിയുമാണ് പ്രായേണ വൃത്തികൾ. ദുര്യോധനനും വാസുദേവനും തമ്മിൽ അസ്ത്രീഹേതുകമായാണ് സംഗ്രാമമുണ്ടാകുന്നത്. ശൃംഗാരരസത്തിന്റേയും ഹാസ്യരസത്തിന്റേയും പ്രസക്തിയേയില്ല. ഇത്തരത്തിലുള്ള വ്യായോഗലക്ഷണങ്ങളെല്ലാം ഇവിടെ സ്പഷ്ടമായി കാണുന്നുണ്ട്.

ഇനി ഈ രൂപകത്തിലെ നായകൻ ദുര്യോധനനോ വാസുദേവനോ എന്നും അംഗിയായ രസമെന്തെന്നും നോക്കാം. ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ പരുഷഭാഷണം കേട്ടിട്ടും കുലുങ്ങാതെ തന്റെ ദൃഢനിശ്ചയം തുടൎന്നുകൊണ്ടു യുദ്ധോത്സാഹിയായി വൎത്തിക്കുന്ന സുയോധനനാണ് നായകനെന്നു ചിലർ പറയുന്നതു യുക്തിയുക്തമായി തോന്നുന്നില്ല. ഗ്രന്ഥം ആമൂലാഗ്രം സൂക്ഷ്മമായി പരിശോധിച്ചാൽ ദുര്യോധനനെ പ്രതിനായകനായി മാത്രമാണ് കവി കല്പിക്കുന്നതെന്നു കാണാം. വ്യായോഗത്തിലെ നായകൻ ധീരോദ്ധതനായിരിക്കണമെന്നു നിൎബ്ബന്ധമില്ലെന്നും അതിൽ ധീരോദാത്തനും നായകപദത്തിന് അൎഹനാണെന്നുമാണല്ലോ ശാരദാതനയന്റെ മതം. അതല്ല ധീരോദ്ധതൻ തന്നെയായിരിക്കണം നായകൻ എന്നു നിഷ്കൎഷിക്കുന്നപക്ഷം ശ്രീകൃഷ്ണന് അത്തരത്തിലുള്ള നായകന്റെ ഏതാനും ചില ലിംഗങ്ങൾ കവി ഇതിൽ ഘടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. ക്രോധം ആ വക ലിംഗങ്ങളിൽ ഒന്നാണ്.

"ശഠ! ബാന്ധവനിസ്സ്നേഹ!
കാക! കേകര! പിംഗള!
ത്വദുത്ഥാൽ കുരുവംശോയ-
മചിരാന്നാശമേഷ്യതി"

"യദി ലവണജലധിം വാ കന്ദരം വാ ഗിരീണാം
ഗ്രഹഗണചരിതം വാ വായുമാർഗ്ഗം പ്രയാസി
മമ ഭുജബലയോഗപ്രാപ്തസഞ്ജാതവേഗം
ഭവതു ചപലചക്രം കാലചക്രം തവാദ്യ"

ഇത്യാദി പദ്യങ്ങൾ ഈ വിഷയത്തിൽ ജ്ഞാപകങ്ങളാകുന്നു. മായാവിത്വമാണ് മറ്റൊരു ലിംഗം. "അയം നഷ്ടഃ കേശവഃ" ഇത്യാദി ദുര്യോധനവാക്യം നോക്കുക. പക്ഷേ കവി ശ്രീകൃഷ്ണനെ

"മായാപരഃ പ്രചണ്ഡ-
ശ്ചപലോഹങ്കാരദർപ്പഭൂയിഷ്ഠഃ
ആത്മശ്ലാഘാനിരതോ
ധീരൈർധീരോദ്ധതഃ കഥിതഃ"

എന്ന കാരികയിൽ വിശ്വനാഥൻ നിർദ്ദേശിക്കുന്ന എല്ലാ ലക്ഷണങ്ങളോടുംകൂടി അവതരിപ്പിച്ചിട്ടില്ല; അങ്ങനെ അവതരിപ്പിക്കാൻ ആർക്കും സാധിക്കുന്നതുമല്ലല്ലോ. സുദർശനം തന്റെ അവതാരത്തിന്റെ പ്രയോജനം ഓർമ്മപ്പെടുത്തിയതിനു മേലാണെങ്കിലും "സുദർശന, രോഷാൽ സമുദാചാരോ വിസ്മൃതഃ. ഗമ്യതാം സ്വനിലയമേവ" എന്നു പറയുന്നതിൽനിന്നു ഭഗവാനെ ഒടുവിൽ പ്രകൃതിയെ പ്രാപിപ്പിച്ചു ധീരോദാത്തനായി അദ്ദേഹം വർണ്ണിക്കുന്നു എന്നു നമുക്കു കാണാവുന്നതാണ്. ദിവ്യയോനികഥ വേണം വ്യായോഗത്തിൽ നിബന്ധിക്കുവാൻ എന്ന ശാരദാതനയ

ന്റെയും രാജർഷിയോ അല്ലെങ്കിൽ ദിവ്യനോ ആയിരിക്കണം നായകൻ എന്ന വിശ്വനാഥന്റെയും നിർദ്ദേശങ്ങൾ ദൂതവാക്യത്തിൽ യോജിക്കുന്നു. 'നിസ്സഹായകനായകഃ' എന്ന ശിംഗഭൂപാലന്റെ നിർദ്ദേശത്തിനും ഇവിടെ ചേർച്ചയുണ്ട്. ആകെക്കൂടി ധീരോദ്ധതത്വത്തിന്റെ ചില ലക്ഷണങ്ങൾ കൂടിക്കലർത്തിട്ടുള്ള ധീരോദാത്തനായ ശ്രീവാസുദേവനാണ് ഈ രൂപകത്തിൽ നായകൻ എന്നു നിർണ്ണയിക്കുന്നതിൽ അപാകമുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ഭീമസേനൻ മുതലായ പുരാണപുരുഷന്മാരെ നായകന്മാരാക്കിയുള്ള സൌഗന്ധികാഹരണാദിവ്യായോഗങ്ങൾ പ്രസിദ്ധങ്ങളാണ്. ദുർഗ്ഗുണനിധിയായ ദുര്യോധനനെ കവി നായകനായി രംഗപ്രവേശം ചെയ്യിക്കുമെന്നു ഭാവുകന്മാർക്ക് ഊഹിക്കുവാൻ പ്രയാസമുണ്ട്. രസം വീരമാണെന്നുള്ളതിനെപ്പററി രണ്ടു പക്ഷത്തിന് അവകാശമില്ല. യുദ്ധവീരമെന്നാകുന്നു എന്റെ അഭിപ്രായം. ധർമ്മവീരമാണെന്നുള്ള പൂർവ്വപക്ഷത്തിന് ബലമുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ധർമ്മവീരം അംഗിയായുള്ള ഒരു വ്യായോഗവും ഞാൻ വായിച്ചിട്ടുമില്ല. ഇത്രദൂരം ഈ വിഷയത്തെപ്പററിച്ചർച്ചചെയ്യേണ്ടിവന്നതു ദൂതവാക്യം വ്യാഖ്യാനസഹിതം പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയ മഹാമഹോപാദ്ധ്യായൻ ഗണപതിശാസ്ത്രികൾ വിവിധമതങ്ങളെ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുക മാത്രം ചെയ്തു തൃപ്തിപ്പെടുകയും സ്വാഭിപ്രായം വിശദമാക്കാതെയിരിക്കുകയും ചെയ്തതിനാലാകുന്നു.

ദൂതവാക്യത്തിലെ ഇതിവൃത്തം ചുരുക്കത്തിൽ താഴെക്കാണുന്നതാണ്. ചൂതിൽ തോററു രാജ്യംവിട്ടു പോയ പാണ്ഡവന്മാർ നിശ്ചയപ്രകാരം പന്തിരാണ്ടു വനവാസവും ഒരാ

ണ്ട് അജ്ഞാതവാസവും കഴിഞ്ഞ് ഉപപ്ലാവ്യനഗരത്തിൽ പാർപ്പുറപ്പിച്ചു യുദ്ധത്തിനു സൈന്യസന്നാഹം ചെയ്തുവരുന്നതായറിഞ്ഞ് കുരുപതി ദുര്യോധനൻ യുദ്ധത്തിന്ന് ആരെയാണ് സേനാപതിയാക്കി അഭിഷേകം ചെയ്യേണ്ടതെന്നാലോചിക്കുവാൻ ഭീഷ്മദ്രോണകൃപകർണ്ണാദികളെയും തൻെറ സാമന്തന്മാരായ നിരവധി രാജാക്കന്മാരെയും മന്ത്രശാലയിലേക്ക് ആനയിക്കുന്നു. സഭകൂടി ആലോചിച്ചതിൽ ഭീഷ്മരെ സേനാപതിയായഭിഷേചിപ്പാൻ നിശ്ചയിക്കുന്നു. അപ്പോഴേക്കു യുദ്ധം തുടങ്ങുന്നതിനു മുമ്പു തക്കതായ ഒരാൾ മുഖേന ദുര്യോധനനോടു സന്ധി സംസാരിക്കുവാനിച്ഛിച്ചു പാണ്ഡവജ്യേഷ്ഠനായ യുധിഷ്ഠിരനാൽ അഭ്യർത്ഥിതനായ ഭഗവാൻ ശ്രീകൃഷ്ണൻ യുധിഷ്ഠിരവചനത്തിലും അർജ്ജുനമൈത്രിയിലുമുള്ള ഗൌരവം നിമിത്തം ദൂതവേഷം പരിഗ്രഹിച്ച് ഹസ്തിനപുരം പ്രാപിച്ച് ദൂതുപറയുവാൻമന്ത്രസഭയിലേക്കെഴുന്നള്ളുന്നു. ഭഗവാൻ ദൂതനായിവന്ന വിവരം കഞ്ചുകി സഭാമധ്യവർത്തിയായ ദുര്യോധനനോടു ചെന്നു പറയുന്നു. കുമതിയായ ദുര്യോധനൻ പാണ്ഡവഹിതൈഷിയായ ഭഗവാനെഴുന്നള്ളുമ്പോൾ ആരും പ്രത്യുത്ഥാനം ചെയ്യാതെ അവിടത്തെ അവമാനിക്കുകയും പിടിച്ചു കെട്ടുകയും ചെയ്യണമെന്നും, അതിനു വിരുദ്ധമായി സഭാവാസികളിലാരെങ്കിലും എഴുന്നേററുവെങ്കിൽ അങ്ങനെ ചെയ്തവൻ പന്ത്രണ്ടു ഭാരം സ്വർണ്ണത്താൽ ദണ്ഡ്യനാകുമെന്നും കല്പിക്കുന്നു. കേശവാഗമനത്തിൽ പ്രത്യുത്ഥാനംചെയ്യാതെ കഴിപ്പാൻ സുയോധനൻ ഒരുപായം കണ്ടെത്തുന്നു. ദ്രൌപദിയുടെ കേശാംബരാകർഷണം എഴുതീട്ടുള്ള ഒരു ചിത്രപടം മന്ത്രസഭയിൽ കൊണ്ടുവന്നു വയ്ക്കുക; ഭഗവാ

നെഴുന്നള്ളുമ്പോൾ ആ ചിത്രപടത്തിൽ ദൃഷ്ടിവിന്യാസം ചെയ്തുംകൊണ്ടിരിക്കുക. ഇതാണ് ആ ഉപായം. ഉപായലാഭത്താൽ സന്തുഷ്ടനായ ദുര്യോധനൻ ആ ചിത്രപടംകൊണ്ടുവന്നു സഭയിൽ വയ്പിച്ചു ഭഗവാന്റെ വരവുകാത്തുംകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ഭഗവാൻ മന്ത്രസഭയിൽ എഴുന്നള്ളുമ്പോൾ സംഭ്രാന്തന്മാരായി സകല ക്ഷത്രിയരും എഴുന്നേൽക്കുന്നതായും സുയോധനൻ ഇരിക്കുന്നതായും കണ്ടു. അവരുടെ സംഭ്രമത്തിനു കാരണം ദുര്യോധനന്റെ ആജ്ഞയാണെന്നു ഭഗവാൻ വിചാരിച്ചു. തന്റെ ആഗമനത്തിൽ പ്രത്യുത്ഥാനംചെയ്ത രാജാക്കന്മാൎക്കു നിഗ്രഹം വരാതെ കഴിക്കുന്നതിനു വേണ്ടി ഭഗവാൻ ദുര്യോധനനെ നോക്കി "സുയോധനൻ ഇരിക്കുകയാണോ" എന്നു ചോദിക്കുന്നു. ആ വാക്കു കേൾക്കുന്നതോടുകൂടി സുയോധനൻ സിംഹാസനത്തിൽനിന്നു വിരണ്ടു നിലത്തു വീഴുന്നു. ഭക്തന്മാരായ ഭീഷ്മദ്രോണാദികൾ ബദ്ധാഞ്ജലിപുടന്മാരായി എഴുന്നേററതു കണ്ടു ഭഗവാൻ "ഇരിക്കൂ, ഇരിക്കൂ" എന്നു പറഞ്ഞു താനും സിംഹാസനത്തിന്മേൽ ഇരിക്കുന്നു. തദവസരത്തിൽ ദുര്യോധനന്റെ ദുരുദ്ദേശഗർഭമായ ആ ചിത്രപടം ഭഗവാന്റെ ദൃഷ്ടിയിൽ പെടുന്നു. ചിത്രത്തിലെഴുതിയ ദ്രൗപദീകേശാംബരാകർഷണം കണ്ടു കുപിതനായിട്ട് അതവിടെ നിന്ന് എടുത്തു മാററുവാൻ ശ്രീകൃഷ്ണൻ കല്പിക്കയും കേശവനനിഷ്ടമാണെങ്കിൽ വേണ്ട എന്നു പറഞ്ഞു ദുര്യോധനൻ തത്സഭയിൽനിന്നു നീക്കംചെയ്കയും ചെയ്യുന്നു.

പിന്നെ ദുര്യോധനൻ ശ്രീകൃഷ്ണനോടു പാണ്ഡവന്മാരുടെ കുശലം ചോദിക്കുന്നതോടുകൂടി അവർതമ്മിൽ സംഭാഷണമാരംഭിക്കുന്നു. കുശലപ്രശ്നംതന്നെ ഉള്ളിലുള്ള ദു

ശുദ്ദേശത്തെ സൂചിപ്പിച്ചുംകൊണ്ടാണ്. "ധൎമ്മപുത്രനായ യുധിഷ്ഠിരന്നു സുഖമോ? വായുപുത്രനായ ഭീമന്നു കുശലമോ?" എന്നു തുടങ്ങി പാണ്ഡവന്മാൎക്കോരോരുത്തൎക്കും ദേവപുത്രത്വപ്രതിപാദകമായ വിശേഷണം ചേൎത്ത് അവർ ദേവപുത്രന്മാരാകയാൽ രാജ്യത്തിന് അവകാശികളല്ല എന്നു ധ്വനിപ്പിച്ചുംകൊണ്ടാണ് സുയോധനന്റെ വാക്യം. ശ്രീകൃഷ്ണൻ ദുൎയ്യോധനന്റെ വിശേഷണപ്രയോഗത്തിലുള്ള വിശേഷം താൻ മനസ്സിലാക്കി എന്നു സൂചിപ്പിക്കുമാറ "ഗാന്ധാരീപുത്രനായ നിനക്കു യോഗ്യംതന്നെ ഈ കുശലവിചാരം" എന്നുപന്യസിച്ച് "വനത്തിൽ വളരെ ദുഃഖം അനുഭവിച്ചു. സഭയിൽവച്ചു നിശ്ചയിച്ച കാലം കഴിയുകയും ചെയ്തു. ഇനി ധൎമ്മ്യവും പൈതൃകവുമായ രാജ്യം പകുത്തുതരണം" എന്നുള്ള പാണ്ഡവസന്ദേശത്തെ അറിയിക്കുന്നു. പൈതൃകമായ രാജ്യം എന്നു കേട്ടപ്പോൾ ദുൎയ്യോധനൻ മുൻപു താൻ വ്യംഗ്യമായി ഉപക്ഷേപിച്ച വിഷയത്തെ വാച്യമായിത്തന്നെ പറയുന്നു. യുധിഷ്ഠിരാദികൾ പാണ്ഡുവിന്റെ പുത്രന്മാരല്ലെന്നും ദേവപുത്രന്മാരായിപ്പിറന്ന അവൎക്ക് കൌരവരാജ്യത്തിന്നവകാശമില്ലെന്നുമാണ് കുരുപതിയുടെ വാദം. ഈ വാദത്തെ അപ്രകാരംതന്നെയുള്ള ഒരു ന്യായംകൊണ്ടു ശ്രീകൃഷ്ണൻ നിരസിക്കുന്നു. ധൃതരാഷ്ട്രരുടെ പിതാവായ വിചിത്രവീൎയ്യൻ വിഷയാസക്തി വൎദ്ധിക്കുകയാൽ ക്ഷയം പിടിപെട്ടു മരിച്ചതിനു ശേഷം വേദവ്യാസനിൽനിന്നാണ് ധൃതരാഷ്ട്രർ ജനിച്ചത്. അതിനാൽ ഋഷിപുത്രനായ അദ്ദേഹം പൈതൃകമായ രാജ്യത്തെ എങ്ങനെ സ്വീകരിച്ചു എന്നാണ് കൃഷ്ണന്റെ ചോദ്യം. ഇങ്ങനെ ഓരോന്നു പറഞ്ഞ് പര

സ്സരവിരോധത്തെ വദ്ധിപ്പിക്കുന്നതായാൽ കുരുവംശത്തിന്നു മൂലനാശം ഭവിക്കുമെന്നും, അതുകൊണ്ടു വൈരത്തെ ത്യജിച്ചു പാണ്ഡവന്മാരുടെ സന്ദേശമനുസരിച്ചു പ്രവൎത്തിക്കണമെന്നും ഭഗവാൻ ഉപദേശിക്കയും ചെയ്യുന്നു. അപ്പോൾ ദുൎയ്യോധനൻ രാജ്യം എന്നതു യാചിക്കയോ ദാനംചെയ്കയോ ചെയ്യാവുന്ന ഒരു വസ്തുവല്ലെന്നും, രാജ്യം ലഭിപ്പാനാഗ്രഹമുണ്ടെങ്കിൽ യുദ്ധംചെയ്തു പിടിച്ചടക്കുക തന്നെ വേണമെന്നും, അല്ലെങ്കിൽ കാട്ടിൽ പോയി തപസ്സു ചെയ്കയാണുത്തമമെന്നും ഖണ്ഡിതമായി പറയുന്നു. അതിന്നു ഭഗവാൻ ബന്ധുക്കളുടെ വിഷയത്തിൽ അങ്ങനെ പരുഷം പറയുന്നതു ശരിയല്ലെന്നു പറഞ്ഞ് സുയോധനനെ അനുനയിക്കുവാൻ ശ്രമിക്കുന്നു. ഈ ഘട്ടത്തിൽ കൌരവേന്ദ്രൻ പാണ്ഡവന്മാരെ വിട്ട് അവരുടെ കാൎയ്യം പറവാൻ വന്ന ഭഗവാനെത്തന്നെ വ്യക്തിപരമായി അധിക്ഷേപിക്കുവാൻ തുടങ്ങുന്നു. സ്വന്തം മാതുലനായ കംസനെക്കുറിച്ചു ദയയില്ലാതെ ശ്രീകൃഷ്ണൻ പ്രവൎത്തിച്ചതിനെ ദുഷിക്കുന്നു. ശ്രീകൃഷ്ണനാകട്ടെ ഒട്ടും ക്ഷോഭിക്കാതെ കംസവധത്തിൽ താൻ തെററുകാരനല്ലെന്നും, നിരപരാധയായ സ്വസഹോദരിയുടെ പുത്രന്മാരെ കൊന്നതുകൊണ്ടും സ്വപിതാവിനെ ബന്ധിച്ചതുകൊണ്ടും കംസൻ മൃത്യുവിനാൽത്തന്നെ ഹതനായതാണെന്നും സമാധാനം പറയുന്നു. അതെങ്ങനെയായിരുന്നാലും കംസനെ ശ്രീകൃഷ്ണൻ വഞ്ചിക്കുകയാണു ചെയ്തതെന്നു ദുൎയ്യോധനൻ വീണ്ടും പറയുന്നു. കംസവധാനന്തരം കംസശ്വശുരനായ ജരാസന്ധൻ അഭിഷേണനംചെയ്തപ്പോൾ ഭീതനായി പലായനംചെയ്തു എന്നൊരപഖ്യാതികൂടി കുരുപതി ഭഗവാന്റെ പേരിൽ ആരോപി

ക്കുന്നു. അതിന്നു ശ്രീകൃഷ്ണൻ, ദേശകാലാവസ്ഥകളെ നോക്കീട്ടുമാത്രമെ നയവേദികൾ പൌരുഷം പ്രകടിപ്പിക്കയുള്ളൂ വെന്നും തന്നെ പരിഹസിക്കുന്നതു നിൎത്തി സ്വന്തം കാൎയ്യം നോക്കുകയാണു വേണ്ടതെന്നും സമാധാനം പറഞ്ഞ്, ദോഷങ്ങളെ വിസ്മരിച്ച് ഭ്രാതാക്കളിൽ സ്നേഹം കാണിക്കണമെന്നുപദേശിക്കുന്നു. ദേവപുത്രന്മാരുമായി മനുഷ്യൎക്ക് എങ്ങിനെ ബന്ധുത്വം ഭവിക്കുമെന്നാണ് അപ്പോഴും ദുൎയ്യോധനൻ ചോദിക്കുന്നത്.

ഇതുവരെ ഭഗവാൻ സാമോപായമവലംബിച്ച് സുയോധനനെ പ്രസാദിപ്പിക്കുവാനാണ് ശ്രമിച്ചത്. പക്ഷെ ആ പ്രയത്നം വിഫലമായി. ഇനി ഈ വിദ്യ പറ്റുകയില്ലെന്നും, പരുഷാക്ഷരങ്ങളായ വാക്കുകളെക്കൊണ്ടു ക്ഷോഭിപ്പിക്കുകതന്നെ വേണമെന്നും അവിടേക്കു തോന്നി. എന്നിട്ടു ഭഗവാൻ അൎജ്ജുനന്റെ വിവിധങ്ങളായ അപദാനങ്ങളെ ഓരോന്നായി ഉപന്യസിച്ച് പാണ്ഡവന്മാൎക്ക് അൎദ്ധരാജ്യം കൊടുക്കേണമെന്നും, ഇല്ലെങ്കിൽ അവർ സമുദ്രപൎയ്യന്തമുള്ള ഭൂമിമുഴുവൻ പിടിച്ചടക്കുമെന്നും വ്യക്തമായി പറയുന്നു. അതിന്നു ദുൎയ്യോധനൻ വായുദേവൻതന്നെ ഭീമസേനന്റെ രൂപത്തോടുകൂടിയും ഇന്ദ്രൻതന്നെ അൎജ്ജുനന്റെ രൂപത്തോടുകൂടിയും വന്നു യുദ്ധംചെയ്യുന്നതായാൽ പോലും ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ വചനമനുസരിച്ചു രാജ്യത്തിൽ ഒരു തൃണമിടപോലും പാണ്ഡവന്മാൎക്കു കൊടുക്കുകയില്ലെന്നു തീൎത്തുപറയുന്നു. "തൃണമിട" എന്നു കേട്ടപ്പോൾ തൃണമിടവച്ചു സംസാരിക്കുന്നതു ഭംഗിയല്ലെന്നായി ഭഗവാൻ. സ്ത്രീഹത്യ, ബ്രഹ്മഹത്യ മുതലായവ ചെയ്തു നില്ലജ്ജനായ പുരുഷനോടു തൃണമിടവെച്ചു സംസാരിക്കുവാൻ പാടുള്ളൂ എ

ന്നു ദുര്യോധനൻ. ഇങ്ങനെ വാക്കിനു വാക്കിനു തന്നെ അധിക്ഷേപിക്കുവാനാണ് ദുര്യോധനൻ ഒരുങ്ങിയിരിക്കുന്നതെന്നു കണ്ടു ഭഗവാൻ സുയോധനനോടു തന്നെ ഇപ്രകാരം നിന്ദിക്കുകയാണെങ്കിൽ താൻ പോകയാണെന്നും, എന്നാൽ പാണ്ഡവന്മാരുടെ ദൂതനായി വന്ന സ്ഥിതിക്ക് അവരുടെ സന്ദേശം ഗ്രഹിപ്പിക്കാതെ പോകുവാൻ വിചാരിക്കുന്നില്ലെന്നും പറയുന്നു. പക്ഷേ ദുര്യോധനൻ ആ സന്ദേശം കേൾക്കുവാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നില്ല. ശ്രീകൃഷ്ണനെപ്പോലെയുള്ളവരോടു താൻ സംസാരിക്കുകയില്ലെന്നാണ് കൌരവേന്ദ്രൻ പറയുന്നത്. ഇതു കേട്ടപ്പോൾ കൃഷ്ണൻ കുരുപതിയെ നിന്ദാസൂചകങ്ങളായ വാക്കുകളെക്കൊണ്ടു സംബോധനചെയ്തു "നീ കാരണമായി ഈ കുരുവംശം താമസിയാതെ നശിക്കും" എന്നു പറഞ്ഞു പോവാനൊരുങ്ങി രാജാക്കന്മാരോടു യാത്രപറയുന്നു. തദവസരത്തിൽ ഭഗവാനെ ബന്ധിക്കേണമെന്നു കരുതിയിരിക്കുന്ന ദുര്യോധനൻ "ദുശ്ശാസന, ദുർമ്മർഷണ, ദുർമ്മുഖ, ദുർബ്ബുദ്ധേ, ദുഷ്ടേശ്വര" എന്നു തുടങ്ങി തന്റെ ആജ്ഞാകരന്മാരെ വിളിച്ചു ലഹളകൂട്ടി കേശവനെ പിടിച്ചുകെട്ടുവാൻ കല്പിക്കുന്നു. അവരാരും അതിന്നു ശക്തരല്ലെന്നു കണ്ടപ്പോൾ മാതുലനായ ശകുനിയോടാജ്ഞാപിക്കുന്നു. ശകുനി പിന്തിരിഞ്ഞു നിലത്തു വീണപ്പോൾ "ഞാൻ തന്നെ കെട്ടുന്നുണ്ട്" എന്നു പറഞ്ഞു കയറുമോങ്ങിക്കൊണ്ടു ഭഗവാന്റെ അടുക്കലേക്കു ചെല്ലുന്നു. തത്സമയത്തു ഭഗവാൻ "എന്ത്; ദുര്യോധനൻ എന്നെ ബന്ധിപ്പാൻ കൊതിക്കുന്നുവോ? ഇരിക്കട്ടെ, അവന്റെ സാമർത്ഥ്യമൊന്നു കാണട്ടെ" എന്നരുളിച്ചെയ്തു വിശ്വരൂപമവലംബിച്ചു സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു.

വിശ്വരൂപദർശനം സുയോധനനു വലിയ വിസ്മയമുളവാക്കുന്നു. ഒരിക്കൽ നോക്കുമ്പോൾ കേശവനെ കാണ്മാനില്ലാതാകുന്നു. തൽക്ഷണംതന്നെ അതിഹ്രസ്വമൂർത്തിയായി കാണാം. ക്ഷണാന്തരത്തിൽ വീണ്ടും മുൻപോലെ അദൃശ്യനാകുന്നു. അടുത്ത ക്ഷണത്തിൽ അതിദീർഘാകാരനായി പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നു. അല്പനേരത്തിനുള്ളിൽ ഭഗവാൻ ബഹുരൂപങ്ങളെ അവലംബിക്കുകയും, മന്ത്രശാല മുഴുവനും കേശവന്മാരെക്കൊണ്ടു നിറയുകയും ചെയ്യുന്നു. ആകപ്പാടെ എന്തു വേണ്ടു എന്നായി ദുര്യോധനന്റെ വിചാരം. മന്ത്രശാലയിലെ രാജാക്കന്മാരിൽ ഓരോരുത്തരും ഓരോ കേശവനെ പിടിച്ചു കെട്ടട്ടേ എന്നു സുയോധനൻ ആജ്ഞാപിക്കുന്നു. ഈ ആജ്ഞ പറഞ്ഞു കഴിയുമ്പോഴേക്ക് രാജാക്കന്മാരെല്ലാം കയറുകളെക്കൊണ്ടു തന്നെത്താൻ കെട്ടുപെട്ടു നിലംപതിക്കുന്നു. "എന്നാൽ ഞാൻതന്നെ കേശവനെ ബാണങ്ങളെക്കൊണ്ടു ബന്ധിച്ച് ശിബിരത്തിലേക്കു കൊണ്ടുപോകുന്നുണ്ട്" എന്നു ദുര്യോധനൻ പറയുമ്പോഴയ്ക്കു ഭഗവാൻ "ഇരിക്കട്ടെ, പാണ്ഡവന്മാരുടെ കാര്യം ഞാൻതന്നെ സാധിക്കുന്നുണ്ട്" എന്നരുളിച്ചെയ്തു സുദർശനചക്രത്തെ സ്മരിക്കുന്നു. സ്മരണമാത്രത്തിൽതന്നെ ദിവ്യരൂപധാരിയായ ശ്രീസുദർശനചക്രം ഭഗവാന്റെ തിരുമുമ്പിലെത്തി, പ്രാർത്ഥനാമാത്രംകൊണ്ട് ഉപസ്ഥിതമായ ആകാശഗംഗാജലംകൊണ്ടാചമിച്ച് ഭഗവാനെ നമസ്കരിക്കുന്നു. അനന്തരം ഭഗവാനാൽ സുയോധനനിഗ്രഹാർത്ഥം ആജ്ഞപ്തമായ ശ്രീചക്രം സുയോധനന്റെ നേരേ തിരിയുന്നു. തൽക്ഷണംതന്നെ വീണ്ടുവിചാരമുണ്ടായി ശ്രീചക്രം "ഭൂഭാരഹരണത്തിന്നായിട്ടവതരിച്ചു നിന്തിരുവടിയുടെ

അവതാരോദ്ദേശത്തിന്നു വിരുദ്ധമാണിത്” എന്നുണൎത്തിച്ച
പ്പോൾ ഭഗവാൻ “ഓ, ശരി. കോപംനിമിത്തം എനിക്ക്
അതോൎമ്മവന്നില്ല” എന്നു പറഞ്ഞു സുദൎശനത്തോടു പോ
യ്ക്കൊൾവാൻ കല്പിക്കുന്നു. അപ്പോഴേക്കും സുദൎശനചക്ര
ത്തെ തുടൎന്നുകൊണ്ടു ഭഗവാന്റെ ആയുധങ്ങളായ ശ്രീശാ
ൎങ്ഗം, കൌമോദകി, പാഞ്ചജന്യം, നന്ദകം എന്നിവയും
സ്വാമിസമീപത്തിൽ എത്തുന്നു. അവയെയെല്ലാം ശ്രീസുദ
ൎശനം വിവരം പറഞ്ഞു മടക്കി അയയ്ക്കുന്നു. അപ്പോഴേക്കു
ഭഗവാന്റെ വാഹനമായ ഗരുഡൻ കാററുകളെ ചീററി
ച്ചും ആദിത്യനെ തപിപ്പിച്ചും മലകളെ കുലുക്കിയും കടലു
കളെ കലക്കിയും വന്നെത്തുന്നു. അദ്ദേഹത്തെയും ശ്രീസു
ദൎശനം തിരികെ അയയ്ക്കുന്നു. ഗരുഡനെ തുടൎന്നുകൊണ്ടു
സുദൎശനവും മടങ്ങിപ്പോകുന്നു. പിന്നെ ഭഗവാനും പാ
ണ്ഡവശിബിരത്തിലേക്കു പോകുവാൻ ഭാവിക്കയായി. അ
പ്പോൾ വൃദ്ധനായ ധൃതരാഷ്ട്രൻ ഭഗവത്സമീപത്തിൽ വന്നു
തന്റെ പുത്രന്റെ അപരാധത്തെ ക്ഷമിക്കണമെന്നുണ
ൎത്തിച്ചു കാല്ക്കൽ വീഴുന്നു. അതോടുകൂടി കഥയും അവസാ
നിക്കുന്നു.

മഹാഭാരതകഥയിൽനിന്നു രൂപകകഥയിൽ ചില
വ്യത്യാസങ്ങൾ കാണ്മാനുണ്ട്. ഭാരതത്തിൽ

“ഇദം തു സുമഹൽ കാൎയ്യം
ശൃണു മേ യൽ സമൎത്ഥിതം
പരായണം പാണ്ഡവാനാം
നിയച്ഛാമി ജനാൎദ്ദനം”

അതായതു ശ്രീകൃഷ്ണനെ പിടിച്ചുകെട്ടുവാൻ താൻ ഉദ്ദേശി
ക്കുന്നു എന്നു മാത്രമേ ദുൎയ്യോധനൻ പിതൃസമക്ഷം വിജ്ഞാ

പനം ചെയ്യുന്നുള്ളൂ. അതിനുള്ള കാരണവും അദ്ദേഹം ഗോപനം ചെയ്യുന്നില്ല.

"ദേശഃ കാലഃ തഥായുക്തോ
നഹി നാർഹതി കേശവഃ
സംസ്തൃധോക്ഷജോ രാജൻ!
ഭയാദർച്ചതി മാമിതി.
അവമാനശ്ച യത്ര സ്യാൽ
ക്ഷത്രിയസ്യ വിശാംപതേ!
ന തൽ കുര്യാൽ ബുധഃ കാര്യ-
മിതി മേ നിശ്ചിതാ മതിഃ.
സ ഹി പൂജ്യതമോ ലോകേ
കൃഷ്ണഃ പൃഥുലലോചനഃ
ത്രയാണാമപി ലോകാനാം
വിദിതം മമ സർവ്വഥാ.
നന തസ്മൈ പ്രദേയം സ്യാൽ
തഥാ കാര്യഗതിഃ പ്രഭോ!
വിഗ്രഹസ്സമുപാരബ്ധോ
നഹി ശാമ്യത്യവിഗ്രഹാൽ."

ശ്രീകൃഷ്ണൻ ത്രൈലോക്യത്തിന്റേം പൂജയ്ക്കു് അർഹനാണെന്നു താൻ സമ്മതിക്കുന്നു എന്നും പക്ഷെ പാണ്ഡവരുടെ ദൂതനായി വന്നിരിക്കുന്ന അദ്ദേഹത്തെ ആ സന്ദർഭത്തിൽ ബഹുമാനിച്ചാൽ അതു ഭയംകൊണ്ടാണെന്ന് അദ്ദേഹം തെററിദ്ധരിച്ചേക്കുമെന്നും അത്തരത്തിൽ അവമാനഹേതുകമായ കാര്യം ഒരു ക്ഷത്രിയനും ചെയ്യരുതെന്നും ദേശകാലങ്ങൾ കൃഷ്ണസൽകാരത്തിനു പ്രതികൂലങ്ങളാണെന്നും മററുമാണു ദുര്യോധനന്റെ

ന്ന്യായങ്ങൾ. ഉള്ളിലുള്ള വൈരം ഒട്ടും വെളിയിൽ കാണിക്കാതെ ധൃതരാഷ്ട്രരോടും വിദുരരോടും ഇത്തരത്തിൽ യുക്തിവാദം ചെയ്തിട്ടാണ് ശ്രീകൃഷ്ണനെ ബന്ധിക്കണമെന്നുള്ള തന്റെ അഭിമതം സഭയിൽ അദ്ദേഹം ആവിഷ്കരിക്കുന്നത്. ആ ഘട്ടത്തിലാകട്ടേ അതിൽ പിന്നീടാകട്ടെ ശ്രീകൃഷ്ണൻ സഭയിലെഴുന്നള്ളുമ്പോൾ ആരും എഴുന്നേററുപോകരുതെന്നും അങ്ങനെ ചെയ്യുകയാണെങ്കിൽ പന്ത്രണ്ടുഭാരം സുവർണ്ണം പിഴചെയ്യണമെന്നും മററും ദുർയ്യോധനൻ ആജ്ഞാപിക്കുന്നതായി വ്യാസഭഗവാൻ പ്രസ്താവിക്കുന്നില്ല. എന്നാൽ ധൃതരാഷ്ട്രരെക്കൊണ്ട് ഒരു കാര്യംമാത്രം അദ്ദേഹം മുൻകൂട്ടി പറയിക്കുന്നുണ്ട്. അതു

"മമ പുത്രാശ്ച പൌത്രാശ്ച
സർവ്വേ ദുര്യ്യോധനാദൃതേ
പ്രത്യുദ്യാസ്യന്തി ദാശാർഹം
രഥൈർമൃഷ്ടൈഃ സ്വലംകൃതാഃ"

ദുര്യ്യോധനനെ ഒഴിച്ച് തന്റെ പുത്രന്മാരും പൌത്രന്മാരും ശ്രീകൃഷ്ണൻ ഹസ്തിനപുരത്തിൽ എഴുന്നള്ളുമ്പോൾ അദ്ദേഹത്തെ സന്തോഷത്തോടുകൂടി എതിരേല്പാൻ രഥങ്ങളിൽ കയറി പോകും എന്നുള്ളതാണ്. ഈ ചെറിയ സൂചനയിൽനിന്നു രൂപകകാരൻ തന്റെ മനോധർമ്മം പ്രയോഗിച്ചു പ്രകൃതസംഭവം ചിത്രീകരിച്ചിട്ടുള്ളതായി എനിക്കു തോന്നുന്നു. ഭട്ടതിരി ദൂതവാക്യം ചമ്പുവിൽ രൂപകകാരനെ ഉപജീവിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നുള്ളത്

"ഹേ ഭൂപാസ്തൂണതാമരാദുപഗതോ
ദൂതഃ പൃഥാജന്മനാം
മായാമോഹിതമുഗ്ദ്ധലോകകലിത-
പ്രൌഢിസ്സ ഗോപാലകഃ

പ്രത്യുത്ഥാസ്യതി യോസ്യ ദാസ്യതി സ മേ
ദണ്ഡ്യസ്സുവർണ്ണാൻ മിതാൻ
ദോരദ്വാദശകേന ശാസനമിദം-
കർത്താ ജഗത്യാംമിതി”

എന്ന പദ്യത്തിൽനിന്നു വ്യക്തമാകുന്നുണ്ട്. ഭഗവാൻ സഭയിൽ പ്രവേശിച്ചപ്പോഠം ആജ്ഞപ്പോവും ആജ്ഞപ്പന്മാരും സ്വസ്ഥാനങ്ങളിൽനിന്നു സ്വയം ഭ്രഷ്ടന്മാരായി നിലം പതിച്ചു. “അഹോ! ബഹുമായോയം ദൂതഃ” എന്നു ദുര്യോധനനു തന്റെ അമളിക്കു ഒരു സമാധാനവും രൂപകകാരൻ പറവാൻ കാണിച്ചു കൊടുക്കുന്നു. ദ്രൌപദിയുടെ കേശഗ്രഹണം എഴുതീട്ടുള്ള ചിത്രപടം കൊണ്ടുവരുവിക്കുന്നതും മററും രസപോഷണത്തിനുവേണ്ടി ഔചിത്യവേദിയായ നിബന്ധകൻ കാണിക്കുന്ന വിദ്യകളാണെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

തമിഴ് സാഹിത്യത്തിൽ ക്രി. പി. ഒൻപതാം ശതകത്തിൽ രചിക്കപ്പെട്ടതായി ഗണിക്കാവുന്ന ഭാരതവെൺപാവിലും പതിനഞ്ചാംശതകത്തിൽ നിർമ്മിതമായ വില്ലിപുത്തൂരാഴ്വാരുടെ ഭാരതത്തിലും ഈ സംഭവത്തെപ്പററി വല്ല പ്രസ്താവനയുമുണ്ടോ എന്നു പരിശോധിക്കാം. ഭാരതവെൺപാവിൽ (പെരുന്തേവനാർ എന്ന കവിയുടെ കൃതിയാകയാൽ ഇതിനു പെരുന്തേവനാർ ഭാരതമെന്നും പേരുണ്ട്) ഭഗവാൻ എഴുന്നള്ളുമ്പോഠം ആരും എതിരേല്ക്കുവാൻ പോകരുതെന്നും അങ്ങനെ പോയാൽ അതു കൌരവപക്ഷക്കാർക്കു പാണ്ഡവരെപ്പററിയുള്ള ഭയംനിമിത്തമാണെന്നുള്ള അപവാദത്തിനു കാരണമായേക്കുമെന്നും ദുര്യോധനൻ സഭാവാസികളെ ഉൽബോധനം ചെയ്തു ചി

ല നടകാവൽക്കാരെ മാത്രം ഭഗവാനെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടു വരുവാൻ അയയ്ക്കുന്നു. പക്ഷേ ഭഗവാൻ സഭയെ സമീപിച്ചപ്പോൾ ഭീഷ്മർ, ദ്രോണർ, വിദുരർ, കൃപർ, കർണ്ണൻ, അശ്വത്ഥാമാവ്, ശകുനി, വൃഷസേനൻ, ഭൂരിശ്രവസ്സ്, സോമദത്തൻ മുതലായുള്ള സകല രാജാക്കന്മാരും ദുര്യോധനനൊഴികെയുള്ള ധൃതരാഷ്ട്രരുടെ തൊണ്ണൂറ്റൊൻപതു പുത്രന്മാരും അദ്ദേഹത്തെ എതിരേല്ക്കുകയാണ് ചെയ്യുന്നത്. ദുര്യോധനൻമാത്രം തന്റെ പീഠം വിട്ടെഴുന്നേല്ക്കാതെ മറ്റൊരു സിംഹാസനത്തിൽ ഭഗവാനെ ഉപവേശിപ്പിച്ചു സ്വാഗതം പറയുന്നു. വില്ലിപുത്തൂരാഴ്വാരുടെ ദുര്യോധനൻ രാജാക്കന്മാർ ശ്രീകൃഷ്ണനെ ("എതിർചെന്റു കൊണ്ടറവു കൂറിൽ") എതിരേറ്റു സ്നേഹം പ്രകടീഭവിപ്പിച്ചാൽ അവരുടെ ദേശങ്ങൾ അഗ്നിക്കിരയാക്കുമെന്നു വീരവാദം ചെയ്യുന്നു. വ്യാസഭാരതത്തിലാണെങ്കിൽ

"ധൃതരാഷ്ട്രം പുരസ്കൃത്യ
ഭീഷ്മദ്രോണാദയസ്തതഃ
ആസനേഭ്യോചലൻ സർവ്വേ
പൂജയന്തോ ജനാർദ്ദനം.

അഭ്യാഗച്ഛതി ദാശാർഹേ
പ്രജ്ഞാചക്ഷുർന്നരേശ്വരഃ
സഹൈവ ദ്രോണഭീഷ്മാഭ്യാ-
മുദതിഷ്ഠന്മഹായശാഃ.

ഉത്തിഷ്ഠതി മഹാരാജേ
ധൃതരാഷ്ട്രേ ജനേശ്വരേ

താനി രാജസഹസ്രാണി
സമുന്തസ്സമന്തതഃ.
ആസനം സർവ്വതോഭദ്രം
ജാംബൂനദപരിഷ്കൃതം
കൃഷ്ണാർത്ഥം കല്പിതന്തത്ര
ധൃതരാഷ്ട്രസ്യ ശാസനാൽ.
തത്ര കേശവമാനർച്ചു-
സ്സമ്യഗഭ്യാഗതം സഭാം
രാജാനഃ പാർത്ഥിവാസ്സർവ്വേ
ശ്രൗപശ്ച ജനാർദ്ദനം"

ഇത്യാദി ശ്ലോകങ്ങളിൽനിന്നു ഭഗവാൻ എഴുന്നള്ളിയ ക്ഷണത്തിൽ ധൃതരാഷ്ട്രർ ഭീഷ്മരോടും ദ്രോണരോടും കൂടി ആസനം വിട്ടെഴുന്നേല്ക്കുകയും അതുകണ്ട മററുരാജാക്കന്മാരും ഉത്ഥാനം ചെയ്യുകയും നാരദാദിമഹർഷിമാരെ അവരവരുടെ സ്ഥാനങ്ങളിൽ ഇരുത്തി ഒടുവിൽ ഭഗവാനുമിരിക്കുകയും ചെയ്തതായി കാണുന്നു. ദുശ്ശാസനൻ സാത്യകിക്കും വിവിംശതി (നൂററവരിൽ പതിനെട്ടാമത്തെ രാജകുമാരൻ) കൃതവർമ്മാവിനും ആസനം സമ്മാനിച്ചുവെന്നും

"അവിദൂരന്തു കൃഷ്ണസ്യ
കർണ്ണദുര്യോധനാവുഭൗ
ഏകാസനേ മഹാത്മാനൗ
നിഷീദതുരമർഷണൗ"

കർണ്ണനും ദുര്യോധനനും ശ്രീകൃഷ്ണനു സമീപമായി ഒരേ ആസനത്തിൽതന്നെ ഇരുന്നുവെന്നും വ്യാസൻ പ്രസ്താവിക്കുന്നു. ദുര്യോധനൻ ഭഗവാനെക്കണ്ടപ്പോൾ എഴുന്നേററില്ലെന്നു മഹർഷി പറയുന്നതേയില്ല. പിൻകാല

ത്തുള്ള കവികൾ അവരവരുടെ ഭാവനാശക്തിക്കൊത്തവ ണ്ണം ഓരോ വിധത്തിൽ പൊടിപ്പും തൊങ്ങലുംവച്ച് ആ ഘട്ടത്തെ വിസ്തരിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നു കാണിക്കുവാനാണ് ഞാൻ രണ്ടു തമിഴ്കാവ്യങ്ങളെക്കൂടി ഈ അവസരത്തിൽ സ്മരിച്ചത്.

ദുര്യോധനൻ ശ്രീകൃഷ്ണനെ ബന്ധിക്കുവാൻ ദുശ്ശാസ നൻ, ദുർമ്മർഷണൻ, ദുർമ്മുഖൻ, ദുർബ്ബുദ്ധി, ദുഷ്ടശാരൻ ഇ ങ്ങനെ അഞ്ചുപേരെ വിളിക്കുന്നു. അവരിൽ ആദ്യത്തെ രണ്ടുപേർ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുജന്മാർതന്നെ. മററു മൂ ന്നുപേരുടേയും പേരുകൾ കൌരവരുടെ കൂട്ടത്തിൽ കാണാ ത്തതുകൊണ്ട് അവരെ ദുര്യോധനന്റെ അനുയായിമാരാ യി മാത്രം കരുതേണ്ടതാണ്.

വിശ്വരൂപദർശനഘട്ടത്തിൽ

"അഗ്രേ ബഭ്രവുഃ കൃഷ്ണസ്യ
സമുദ്യതമഹായുധാഃ
ശംഖചക്രഗദാശക്തി-
ശാർങ്ഗലാംഗലനന്ദകാഃ
അദൃശ്യന്തോദ്യതാന്യേവ
സർവ്വപ്രഹരണാനി ച
നാനാബാഹുഷു കൃഷ്ണസ്യ
ദീപ്യമാനാനി സർവ്വശഃ"

എന്നു വ്യാസഭഗവാൻ പ്രസ്താവിക്കുന്നുണ്ട്. സുദർശന ത്തിന്റെ ഉൽബോധനം കവി ഭഗവാനു സ്വല്പമൊരു ധീരോദ്ധതത്വം ഉണ്ടാക്കുന്നതിനുവേണ്ടി പ്രയോഗിച്ചിട്ടു ള്ള പൊടിക്കൈയാണെന്നു ഞാൻ മുൻപുതന്നെ പറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞുവല്ലൊ. ഇങ്ങനെ അനേകം ഭേദങ്ങൾ രൂപക

കാരനായ കവി മൂലകഥയിൽനിന്നു വരുത്തീട്ടുണ്ടെങ്കിലും, അവയെല്ലാം സന്ദർഭോചിതവും തത്തദ്രസപരിപോഷോപയുക്തവുമായിരിക്കുന്നു എന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല.

ഗ്രന്ഥസംഖ്യകൊണ്ട് അത്യന്തം സംക്ഷിപ്തമാണെങ്കിലും അർത്ഥംകൊണ്ടു ഗുരുതരമായ ഒരു നിബന്ധമാണു ദൂതവാക്യം. രസജ്ഞന്മാരായ നടന്മാർക്കു മനസ്സിരുത്തി അഭിനയിക്കുവാൻ തക്ക പാകത്തിലുള്ളതും രംഗവാസികളെ മുഷിപ്പിക്കത്തക്ക വിസ്തരത്തോടു കൂടാത്തതുമായ ഈ ദൃശ്യപ്രബന്ധം കേരളത്തിലെ നാട്യകലാവിദഗ്ദ്ധന്മാരായ ചാക്യാന്മാർ മുൻകാലങ്ങളിൽ ധാരാളമായി ആടിവന്നിരുന്നു. താദൃശമായ ആ ദൂതവാക്യത്തിൻെറ ഗദ്യരീതിയിലുള്ള ഒരു ഭാഷാവിവർത്തനമാണ് ഭാഷാപരിഷ്കരണക്കമ്മിററിയിൽനിന്നു പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുന്ന ഈ ഗ്രന്ഥം. ഭാഷാവിവർത്തനമെന്നു കേൾക്കുമ്പോൾ മൂലത്തിലെ വാക്യങ്ങളുടേയും പദ്യങ്ങളുടേയും അർത്ഥം അന്യൂനാനതിരിക്തമായി മലയാളഭാഷയിൽ സങ്ക്രമിപ്പിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു ഗ്രന്ഥമാണ് ഇതെന്നു വായനക്കാർ ധരിച്ചേക്കാം. എന്നാൽ ആ ധാരണ ശരിയായിരിക്കയില്ല. മൂലത്തിലെ വാക്യങ്ങളുടേയും പദ്യങ്ങളുടേയും അർത്ഥം അങ്ങനെതന്നെ ഭാഷയിൽ പകർത്തീട്ടുള്ള ഭാഗങ്ങൾ ഇതിൽ വളരെ ദുർല്ലഭമാണ്. വാക്യങ്ങളുടേയും പദ്യങ്ങളുടേയും ഭാഷാനുവാദത്തിനു പുറമെ അഭിനിനീഷുക്കളായ നടന്മാർക്കു രംഗപ്രയോഗത്തിന്നുവേണ്ട ഉപദേശങ്ങളുംകൂടി അതാതു സന്ദർഭങ്ങളിൽ ഇതിൽ കൊടുത്തിട്ടുണ്ട്. ഉദാഹരണത്തിന്ന് ഇതിലെ സ്ഥാപന (പ്രസ്താവന) യെത്തന്നെ എടുക്കാം. മൂലത്തിൽ നാന്ദിയുടെ അന്തത്തിൽ സൂത്രധാരൻ പ്രവേശിച്ചു പൂർവ്വരംഗപ്രധാനാംഗമായ മംഗള

ശ്ലോകപാഠം ചെയ്തതിന്നുശേഷം "ഏവമാൎയ്യമിശ്രാൻ വിജ്ഞാപയാമി. അയേ കിന്നു ഖലു മയി വിജ്ഞാപനവ്യഗ്രേ ശബ്ദ ഇവ ശ്രൂയതേ. അംഗ പശ്യാമി"എന്ന വാക്യം ചൊല്ലുകയാണ് ചെയ്യുന്നത്. ഭാഷയിലാകട്ടെ ഈ വാക്യത്തിന്റെ വിവൎത്തനത്തിന്നുമുമ്പ് "എന്റു പ്രസ്താവംകൊണ്ടു വിസ്തൃതകഥാശേഷസൂചകപ്രവീണവാണീവിലാസമുടയനാകിന സൂത്രധാരൻ മൃ....ഗാരജ്ഞജ്ഞരഹസ്തരാകിന പാരിപാൎശ്വകന്മാരോടു കൂട പുറപ്പെട്ടു രംഗത്തിങ്കൽ പഞ്ചപദമെന്റു രംഗഭൂമിങ്കൽ സഭാപതിയോടു കൂടി വസിച്ചരുളുന്റ പണ്ഡിതമഹാസഭ നോക്കി ആശീൎവ്വാദം പണ്ണി തിരിഞ്ഞു നൈപത്ഥ്യശാല നോക്കി ചെല്ലിൻറവൻ; കൂത്താടുവാനാക്കിയകൊണ്ടു കുറവു കെട്ടു എന്റെറാളിടം അറിയിപ്പു എന്റു ചൊല്ലി ചെല്ലിൻറവൻ"എന്നിങ്ങനെ മംഗളശ്ലോകപാഠാനന്തരം കഥാവസ്ത്വംശവിജ്ഞാപനത്തിന്നു മുമ്പു സൂത്രധാരൻ ചെയ്യേണ്ടതായ കൎത്തവ്യത്തെ ഇദന്തയാ വിവരിച്ചിരിക്കുന്നു. സ്ഥാപനയുടെ അവസാനത്തിൽ "എന്റിങ്ങനെ ശ്രുതാസ്ഥാപന, ദൃഷ്ടാസ്ഥാപന, സ്മൃതാസ്ഥാപന എന്റി സ്ഥാപനകളിൽവച്ചുകൊണ്ടു ശ്രുതാസ്ഥാപനകൊണ്ടു കഥാസ്ഥാപന ചെയ്തു മേലിൽ വന്ന കഥയെ സൂത്രിച്ചു കീഴ കഴിഞ്ഞ കഥയെ രംഗത്തിങ്കൽ സ്ഥാപിച്ചു രംഗദേവതാവന്ദനം പണ്ണി പ്രയോഗാൎത്ഥമായി നൈപത്ഥ്യശാല നോക്കി ചെല്ല തുടങ്ങിനാൻ കഥാസൂചകൻ സൂത്രധാരൻ" എന്നിങ്ങനെ സൂത്രധാരന്റെ രംഗനിഷ്ക്രമണത്തിങ്കലുള്ള ചടങ്ങ് പിഴയാതെ വിവരിച്ചിരിക്കുന്നു.

ഇതുപോലെ മേലിലും ഓരോ പാത്രത്തിന്റെയും പ്രവേശത്തിൽ ആ പാത്രത്തിന്റെ ധ്യാനവും രംഗപ്രവേശപ

രിപാടിയും ഈ വിവർത്തനത്തിൽ വിശദമായി പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. അതെല്ലാം മൂലത്തിലില്ലാത്തതാണ്. ചില ഉദാഹരണങ്ങൾ കാണിക്കാം.

മൂലം—(തതഃ പ്രവിശതി കാഞ്ചുകീയഃ) കാഞ്ചുകീയഃ—

ഭാഷ—ചൊന്നാൻ കാഞ്ചുകീയൻ ദുര്യോധനനിയോഗത്താൽ രാജസമൂഹത്തെ മന്ത്രശാലയിലാക്കുവാനദ്ധ്യവസിക്കിൻറവൻ പ്രതിഹാരകപ്രവരന്മാരെ നോക്കി.

മൂലം—(തതഃ പ്രവിശതി യഥാനിർദ്ദിഷ്ടോ ദുര്യോധനഃ) ദുര്യോധനഃ—

ഭാഷ—അരുളിച്ചെയ്യാൻ കൌരവേന്ദ്രൻദുര്യോധനന്തിരുവടി ദ്യൂതപരായണരാകിന പാർത്ഥന്മാർ പന്ത്രണ്ടു സംവത്സരം വനവാസവും ഒരാണ്ടജ്ഞാതവാസവും കഴിച്ചു വിരാടദ്രുപദസമന്വിതരായ് യുദ്ധത്തിന്നദ്ധ്യവസിച്ചു ഉപപ്ലാവ്യമാകിൻറ ശാഖാനഗരത്തെ പ്രാപിച്ചാർ എൻറു കേട്ടു മതിബലവിദഗ്ദ്ധമാകിന മഹാരാജമണ്ഡലത്തോടുകൂടി മഹാകാര്യം വിചാരിപ്പു എൻറു കല്പിച്ചു രാജാക്കളെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോരുവാൻ കാഞ്ചുകീയനെ നിയോഗിച്ചു മന്ത്രശാല നോക്കി എഴുന്നരുളുൻറവന്തിരുവടിയുടെ ഉത്സാഹാദ്ധ്യവസായങ്ങളെ നിരൂപിച്ചരുളിച്ചെയ്യാൻ— ഇത്യാദി.

മൂലം—(തതഃ പ്രവിശതി വാസുദേവഃ കാഞ്ചുകീയശ്ച) വാസുദേവഃ—

ഭാഷ—അരുളിച്ചെയ്യാൻ ശ്രീചക്രായുധൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി ധർമ്മരാജനിയോഗത്താൽ സാത്യകിസനാഥമാകിന ഒരക്ഷൌഹിണിപ്പടയോടുകൂട ദൂതെഴുന്നരുളി വൃകസ്ഥലം പ്രാപിച്ചു വിഹിതാനുഷ്ഠാനതൽപരരാകി

ന ബ്രാഹ്മണവർഗ്ഗത്തിന്നു അനുഗ്രഹം പണ്ണി ഹസ്തിനപുരം പ്രാപിച്ചു അവിടെ ഒണ്ടാകിന്ന രാജമാർഗ്ഗമേ വാദരായണസമേതനായ് മന്ത്രശാലനോക്കി എഴുന്നരുളുന്റാൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി തന്തിരുവടിയുടെ ഉത്സാഹാദ്ധ്യവസായങ്ങളെ നിരൂപിച്ചരുളിച്ചെയ്യാൻ — ഇത്യാദി.

മേൽക്കാണിച്ച ഉദാഹരണങ്ങളിൽ നിന്ന് ഈ ഭാഷാഗദ്യവിവർത്തനം മൂലത്തിന്റെ ഒരു പരിഭാഷ മാത്രമല്ലെന്നു തെളിയുന്നുണ്ട്. ഇതേ നിലയിൽ ഭാഷാഗദ്യരൂപേണയുള്ള വാക്യങ്ങൾ ചൊല്ലിക്കൊണ്ട് അഭിനയിക്കേണമെന്ന ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടിയല്ല ഇതെഴുതീട്ടുള്ളത്. മൂലനാടകം ആടുന്ന ചാക്യാന്മാർക്ക് ആട്ടച്ചടങ്ങു പിഴയ്ക്കാതിരിക്കുന്നതിനും അതാതു പാത്രങ്ങളുടെ തന്മയീഭാവബോധം ജനിക്കുന്നതിനും ഉപകരിക്കുവാൻ വേണ്ടി നാട്യകലാകോവിദനായ ഒരു പ്രാചീനപണ്ഡിതൻ നിർമ്മിച്ചതായിരിക്കണം ഈ ഗ്രന്ഥം. ചുരുക്കത്തിൽ പറയുന്നതായാൽ രംഗോപജീവികളായ ചാക്യാന്മാരുടെ ഒരു പഴയ 'പാഠപുസ്തക'മാണ് ഇതെന്നൂഹിക്കാവുന്നതാണ്.

ഈ ഊഹത്തെ സഹായിക്കുന്നതിന് ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ വേറെയും ചില തെളിവുകളുണ്ട്. ചാക്യാന്മാർ 'കൂടിയാട്ട'മായി നാടകങ്ങൾ ആടുമ്പോൾ ആദ്യത്തെ ചടങ്ങായ 'അക്കിത്ത' കഴിഞ്ഞതിനു ശേഷം നമ്പ്യാർ മിഴാവിന്റെ മുൻപിൽ നിന്ന് 'അരങ്ങു തളിക്കുക' എന്നൊരു ചടങ്ങു നടത്തുക പതിവുണ്ടല്ലോ. ആടുവാൻ ഭാവിക്കുന്ന നാടകത്തിലെ മംഗളശ്ലോകം ചൊല്ലി അതിലെ കഥാസാരം വിവരിക്കുന്ന 'തമിഴ്' പറയുന്നതിനാണ് അരങ്ങു തളി

ക്കക എന്ന പേർ പറയുന്നത്. 'സുന്ദരകാണ്ഡം തമിഴി'ൽ നിന്ന് അനുഷ്ഠിക്കുന്നതിനു ചൊല്ലാറുള്ള ഭാഗം മഹാമഹിമശ്രീ അമ്മാമൻ തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലെ 'കൂത്തും കൂടിയാട്ടവും' എന്ന പുസ്തകത്തിൽ ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതു പ്രകൃതത്തിന് ഉപയുക്തമാകയാൽ ഇവിടെ പകൎത്തുന്നു.

"അരുളിച്ചെയ്താൻ അമൃതകിരണശേഖരപ്രിയതനയൻ അദ്ഭുതാനുഭാവൻ അഞ്ജനാനന്ദനൻ മാരുതാത്മജൻ ശ്രീഹനൂമാൻ. അംഭോജസംഭൂതിസംഭവോൽഭാവനാസംഭാവിതനായി അവാങ്മനസഗോചരങ്ങളാകിന ഗുണഗണങ്ങളുടയവനായി മൃഗേന്ദ്രബഹുളമാകിന മഹേന്ദ്രത്തെ മറകൊണ്ടു മൈനാകാചലലംഘനം ചെയ്തു അമർത്ത്യനിയുക്തയാകിയ സുരസയെ ജയിച്ചു അംബരചാരികൾക്കു ഹിതമാകാംക്ഷിച്ചു സിംഹികയെക്കൊന്നു സായംകാലത്തു സാഗരതീരസ്ഥനായി ത്രികൂടമഹീധ്രാനുബദ്ധമാകിന ലങ്കാനഗരത്തെ പ്രാപിച്ചു അതിക്ഷുഭിതസഹസ്രാക്ഷപക്ഷവിക്ഷിപ്തസപക്ഷക്ഷിതിധരപക്ഷവിക്ഷോഭക്ഷുഭിതരഭിതനായി സലിലാധിപാബദ്ധസഖ്യനായി ഫണിഗണമണികിരണനികരവലമഥനചാപപരിശോഭിതനായി നാഗകന്യകമാരുടെ ലീലാദികൾക്കു ആശ്രയഭൂതനാകിന മൈനാകത്തെ ലംഘിച്ചു അത്രയുമല്ല അംബരത്തിനുടെ വൃത്തമാകിന ചർമ്മാപനയനം ചെയ്തിതോ എന്നാലെന്നുടെ ഗുരുവാകിന വായുഭഗവാനേയും വൈനതേയാദികളേയും വിസ്മയിപ്പിച്ചു അഖിലലോകൈകനാഥനാകിന രഘുവീരനുടെ ശരവരംകണക്കേ ഒരു വിഘ്നമെന്നിയേ ലങ്കാനഗരത്തെ പ്രാപിച്ചേൻ എന്നരുളിച്ചെയ്യുന്ന മാരുതിയുടെ സാഗരതരണം എപ്രകാരമെങ്കിൽ

അതിന്നു മുന്നമേ ശ്രീമദനോഭിരാമൻ ദേവൻതിരുവടി
സൂര്യാത്മജനോടു സഖ്യംചെയ്തു ശുനാസീരസൂനുനിധനം
ചെയ്തു സുഗ്രീവനെ വാനരരാജാവാക്കിക്കല്പിച്ചു സാവര
ജനായി മാല്യവാന്മേലധിവസിച്ചരുളിനാൻ. വർഷാവ
സാനത്തിങ്കൽ ദിനകരതനയൻ അനാഗതനാകഹേതുവാ
യി അവരജനെ നിയോഗിച്ചരുളിനാൻ. അക്ഷണമേ അ
ക്ഷീണപരാക്രമനാകിന ലക്ഷ്മണൻ വാനരരാജധാനിയെ
പ്രാപിച്ചു ജ്യാഘോഷം ചെയ്യുന്ന കാലത്തു ചാപജ്യാ
ഘോഷംകൊണ്ടു കമ്പിതഹൃദയനാകിന വാനരാധിപതി
താരയുടെ മധുരാലാപങ്ങളെക്കൊണ്ടു അനുനീതനായ സു
മിത്രാത്മജനെ പ്രണാമം ചെയ്തു. അവനോടുകൂടീട്ടു മതം
ഗാശ്രമത്തെപ്രാപിച്ചു വിനീതനായി അവനിപതിയെ ന
മസ്കരിച്ചുനിൽക്കുന്ന കാലത്തു അരുളിച്ചെയ്തു ശ്രീമദനോഭിരാ
മൻ ദേവൻതിരുവടി. എടോ സുഗ്രീവ വാനരശ്രേഷ്ഠ ഇക്കാ
ര്യത്തിന്നു ഞാനുമല്ല ലക്ഷ്മണനുമല്ല പ്രഭുവാകുന്നതു്. എ
ന്നാൽ ഇപ്പോൾതന്നെ മൈഥിലീമാർഗ്ഗണത്തിന്നായിക്കൊ
ണ്ടു മർക്കടവീരന്മാരെ നിയോഗിക്ക എന്നരുളിച്ചെയ്തതു കേ
ട്ടു തരണിതനയൻ നാലുദിക്കിലേക്കും വാനരത്താന്മാരെ
നിയോഗിച്ചു. നാളോടുനാളു കൂടുമ്പോൾ വരേണ്ടും അ
ല്ലാത്തവനു ശൂലാരോഹണം ദണ്ഡമെന്നു കല്പിച്ചു നിയോ
ഗിച്ചകാലത്തു അവനീചന്ദ്രദേവൻ ആഞ്ജനേയനെ അടു
ത്തരികെ വിളിച്ചു അംഗുലീയകവും കൊടുത്തു അടയാളവാ
ക്കും അറിവിച്ചു നിയോഗിച്ചു കാലത്തു അപ്രതിഹതപരാ
ക്രമനാകിന പശുപതിതനയൻ അവിടെനിന്നും പുറപ്പെ
ട്ടു അചലഗഹനനഗരനദികളിൽ സീതാന്വേഷണം ചെ
യ്തു സഞ്ചരിക്കുന്നകാലത്തു അംഗദൻ ആഗതനാകിന ഹ

യഗ്രീവനെ ദശഗ്രീവനെന്നു കല്പിച്ചു നിഗ്രഹിച്ചു മരുഭൂമിയിങ്കൽ പരിഭ്രമിക്കുന്ന കാലത്തു. . . ." ഇത്യാദി.

"രാമാംഗുലിയകധരോ രഘുവീരദൂതോ
രാഗാന്ധരാവണകുലക്ഷയധൂമകേതുഃ
രോഷാദിഭൂതനിഖിലാരിബലോ ഹനൂമാൻ
രക്ഷാം തനോതു സതതം പവനാത്മജോ വഃ"

എന്ന മംഗളശ്ലോകത്തിന്റെ 'തമിഴാ'ണ് അത്. ആ തമിഴും ദൂതവാക്യത്തിൽ നാന്ദ്യന്തത്തിൽ സൂത്രധാരൻ ചൊല്ലുന്ന

"പാദഃ പായാദുപേന്ദ്രസ്യ
സർവ്വലോകോത്സവഃ സ വഃ
വ്യാവിദ്ധോ നമുചിര്യേന
തനുതാമ്രനഖേന ഖേ"

എന്ന മംഗളശ്ലോകത്തിന്റെ 'ഭാഷ'യും (1—5 ഭാഗങ്ങൾ) തമ്മിൽ ഒന്നു തട്ടിച്ചുനോക്കിയാൽ രണ്ടിനും തമ്മിൽ ഭാഷയുടെ പഴക്കംകൊണ്ടല്ലാതെ രചനാരീതികൊണ്ടോ "വിസ്തൃതകഥാശേഷ" വിവരണരീതികൊണ്ടോ യാതൊരു ഭേദവും കാണുന്നില്ല. ആകയാൽ ഈ പുസ്തകത്തിലെ ആദ്യത്തെ ഗദ്യം ദൂതവാക്യം കൂടിയാടുമ്പോൾ "അരങ്ങുതളിക്കു"ന്നതിനുള്ളതാണെന്നു വിചാരിക്കാം. അരങ്ങുതളിക്കുവാൻ ചൊല്ലുന്ന ശ്ലോകം ആടുവാൻപോകുന്ന കഥയുടെ സംക്ഷേപത്തെ പ്രതിപാദിക്കുന്നതും കഥയിലെ നായകനെ വന്ദിച്ചുംകൊണ്ടുള്ളതുമായിരിക്കണമെന്നുണ്ട്. അതിവിടെ യോജിക്കുന്നുണ്ടോ എന്നു നോക്കാം. ഇവിടെ അവയവാൎത്ഥ്യാ മോചനാഭാവത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്ന "നമുചി"പദംകൊണ്ടു ദുഃഉപരന്തു കൌരവ

സഭയിൽനിന്നു യാത്രപുറപ്പെട്ട ഭഗവാനെ മോചിക്കാതെ ബന്ധിപ്പാനൊരുങ്ങുന്ന ആസുരപ്രകൃതിയായ ദുൎയ്യോധനനേയും "വ്യാവിദ്ധഃ" എന്നതുകൊണ്ടു വിശ്വരൂപപ്രദൎശനനിമിത്തമായ ക്ഷിപ്താവസ്ഥയേയും സൂചിപ്പിച്ചിരിക്കയാൽ ഈ ശ്ലോകത്തിൽ കഥാസൂചനം അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. രൂപകത്തിലെ നായകൻ ഉപേന്ദ്രാഭിധകൂടിയുള്ള ശ്രീകൃഷ്ണനാണെന്നു മുൻപു സമൎത്ഥിതമായല്ലൊ.

ചാക്യാരുടെ ആട്ടത്തിൽ ഗദ്യത്തിലോ പദ്യത്തിലോ എന്തിലായാലും സംക്ഷിപ്തമായി പറയപ്പെട്ട അൎത്ഥത്തെ വികസിപ്പിച്ചു വലുതാക്കിയും പ്രസക്താനുപ്രസക്തരീതിയിലുള്ള ഉപകഥകളെക്കൊണ്ടു വിസ്തരം വരുത്തിയും നീട്ടിയാടുക പതിവാണ്. അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നതു പ്രകൃതമായ രസത്തിന്റെ പരിപുഷ്ടിക്കു വലിയ സഹായമായിരിക്കും. പ്രസ്തുതഗ്രന്ഥത്തിൽ പലേടത്തും ഇപ്രകാരം മൂലത്തിൽ വളരെ ചുരുക്കി സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുള്ള അൎത്ഥത്തെ ത്രലോം വലുതാക്കി വൎണ്ണിച്ചെഴുതിക്കാണുന്നുണ്ടു്. മന്ത്രശാലയിലേക്കു പുറപ്പെടുന്ന ദുൎയ്യോധനന്റെ വചനമായ

"ഉദ്ധൂതരോഷമിവ മേ ഹൃദയം സഹൎഷം
പ്രാപ്തും രണോത്സവമിമം സഹസാ വിചിന്ത്യ
ഇച്ഛാമി പാണ്ഡവബലേ വരവാരണാനാ-
മുൽകൃത്തദന്തമുസലാനി മുഖാനി കൎത്തും"

എന്ന ശ്ലോകത്തിന്റെ ഭാഷ (8 — 14 ഭാഗങ്ങൾ) എത്ര വളരെ വിസ്തൃതമായിരിക്കുന്നു എന്നു നോക്കുക. "പ്രാപ്തം രണോത്സവം" എന്നതിനെ "രംഗേ വിജയമാനസ്യ കീൎത്തിൎഭവതി ശാശ്വതീ" എന്ന പ്രമാണമെടുത്തു വിസ്തരിച്ചിരിക്കുന്നു. "പാണ്ഡവബലേ" എന്നുള്ളിടത്തു പാ

ണ്ഡുവിൻെറ ഉത്ഭവം, രാജ്യപ്രാപ്തി, ശാപലബ്ധി, മാദ്രീ സംഗമത്താലുള്ള മരണം മുതലായവയെ വിവരിച്ച് പാണ്ഡു കൌരവന്മാക്ക ദോഷം ചെയ്യുവനാണെന്നു പറഞ്ഞു വച്ച് പാണ്ഡവന്മാർ ചെയ്തിട്ടുള്ള പരാഭവങ്ങളെ വിസ്തരിച്ചിരിക്കുന്നു. പാണ്ഡവന്മാരുടെ ബാല്യം, അസ്ത്രശിക്ഷ, അതിൽ അർജ്ജുനനുണ്ടായ ആധിക്യം, പാഞ്ചാലബന്ധനം, അവരിലുണ്ടായ വൈരം, അവരെ നശിപ്പിക്കാൻ ചെയ്ത പ്രയത്നങ്ങൾ, പാഞ്ചാലീവിവാഹം, അദ്ധരാജ്യദാനം, സുഭദ്രാഹരണം, ഖാണ്ഡവദാഹം, രാജസൂയം, ദ്യൂതവിജയം, വനത്തിലേക്കുള്ള നിവ്വാസനം, ഗോഗ്രഹണം മുതലായവയെല്ലാം ഈ ഘട്ടത്തിൽ എടുത്തു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. പാണ്ഡവന്മാർ യുദ്ധത്തിന്നു പുറപ്പെടുന്ന വിവരമറിഞ്ഞു കോപിച്ചും പ്രതിയോധനത്തിന്നുത്സാഹംചെയ്തുമിരിക്കുന്ന ദുയ്യോധനൻെറ താൽക്കാലികമായ ഭാവം ശരിയായിപ്പുറപ്പെടുന്നതിന്നു പാണ്ഡവന്മാരിൽനിന്നുണ്ടായ പരാഭവങ്ങളുടെ സ്മരണകൾ മനസ്സിൽ പാഞ്ഞുകയറുന്നത് ഒഴിച്ചുകൂടാത്തതാണ്. അതിനാൽ ദുയ്യോധനൻ ഈവക പൂവ്വകഥകൾ ആടുന്നത അവസരോചിതവുമാണ്.

ശ്രീവാസുദേവൻ തിരുവടി ദൂതു പറയുവാനായി കുരുസഭയിലേക്കെഴുന്നള്ളുമ്പോൾ വിചാരിക്കുന്ന

"കൃഷ്ണാപരാഭവഭുവാ രിപുവാഹിനീഭ-
കുംഭസ്ഥലീദലനതീക്ഷ്ണഗദാധരസ്യ
ഭീമസ്യ കോപശിഖിനാ യുധി പാത്ഥപത്രി-
ചണ്ഡാനിലൈശ്ച കുരുവംശവനം വിനഷ്ടം"

എന്ന പദ്യത്തിൻെറ ഭാഷ സവിശേഷം ശ്രദ്ധേയമാണ്. ഇത്രയധികം പൂവ്വകഥകൾ ചേത്തു പരത്തിയതും മനോ

ഹരവുമായ ഒരു ഭാഗം ഈ പുസ്തകത്തിൽ വേറെ ഉണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. പദ്യത്തിന്റെ യഥാശ്രുതമായ അർത്ഥം പറഞ്ഞതിനുശേഷം "കൃഷ്ണാപരാഭവഭൂവാ" എന്ന വിശേഷണപദത്തിൽനിന്നു പിടിച്ച് "എങ്ങനെ ദ്രൗപദീപരിഭവത്തിന്നു ഹേതു വന്നവാറെങ്കിൽ അതിന്നു മുന്നമേ അജാതശത്രു ധർമ്മപുത്രന്തിരുവടി അഭിഷിക്തനായ്" എന്നു തുടങ്ങി ശ്രീനാരദൻ ധർമ്മപുത്രനോടു രാജസൂയയാഗം ചെയ്യാനുപദേശിച്ചത്, ജരാസന്ധവധം, ഭീമാദികൾ രാജസൂയാർത്ഥമായി നാലു ദിക്കുകളും ജയിച്ചത്, രാജസൂയം, ശ്രീകൃഷ്ണന് അഗ്രപൂജ ചെയ്തത്, അതിൽ ശിശുപാലന്റെ ക്ഷോഭം, ഭീഷ്മരുടെ കോപം, ശിശുപാലവധം, ദുര്യോധനന്റെ സഭാപ്രവേശം, ദ്രൗപദീകേശഗ്രഹണവും വസ്ത്രാക്ഷേപവും എന്നു മുതലായ പൂർവ്വകഥകളെ വളരെ വിസ്തരിച്ചു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. കൗരവന്മാർ പാണ്ഡവന്മാരോടു ചെയ്ത പരാഭവത്തിന്റെയും അധർമ്മത്തിന്റേയും വിവിധങ്ങളായ അംശങ്ങൾ ഈ കഥകളിൽ കലർന്നിട്ടുണ്ട്. കൃഷ്ണാപരാഭവംകൊണ്ട് അതു പരിപൂർണ്ണമാകയും ചെയ്യുന്നു. ദൂതനായെഴുന്നള്ളുന്ന ഭഗവാന്റെ തിരുവുള്ളത്തിൽ ആ പരാഭവവും അധർമ്മവും അത്യന്തശക്തിയോടുകൂടി ആരോഹണം ചെയ്യുന്നുണ്ട്. അതിനാൽ ഭഗവാൻ ഈ വക കഥകൾ ആടുന്നത് ഈ സന്ദർഭത്തിൽ അത്യന്തം ഉചിതവുമാണ്. രസജ്ഞനായ ഭാഷാഗദ്യകാരൻ പ്രസ്തുതഗദ്യപദ്യങ്ങളെ അഭിനയിക്കുന്ന നടന്മാരുടെ ഉപയോഗത്തിനു വേണ്ടിയാണ് ഈ ഭാഗം ഇത്ര വിസ്തരിച്ചതെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലൊ

അതിമനോഹരമായ ഈ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ പ്രണേതാവ്

ആരെന്നറിവാൻ ഒരു മാൎഗ്ഗവും കാണുന്നില്ലെങ്കിലും കൊല്ലം ൬൩൪-ാമാണ്ടു "മിഥുനഞായിറു പോകിന്റ നാളിൽ" "പരുവക്കൽ ഗൃഹത്തിൽ ഇരുന്ന ചെറിനാട്ട് ഉണ്ണി രാമൻ" എന്നൊരാളാണ് ഈ ഗ്രന്ഥം പകൎത്തിയതെന്നു ഗ്രന്ഥാവസാനത്തിലെ കുറിപ്പിൽനിന്നു വിശദമാകുന്നുണ്ട്. "ആദിത്യവൎമ്മായ നമഃ" എന്നൊരു കുറിപ്പും അതിനു മുൻപു കാണുന്നു.

"ഇമാം സാഗരപൎയ്യന്താം
ഹിമവദ്വിന്ധ്യകുണ്ഡലാം
മഹീമേകാതപത്രാങ്കാം
രാജസിംഹഃ പ്രശാസ്തു നഃ"

എന്ന ഭരതവാക്യത്തെ "നിൎമ്മലചിത്തനാകിന രാജശ്രേഷ്ഠൻ അഴകതായി രക്ഷിച്ചുതുളുവോനാക. പശുക്കൾക്കും ബ്രാഹ്മണൎക്കും നന്മ വരുവിതാക" എന്നും മററും ഭാഷാന്തരപ്പെടുത്തിയതിനുശേഷം എഴുതിയിരിക്കുന്ന ഈ കുറിപ്പ് അക്കാലത്തു തിരുവിതാങ്കൂർ രാജ്യം ഭരിച്ചിരുന്ന സൎവ്വാംഗനാഥബിരുദനായ ആദിത്യവൎമ്മനെന്ന മഹാരാജാവിനെ ഉദ്ദേശിച്ചുള്ളതാണെന്നു ഞാൻ അനുമാനിക്കുന്നു. സൎവ്വാംഗനാഥൻ ആദിത്യവൎമ്മനു സകലകലൈ ആദിത്യവൎമ്മനെന്നും ബിരുദാന്തരമുണ്ടായിരുന്നു. രണ്ടു ബിരുദങ്ങൾക്കും അൎത്ഥം ഒന്നുതന്നെ. യൌവരാജ്യത്തിൽത്തന്നെ അദ്ദേഹം സകല കലകളേയും പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ചുവന്നു. കോഴിക്കോട്ടു സാമൂതിരിക്കോവിലകത്തെ ആയുധവിദ്യാഗുരുവായ അച്യുതമേനോനേയും കളക്കാട്ടു രാജകുടുംബത്തിന് അത്തരത്തിൽ ഒരു സ്ഥാനം വഹിച്ചിരുന്ന ദീപ്രദീപപ്പുലവരെയും മല്ലയുദ്ധത്തിൽ ജയി

ക്കനിമിത്തം വിഖ്യാതരായിത്തീൎന്ന തന്റെ രണ്ടു പ്രജകൾക്ക് അദ്ദേഹം ചില സ്ഥാനമാനങ്ങൾ ൫൪൦-ാമാണ്ടിടയ്ക്കു നല്കിയതായി താമ്രശാസനമുണ്ട്. ഉണ്ണുനീലിസന്ദേശത്തിലെ സന്ദേശവാഹിയായ "തൃപ്പാപ്പൂർ മൂപ്പ്" ആദിത്യവൎമ്മൻ അദ്ദേഹമെന്നാണ് എന്റെ വിശ്വാസം. ആ മഹാരാജാവിന്റെ നാലു ശിലാശാസനങ്ങൾ കാണപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. അവയിൽ രണ്ടു തിരുവനന്തപുരത്തു തിരുവാമ്പാടി ശ്രീകൃഷ്ണസ്വാമിക്ഷേത്രത്തിലും ബാക്കി രണ്ട് അഗസ്തീശ്വരത്തു വടശ്ശേരി ശ്രീകൃഷ്ണസ്വാമിക്ഷേത്രത്തിലുമാണ് രേഖപ്പെടുത്തീട്ടുള്ളത്. തിരുവാമ്പാടിയിലെ ശാസനങ്ങളിൽ ഒന്ന് ൫൫൦-ാമാണ്ടിടയ്ക്കും വടശ്ശേരിയിലെ ശാസനങ്ങളിൽ ഒന്നു ൫൪൮-ാമാണ്ടും ശിലയിൽ കൊത്തപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. വടശ്ശേരിയിലെ മറേറ ശാസനത്തിൽ ഉള്ള താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന ശ്ലോകങ്ങളിൽനിന്ന് ആദിത്യവൎമ്മമഹാരാജാവിനു സൎവ്വാംഗനാഥവിരുദം എന്തു കാരണങ്ങളാൽ സിദ്ധിച്ചു എന്നു വെളിവാകും.

"ശബ്ദജ്ഞാനസ്തഥാ ലക്ഷ്യലക്ഷണജ്ഞരു-
സ്സംഗീതസാഹിത്യയോഃ
സ്മൃത്യർത്ഥാഗമപുരാണശാസ്ത്രനിഗമാൻ
ജാനേ പ്രമാണാന്യപി
ഷട്ത്രിംശത്സ്വപി ഹേതിഷു ശ്രമഗുണൈ-
ശ്ശ്ലോകേ കലാനാം കുലാ-
ന്യഭ്യാസേ യുധി ഭൂപതീംശ്ച വിജയേ
സൎവ്വാംഗനാഥസ്സ്വതഃ.
സാഹിത്യേ നിപുണാഃ കേചിൽ;
കേചിച്ഛാസ്ത്രേ ച കോവിദാഃ;

കേചിദ്ഗീതേ കൃതാഭ്യാസാഃ;
കേചിച്ഛാസ്ത്രേ കൃതശ്രമാഃ;
ആദിത്യവർമ്മൻ! ഭവത-
സ്സാമ്യമിച്ഛന്തി തേ കഥം
പാരംഗതേന വിദ്യാനാ-
മേകാം വിദ്യാം സമാശ്രിതാഃ?"

ഇവ കഴിഞ്ഞ് ശ്രീകൃഷ്ണപരമായ ഒരു മംഗലശ്ലോകവും കാണുന്നു. അതു താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നതാണ്.

"നവജലദസമാഭഃ കഞ്ജനേത്രേ (കൃതങ്കഃ?)
പതിതചികുരസംഘം വാരയന്നംഗുലീഭിഃ
വ്രജയുവതിസമൂഹം സസ്മിതം പ്രേക്ഷമാണോ
വസതു ഹൃദി സദാ മേ ബാലകൃഷ്ണസ്യ ഭാവഃ"

ഈ ശാസനത്തിനു വേണ്ട പദ്യങ്ങൾ നിർമ്മിച്ചതു മഹാരാജാവു തന്നെയാണെന്ന് ഈ ശ്ലോകങ്ങളിൽനിന്നു സ്പഷ്ടമാകുന്നു. തിരുവാമ്പാടിയിലെ ക്ഷേത്രവും ഗോശാലയും മണ്ഡപവും നവീകരണംചെയ്തതും അദ്ദേഹമായിരുന്നു.

"ശ്രീഗോഷ്ഠകൃഷ്ണാലയമണ്ഡപാനാം
ഗവാഞ്ച കൃഷ്ണസ്യ ച ഭൂസുരാണാം
നിവേശനാർത്ഥം കൃതവാൻ നവത്വ-
മാദിത്യവർമ്മാ പരവീരവീരഃ.

അഹോ ദൃഷ്ടാ ച ഗോശാലാ-
പ്യഹോ ദൃഷ്ടശ്ച മണ്ഡപം
അഹോ കൃഷ്ണാലയം ദൃഷ്ട-
മഹോ വക്ഷ്യാമി കിം സഖേ?
ആദിത്യവർമ്മണാ രാജ്ഞാ

കൃതാമേതത്ത്രയം ജനാഃ
പശ്യന്തു സസ്പൃഹം നിത്യം
ഭജധ്വം കൃഷ്ണമാദരാൽ"

ഇത്യാദി അവിടത്തെ ഒരു ശാസനത്തിൽ കാണുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ ഈ വസ്തുത തെളിയിക്കുന്നു. ഇവയിൽനിന്നെല്ലാം ആദിത്യവൎമ്മമഹാരാജാവ് ഒരു വലിയ യോദ്ധാവും സംഗീതസാഹിത്യരസികനും സൎവ്വശാസ്ത്രപണ്ഡിതനും കലാപുരസ്കൎത്താവും ആയിരുന്നതിനു പുറമെ ഒരു ഉത്തമനായ ശ്രീകൃഷ്ണഭക്തനുമായിരുന്നു എന്നു വായനക്കാൎക്കു കാണാവുന്നതാണല്ലോ.

"ഉദയൽപൂമെത്തയിൽ മരുവുമക്കണ്ണനാമുണ്ണിതന്നെ-
ത്താരാലാലിച്ചും തഴുകിയുമുടൻ നിന്റു വൈകാതവണ്ണം"

ഇത്യാദി ഉണ്ണുനീലിസന്ദേശപദ്യങ്ങളുടെ സ്വാരസ്യം വിശദമാകണമെങ്കിൽ ഈ ശിലാശാസനങ്ങളുടെ സ്മരണംകൂടി വേണ്ടതാണ്. ഇങ്ങനെയുള്ള ഒരു മഹാരാജാവിന്റെ ആജ്ഞ അനുസരിച്ച് ഏതോ ഒരു പണ്ഡിതൻ ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ മാഹാത്മ്യത്തെ പ്രകാശിപ്പിക്കുന്ന ദൂതവാക്യവ്യായോഗം ഭാഷാഗദ്യമാക്കിയിരിക്കണമെന്നൂഹിക്കുന്നത് അനുപപന്നമല്ലല്ലൊ. ഭാഷാരീതികൊണ്ടും ക്രി. പി. പതിനാലാംശതകത്തിനു മുൻപ് ഈ കൃതി വിരചിതമായിരിക്കും എന്നു വിചാരിക്കുവാൻ വലിയ ന്യായമൊന്നും കാണുന്നില്ല. പക്ഷേ അതിന് ഒരു ശതകത്തിനു മുൻപോ മറ്റോ രചിച്ചതും ആദിത്യവൎമ്മമഹാരാജാവിന്റെ കാലത്തു പകൎത്തിയെഴുതിയതുമാണെന്നും വരുവാൻ പാടില്ലായ്കയില്ല. അതെങ്ങനെയായാലും ക്രി. പി. 1389-ാമാണ്ടോളമെങ്കിലും പഴക്കമുള്ള ഒരു കൃതിയാണ ഇതെന്നുള്ളതു നി

വ്വിവാദമാണല്ലോ. പൊടിവുള്ള ഭാഗങ്ങൾ അച്ചടിയിൽ കുത്തിട്ട വിട്ടുകളഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

എഴുതിയ കാലം കുറിച്ചിട്ടുള്ള ഏടുകളിൽ എൻെറ അറിവിൽപെട്ടിട്ടുള്ളിടത്തോളം ഈ താളിയോലഗ്രന്ഥത്തിനാണ് പഴക്കം അധികമായികാണുന്നത്. അക്കാലത്തെ ശബ്ദഭാഷ, ലിപിവിന്യാസം ഇവയുടെ രീതി മനസ്സിലാക്കുവാൻ പ്രയോജകീഭവിക്കുന്ന ഈ ഗ്രന്ഥം എത്ര അമൂല്യമാണെന്നു വിശേഷിച്ച് പ്രസ്താവിക്കേണ്ടതില്ലല്ലൊ. ഈ ഗ്രന്ഥം എൻെറ കൈവശം വന്നിട്ട വളരെക്കാലമായി. ഇതു സക്കാർസേവനത്തിൽനിന്നു വിശ്രമം ലഭിച്ചതിനുശേഷം സൌകര്യംപോലെ സ്വന്തമായി പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുവാൻ ഞാൻ ഉദ്ദേശിച്ചിരുന്നതാണ്. കൊച്ചി ഗവർൺമെൻറിൽനിന്ന് എനിക്കു നല്കിയ ഭാഷാപരിഷ്കരണക്കമ്മിററിയുടെ അദ്ധ്യക്ഷപദത്താൽ ഞാൻ ആ ഗവർൺമെൻറിൻെറ നേക്ക് ഏററവും കൃതജ്ഞനായി തീന്നിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു ആ കമ്മിററിയുടെ വകയായി ഇപ്പോൾ ഇതു പ്രസിദ്ധീകരിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

ചാക്യാരുടെ കൂത്ത്, കൂടിയാട്ടം ഇവയിൽ ഉപയോഗിക്കുന്ന ഭാഷ അത്യന്തം പ്രാചീനവും പരിഷ്കൃതവും പരിശുദ്ധവുമാണെന്നുള്ളതു സവ്വസമ്മതമാകുന്നു. ഭാഷാപദങ്ങളുടേയും സംസ്കൃതപദങ്ങളുടേയും ക്ഷീരനീരന്യായേന ഉള്ള യോഗമാണ് ഈ പരിഷ്കാരത്തിനും പരിശുദ്ധിക്കും പ്രധാനകാരണം. ഭാഷാദേവിയുടെ കളകോമളമായ പദവിന്യാസത്തിൽ മഞ്ജീരശിഞ്ജിതംപോലെയുള്ള മനോഹരമായ ഒരു മധുരനാദം ചാക്യാരുടെ ഗദ്യങ്ങളിൽ കേൾക്കുവാൻ സാധിക്കും. പ്രകൃതമായ ദൂതവാക്യം അത്ര

ർത്തിലുള്ള ഗദ്യത്തിന്റെ അതിപ്രാചീനമായ ഒരു മാതൃകയാകുന്നു. ആ ഭാഷയുടെ പ്രത്യേകതകളിൽ ചിലതു താഴേ വിവരിക്കാം.

ക്രിയാപദത്തെ പിന്നിട്ടുള്ള കർത്തൃപദപ്രയോഗം പ്രാകൃതഭാഷാഗദ്യകാവ്യങ്ങളിൽ സുലഭമാണ്. ഇത്തരത്തിൽ ഒരു രീതി തമിഴ് മണിപ്രവാളഗദ്യത്തിലും കാണ്മാനുണ്ട്. പെരുന്തേവനാർ ഭാരതത്തിലെ ഓരോ പാട്ടിനും ഗദ്യരൂപത്തിൽ ഒരവതരണിക കാണുന്നു. ഗദ്യവും പാട്ടും ഒരു കവിയുടെ കൃതിയെന്നു തന്നെയാണ് അഭിയുക്തമതം. തമിഴ് മണിപ്രവാളശൈലിയെന്തെന്നു താഴെക്കാണുന്ന അതിലെ ഒരു ഖണ്ഡികയിൽനിന്നു വെളിവാകും. "ഇവ്വകൈ പേചിയ അശരീരിയാകിയ ആദിത്യഭഗവാനും അന്തർദ്ധാനം ചെയ്ത പിൻപു * കന്നനുടൈയ ത്യാഗശക്തിയിൻ മഹാനുഭാവം കണ്ടു ദേവജാതികളും ആശ്ചര്യപ്പെട്ടു പുഷ്പവർഷം പൊഴിന്താർ. അപ്പൊഴുതു ബ്രാഹ്മണനും എല്ലൈയില്ലാതൊർ പ്രിയമെയ്തിയവിടത്തു, കന്നൻ തൻ കവചകുണ്ഡലങ്കളൈത്താനെ വാങ്കമളുവിൽ ദൈവികത്തിനാൽ അവൈ കുഴൈനെകിഴ, വാങ്കി ദേവേന്ദ്രഹസ്തം കീഴ്പ്പട തൻ കൈ മേർപ്പട, അകമലർന്തുളൻചൊലുടൻ കൊടുപ്പ, ദേവേന്ദ്രനും വാങ്കി മഹാപ്രിയസ്ഥനായ് നിന്നൈയൊക്കും ത്യാഗപരർ ഇല്ലൈയെൻറുചൊല്ലി സ്വാഗതം ചൊല്ലി മറു അന്തക്കന്നനൈവിട്ടു നീങ്കി മീണ്ടുംപാതു, ശാർങ്ഗപാണി, ചക്രമേന്തി, പഞ്ചായുധൻ, പവിത്രമൂർത്തി, ശ്രീവാസുദേവൻപക്കർപോയ് തിരുവടി തൊഴുതു കവചകുണ്ഡല

---

* കന്നൻ=കർണ്ണൻ

ങ്ങളെക്കാട്ടിത്തേവലോകത്തുക്കപ്പോവാനാക വിടൈ വേണ്ടിനാനെന്നതുടുത്തുപ്പിന്നും യാത്തു അരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവൻ”

“വിദുരൻകോയിലിലിടം കൊണ്ടാൻ ശ്രീവാസുദേവൻ” “ശ്രീവാസുദേവനെ നോക്കി യാത്തു ചൊന്നാൻ ദുര്യോധനൻ” ഇത്യാദി പ്രയോഗങ്ങൾ ആ ഗ്രന്ഥത്തിൽ ധാരാളമായുണ്ട്. ഗവേഷണപടുവായ ശ്രീമാൻ ചിറയ്ക്കൽ ബാലകൃഷ്ണൻ നായർ ബി. എ. എനിക്കയച്ചുതന്നിട്ടുള്ളതും ഭാഷാപരിഷ്കരണക്കമ്മിററിയുടെ ആഭിമുഖ്യത്തിൽ പ്രസിദ്ധീകരിക്കുവാൻ ഇടയുള്ളതുമായ ഉത്തരരാമായണം ഭാഷാഗദ്യത്തിലും “യമലോകം നോക്കിപ്പോവിതും ചെയ്താൻ രാക്ഷസരാജാവു രാവണൻ” “ബ്രഹ്മലോകം നോക്കിയെഴുന്നരുളിനാൻ ബ്രഹ്മൻ തിരുവടി” “വിഷ്ണുഭഗവാനെ ച്ചെന്നു കണ്ടു നമസ്കരിച്ചറിയിപ്പതും ചെയ്താനിന്ദ്രൻ” ഇത്തരത്തിലുള്ള പ്രയോഗങ്ങൾ ഒട്ടുവളരെ കാണാവുന്നതാണ്. തിരുവനന്തപുരം ശ്രീമൂലം ഗ്രന്ഥാവലിയുടെ പതിമൂന്നും പതിന്നാലും അങ്കങ്ങളായി പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തീട്ടുള്ള ഭാഗവതം ഭാഷാഗദ്യത്തിൽ “ഭഗവാന്റെ അനുഗ്രഹമെന്നറിഞ്ഞാരവർ” “കടമ്പുമരത്തിന്മേൽ കരേറി അവൻ കിടക്കുന്നതിനു മീതെ അങ്ങു ചാടീ ഭഗവാൻ” “ഒരു നാഴിക ചെല്ലുകിലൊരു യുഗമെന്നു തോന്നുന്നു അവക്ക്” “അപ്പോൾ വൈശ്രവണന്റെ അനുജനാകുന്ന ശംഖചൂഡൻ വന്നാനവിടേക്ക്” ഇങ്ങനെയുള്ള വാക്യങ്ങൾ അവിടവിടെക്കാണുന്നുണ്ടെങ്കിലും കർത്താവിനു പിൻപു വരുന്ന ക്രിയയോടുകൂടിയ വാക്യങ്ങളാണ് അധികം. എന്നാൽ നേരേ മറിച്ചാണ് ഈ വിഷയത്തിൽ ദൂതവാക്യത്തിന്റെ

നില. ക്രിയയ്ക്കു പിന്നീടല്ലാതെ കർത്താവു വരുന്ന വാക്യങ്ങൾ ഇതിൽ വളരെ ചുരുങ്ങും.

ക്രിയകളോടു ലിംഗപുരുഷവചനപ്രത്യയങ്ങൾ ഘടിപ്പിച്ചു ഭാഷാഗദ്യത്തിൽ ഇപ്പോൾ ആരും പ്രയോഗിക്കാറില്ലല്ലോ. 'ലീലാതിലക'ത്തിലെ "ക്രിയായാം കാലത്രയേ പ്രായോ ഗദിതം" എന്ന സൂത്രത്തിൽ നിന്നു ക്രി. പി. പതിനാലാംശതകത്തിൽ പ്രായേണ ക്രിയകളോടു മൂന്നു കാലങ്ങളെക്കുറിക്കുമ്പോഴും ലിംഗപുരുഷവചനപ്രത്യയങ്ങൾ ചേർത്തിരുന്നു എന്നു കാണാവുന്നതാണ്. 'പ്രായഃ' പദഗ്രഹണംകൊണ്ടു പ്രത്യുദാഹരണങ്ങൾക്കും സ്ഥാനമുണ്ടെന്നു വരുന്നു. ദൂതവാക്യത്തിൽ അങ്ങനെയുള്ള പ്രത്യുദാഹരണങ്ങൾ നന്നെച്ചുരുക്കമാണ്. ഭാഗവതം ഭാഷയിൽ "ശ്രീശുകൻ പറഞ്ഞു" എന്നും "ശ്രീശുകൻ പറഞ്ഞാൻ" എന്നും അവ്യവസ്ഥിതമായി പ്രയോഗങ്ങൾ കാണുന്നതിനു പുറമെ "ബ്രാഹ്മണസ്ത്രീകൾ ആശീർവ്വാദത്തെയും ചെയ്തു" "ഭഗവാൻ ശ്രീകൃഷ്ണൻ പുറപ്പെട്ടതും ചെയ്തു" എന്നും മററുമുള്ള വാക്യങ്ങളും വിരളമല്ല.

പഴയ മലയാളത്തിൽ പ്രചുരപ്രചാരങ്ങളായ പല പദങ്ങളും പ്രയോഗങ്ങളും ദൂതവാക്യത്തിൽ ഉണ്ട്. അലങ്ങുക(അലയുക), തറാതെ (തെററാതെ), ഏഴുനിററു (എഴുന്നേററു), പടുക(പെടുക), പണ്ണി (ചെയ്തു), ഞാങ്ങൾ (ഞങ്ങൾ), നൽവരവ് (സ്വാഗതം), പിളുന്നു (പിളർന്നു), വീണ്ണ (വീണ), ആനത്തലവങ്ങൾ (ആനത്തലവന്മാർ), അമഷ് (അമർഷം), സുക്ഷിച്ചു (സൂക്ഷിച്ചു) മുതലായ ഓരോന്നിനും ഓരോ വിജ്ഞേയമായ ചരിത്രമുണ്ട്. അതെല്ലാം ഇവിടെ പ്രപഞ്ചനം ചെയ്യുവാൻ സൌകര്യമില്ല. 'ന്'ക്കു

പകരം 'ൻറ' പ്രയോഗിക്കുന്നതായിരുന്നു പണ്ടത്തെ നട
പ്പ്. "ഉണ്ട്", "അല്ലോ" ഇവയ്ക്കു പകരം "ഒണ്ട്", "എ
ല്ലോ" എന്നാണു യഥാക്രമം ഗ്രന്ഥത്തിൽ എഴുതിക്കാണു
ന്നത്. ആ പാഠങ്ങൾ അതേ നിലയ്ക്കുതന്നെ സ്വീകരി
ച്ചിരിക്കുന്നു. "എല്ലോ" എന്ന പ്രയോഗം കണ്ണശ്ശരാമാ
യണത്തിലുമുണ്ട്. "അല്ലോ" എന്ന പ്രയോഗവും പണ്ടു
നടപ്പുണ്ടായിരുന്നതായി കാണുന്നു. "പോയ്ക്കെട്ടു" തുട
ങ്ങിയ ചില പഴയ ഭാഷാശൈലികളും ദൂതവാക്യത്തിൽ ഇ
ല്ലാതില്ല.

ഭാവികാലത്തിലുള്ള പിൻവിനയെച്ചം കൂടാതെ കാ
ലാദിവിശേഷങ്ങളൊന്നുമില്ലാത്ത കേവലക്രിയയായ നടു
വിനയെച്ചം മാത്രം കാണിച്ചു പൂർണ്ണക്രിയ പ്രയോഗിക്കുക
എന്നതു ഭാഷയിൽ ഇന്നു നടപ്പില്ല. തമിഴിൽ ഇന്നും അതു
നടപ്പിലിരിക്കുന്നുണ്ട്. പ്രസ്തുതഗ്രന്ഥത്തിൽ അത്തരത്തി
ലുള്ള പ്രയോഗം പ്രായേണ കാണുന്നുണ്ട്. "പുറപ്പെടത്തു
ടങ്ങീതു അസുരഗണം" "മൃഷ്ടമായി ഭുജിക്ക എൻറിവ്വണ്ണം
പ്രവർത്തിക്കത്തുടങ്ങീ" ഇത്യാദി പ്രയോഗങ്ങൾ നോക്കുക.

ഇതുപോലെ ഇനിയും ചിലതു പ്രസ്താവയോഗ്യമാ
യിട്ടുണ്ട്. സഹസ്രവാഹു, വെലാൽക്കരിക്ക, വാധ എന്നു
തുടങ്ങി ബകാരത്തിൻറ സ്ഥാനത്തു വകാരപ്രയോഗം പ
ല സ്ഥലങ്ങളിൽ കാണുന്നുണ്ട്. വ, ബ എന്നിവയ്ക്കു ത
മ്മിൽ അഭേദം സംസ്കൃതത്തിൽ ഉണ്ടെങ്കിലും ശ്ലേഷസിദ്ധി
മുതലായ പ്രയോജനങ്ങളുള്ളിടത്തേ അതു കാണുന്നുള്ളു. പ്ര
കൃതത്തിൽ ഉള്ള വകാരം സ്പർശാക്ഷരങ്ങളുടെ വർഗ്ഗങ്ങളിൽ
തൃതീയാക്ഷരമില്ലാത്തതായ തമിഴിൻറ സംബന്ധത്തെയാ
ണ് കാണിക്കുന്നത്; അവയെ തത്ഭവങ്ങളായിത്തന്നെ

അംഗീകരിക്കേണ്ടതുമാണ്. രേഫംകൊണ്ട് ആരംഭിക്കുന്ന ചില പദങ്ങളുടെ മുമ്പിൽ ഇകാരം വന്ന് "ഇരണ്ട്" മുതലായ വിധത്തിലാകുന്ന സമ്പ്രദായവും ചില സ്ഥലങ്ങളിൽ കാണുന്നുണ്ട്. ഇതു ലീലാതിലകത്തിലെ "രഫലി ന വിശേഷഃ" എന്ന സൂത്രത്തെ അനുസരിച്ചുവരുന്ന വികാരമാകുന്നു. ഇവയെല്ലാം ഭാഷയിൽ തമിഴിന്റെ ആധിപത്യം നിലനിന്നുവന്നിരുന്ന ഒരു കാലത്തെ കാണിക്കുന്ന ചിഹ്നങ്ങളാണ്. ഇതുപോലെ സംസ്കൃതത്തിന്റെ അധികാരവും ഭാഷയിൽ ഏറാക്കുറെ പ്രതിഷ്ഠിതമായിരുന്നുവെന്നു താഴെ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്ന ഉദാഹരണങ്ങൾ വ്യക്തമാക്കും.

ഒരു ക്രിയയുടെ കാലംകൊണ്ടു മറ്റൊരു ക്രിയ നടക്കുന്ന കാലത്തെ കാണിക്കുന്ന വിഷയസപ്തമി അല്ലെങ്കിൽ സതിസപ്തമി പ്രയോഗിക്കുന്ന സമ്പ്രദായം സംസ്കൃതഭാഷയിൽ ഉള്ളതാണ്. ഈ വിഷയസപ്തമിയുടെ അസ്പഷ്ടമല്ലാത്ത ഒരു സ്വരൂപം ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ അതിസുലഭമായി കാണുന്നുണ്ട്. "ത്രൈലോക്യൈശ്വര്യത്തെ ദേവേന്ദ്രനു കൊടുത്തു ത്രൈലോക്യത്തെ സ്ഥിതി വരുത്തിയ കാലത്തു" "അമരരാജധാനിയെ പ്രാപിച്ചു അമരകളോടു പരാക്രമിക്കിന്റ കാലത്തു", "അധോക്ഷജനെ നോക്കി അറിയിച്ചയവസ്ഥയിൽ" എന്നു തുടങ്ങിയ പ്രയോഗങ്ങൾ നോക്കുക. തമിഴ്മണിപ്രവാളത്തിലും ഈ ശൈലിയുടെ സംക്രമമുണ്ട്.

സംസ്കൃതത്തിലെ ശത്രന്തം, ശാനജന്തം എന്നിവയുടെ പ്രതിരൂപകങ്ങളായ വിശേഷണങ്ങൾ (പേരെച്ചങ്ങളിൽ ലിംഗപ്രത്യയം ചേർത്തു നാമങ്ങൾ പോലെയാക്കിയ നിർദ്ദേശകവർത്തമാനവിശേഷണങ്ങൾ) ഇന്നു ഭാഷയിൽ പ്രയോ

ഗിക്കാറില്ല. എന്നാൽ അവ ഈ പുസ്തകത്തിൽ ധാരാളം കാണുന്നുണ്ട്. വിശേഷണവിശേഷ്യങ്ങളുടെ പൂർവ്വാപരഭാവം മാററി വിശേഷണം പിൻപു ചേർക്കുന്നതും ഇതിൽ അപൂർവ്വമല്ല "... ....-സൂത്രധാരൻ........നൈപത്ഥ്യശാല നോക്കി ചെല്ലിൻറവൻ........അറിയിപ്പൂ എൻറു ചൊല്ലി ചെല്ലിൻറവൻ..........." ഇത്യാദിവാക്യങ്ങൾ നോക്കുക.

സംസ്കൃതത്തിലെ ബഹുവ്രീഹിസമാസം ദ്രാവിഡഭാഷകളോടു തീരെ ഇണക്കമില്ലാത്ത ഒന്നാണ്. അതിനെ ഭാഷപ്പെടുത്തുന്നതു സംസ്കൃതം പഠിക്കുമ്പോൾ പരിഭാഷ ചൊല്ലുന്ന രീതിയിൽത്തന്നെയായാലേ വിശദമാകയുള്ളൂ. ഭാഷയുടെ സംസ്കൃതപാരതന്ത്ര്യം കുറഞ്ഞുതുടങ്ങിയതോടുകൂടി ഈ രീതി ഇപ്പോൾ ക്ഷയിച്ചുവന്നിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ ഈ ഗദ്യഗ്രന്ഥത്തിൽ പരിഭാഷ ചൊല്ലുന്നതിൻെറ ഛായയുള്ള രീതിതന്നെയാണ് ആ വക ഘട്ടങ്ങളിൽ സ്വീകരിച്ചു കാണുന്നത്. "ചുവന്നു ചെറുതാകിന തിരുവുടമ്പിനെ ഉടയനായ്", "സമാഗതമാകിന യുദ്ധമഹോത്സവത്തെ നിരൂപിച്ചു സന്തോഷത്തോടുകൂടി ഇരിക്കിൻറ എന്നുടെ ഹൃദയം കുടഞ്ഞു കളയപ്പെട്ടിരിക്കിൻറ ക്രോധവേഗത്തോടു കൂടിയ കണക്കെ ഇരിക്കിൻറൂ" എന്നു തുടങ്ങിയ പ്രയോഗങ്ങൾ നോക്കുക.

യച്ഛബ്ദം, തച്ഛബ്ദം എന്നിവയുടെ ഘടനകൊണ്ടു വിശേഷണവിശേഷ്യഭാവത്തെ കാണിക്കുന്ന സമ്പ്രദായം സംസ്കൃതത്തിലുള്ളത് അങ്ങനെതന്നെ പണ്ടത്തെ അന്വയാർത്ഥം ചൊല്ലുന്ന രീതിയിൽ ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ അംഗീകരിച്ചിരിക്കുന്നു. "ശ്രീവടുവാമനമൂർത്തിയുടെ ആ ശ്രീപാദം നിങ്ങളെ രക്ഷിപ്പൂതാക യാതൊരു ശ്രീപാദംകൊണ്ടു നമു

ചിയാകിൻറ ദൈത്യവരൻ...........ഉയത്തെട്ടത്തെറിയപ്പട്ടിളു" ഇത്യാദി പ്രയോഗങ്ങറം നോക്കുക.

ഇങ്ങനെ നോക്കിയാൽ "ചതുസ്സാഗരപൎയ്യന്തയായിരുന്ന ഭൂമി നിസ്സപതയായ് എനതധീനയായിട്ടും വരും" എന്നാദിയായി വിശേഷണവിശേഷ്യങ്ങറംക്കു സമാനലിംഗത്വം മുതലായി സംസ്കൃതത്തിൽ നടപ്പുള്ള വേറേയും ചില വിധികളും ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ അനുസരിച്ചിരിക്കുന്നതായി കാണാം. ഇതിലെ ഭാഷ സംസ്കൃതത്തിൻെറയും തമിഴിൻെറയും സംബന്ധത്തെ ധാരാളം കാണിക്കുന്നുണ്ടെന്ന് ഇത്രയുംകൊണ്ടു വിശദമാകുമെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു.

ഭാഷാപരിഷ്കരണക്കമ്മററിയിൽനിന്നു പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുന്നതിനു സൎവ്വപ്രകാരത്തിലും യോഗ്യതയുള്ളതാണ് ഈ പുസ്തകം. ഇങ്ങനെ പറയുന്നതിനു പലകാരണങ്ങറം ഉണ്ട്. ഗദ്യമായാലും പദ്യമായാലും, പഴയ ഗ്രന്ഥപ്പുരകളിൽനിന്നു കണ്ടുകിട്ടുന്ന പ്രാചീനങ്ങളായ ഭാഷാഗ്രന്ഥങ്ങറം പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുന്നതു ഭാഷയുടെ പരിഷ്കരണത്തിനു പ്രധാനോപായമാണ്. ഭൂതത്തിൻെറ സാഹായ്യം കൂടാതെ വൎത്തമാനത്തിൻെറ ഗുണദോഷങ്ങളെ വിവേചനം ചെയ്യുവാനോ ഗുണദോഷവിവേചനം കൂടാതെ ഭാവിയിലേക്കുള്ള പരിപാടിയെ ഉറപ്പിക്കുവാനോ സാധിക്കയില്ല. ഈ ഗ്രന്ഥം പ്രാചീനകാലത്തു നടപ്പിലിരുന്ന പ്രൌഢവും പ്രസന്നവും സരസവുമായ ഭാഷാഗദ്യത്തിൻെറ മാതൃക നമുക്കു കാണിച്ചുതരുന്നുണ്ട്. ഭാഷയിൽ ഗദ്യമെന്നൊന്ന് ഈയിടയിലുണ്ടായതാണെന്നുള്ള ചിലരുടെ അന്ധവിശ്വാസത്തിന് ഇത്തരത്തിലുള്ള ഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ പ്രകാശനംകൊണ്ടു

വലിയ ഇളക്കം തട്ടാതെയിരിക്കുകയില്ല. ഇതിൽ സംസ്കൃത പദങ്ങളും തമിഴരീതിയിലുള്ളപ്രയോഗങ്ങളും ധാരാളമുണ്ടെങ്കിലും ഈ ഭാഷയുടെ പ്രസന്നതയ്ക്കോ സാരസ്യത്തിന്നോ ഒരുവിധത്തിലും ഹാനിവരുത്തുന്നില്ല. യാതൊരു കൌടില്യവും കൂടാതെ നിരർഗ്ഗളമായൊഴുകുന്ന ഇതിലെ ഭാഷാനദി ഏവരേയും തന്നിൽ അവഗാഹനം ചെയ്വാൻ പ്രേരിക്കാതിരിക്കയില്ല. അവഗാഹനം ചെയ്യുവരുടെ ഹൃദയം തെളിയുകയും, ഇത്ര പ്രാചീനമായ കാലത്തുതന്നെ ഇത്ര സ്പൃഹണീയമായ ഗദ്യരീതി നമ്മുടെ ഭാഷയിൽ ഉണ്ടായിരുന്നുവല്ലോ എന്ന് അഭിമാനംകൊള്ളുകയും ചെയ്യും.

ഈ ഭാഷാഗദ്യം സാഹിത്യഗുണംകൊണ്ടു നോക്കുമ്പോഴും ഉജ്ജ്വലം ഉൽകൃഷ്ടമായിട്ടാണിരിക്കുന്നത്. ശബ്ദഭംഗി, അർത്ഥഭംഗി, കല്പനാചാതുര്യം മുതലായവകൊണ്ടാണല്ലോ സാഹിത്യഗുണത്തെ കണക്കാക്കേണ്ടത്. ഇവയെല്ലാം ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ സഹൃദയജനങ്ങളുടെ ശ്ലാഘയ്ക്കു പാത്രമാകത്തക്കവിധം ഇണങ്ങിയിരിക്കുന്നുണ്ട്. ഉദാഹരണങ്ങൾ ഇതിൽ ആപാദചൂഡം കാണാം. ആദ്യത്തെ മംഗളശ്ലോകത്തിന്റെ വിവരണമായ ഗദ്യം, മന്ത്രശാലയിലേക്കു ചെല്ലുമ്പോൾ ദുര്യോധനൻ വിചാരിക്കുന്നതിനെ പറയുന്ന ഗദ്യം, അതിന്നടുത്തുതന്നെ ഭഗവാന്റെ വിചാരമായിട്ടുള്ള ഗദ്യം, ശ്രീകൃഷ്ണസുയോധനസംവാദം, വിശ്വരൂപപ്രദർശനം എന്നിവ വിശേഷിച്ചും പ്രസ്താവയോഗ്യമാണ്. കഥാവർണ്ണനയിൽ ഒരു പാത്രത്തിന്റെ സ്വഭാവം അതിന്റെ വാക്കുകൾകൊണ്ടും പ്രവൃത്തികൾകൊണ്ടും വ്യക്തമാക്കുന്നതിലാണ് കല്പനാചാതുര്യം സ്ഥിതിചെയ്യുന്നത്. ഇതിൽ ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ വിചാര

ത്തെ വർണ്ണിക്കുന്നതിൻെറ മദ്ധ്യത്തിൽ രാജസൂയം കഥ പറയുന്നതിൽ, ഭഗവാന് അഗ്രപൂജ ചെയ്തതിൽ കുപിതനായി പല ദുർവ്വചനങ്ങളും പറയുന്ന ശിശുപാലനോടു യുധിഷ്ഠിരൻ പറയുന്നത് "എടോ ശിശുപാലാ ഇസ്സഭയിങ്കൽ നിന്നെക്കാട്ടിൽ വൃദ്ധന്മാരായ് മഹാനുഭാവരാകിന മഹീപതിമാർ അനേകം ഉണ്ടിരിക്കിൻറു. എൻറാൽ ഇവർ സഹിച്ചിരിക്കിൻെറടത്തു നീയും പൊറുത്തിരിക്കയല്ലയോ അഴകിയു" എന്നു മാത്രമാണ്. ഈ അനുനയവാക്കിൽനിന്ന് യുധിഷ്ഠിരൻെറ ശാന്തി, തിതിക്ഷ മുതലായവ പ്രസ്പഷ്ടമാകുന്നുണ്ട്. അതു കേട്ടപ്പോൾ ശിശുപാലനോടു കോപിച്ച ഭീഷ്മപിതാമഹൻ പറയുന്ന "അനുനയത്തിന്നർഹനല്ല ശിശുപാലൻ" എന്നു തുടങ്ങിയ വാക്യങ്ങളിൽനിന്ന് അദ്ദേഹത്തിനുള്ള അസാധാരണമായ ഭഗവൽഭക്തിയും അപ്രതിഹതങ്ങളായ വീര്യപരാക്രമങ്ങളും വ്യക്തമാകുന്നുണ്ട്. ഭഗവാൻ ദുര്യോധനനോട് അർദ്ധരാജ്യം തരണമെന്ന യുധിഷ്ഠിരസന്ദേശത്തെ അറിയിച്ചതു കേട്ട ദുര്യോധനൻ പറയുന്ന "എടോ ദൂതാ രാജ്യവ്യവഹാരത്തെ അറിയിൻെറാരുത്തനല്ല ഭവാൻ" എന്നാദിയായ വാക്യങ്ങൾ സുയോധനനുള്ള ഐശ്വര്യമത്തത, ദുരഭിമാനം, പണ്ഡിതമ്മന്യത, സ്വജനദ്വേഷം മുതലായവയെ വിശദമാക്കുന്നുണ്ട്. സർവ്വജ്ഞനായ ഭഗവാൻെറ മുമ്പിൽ "അസാഹസൈരദ്ധ്യവസായഭീരുഭിഃ" ഇത്യാദിപ്രമാണം ചൊല്ലി അർത്ഥം പറയുകയും, വലിയൊരു നീതിശാസ്ത്രജ്ഞനെന്നു ഭാവിച്ച സാമദാനഭേദദണ്ഡങ്ങളെക്കുറിച്ചു പ്രസംഗിക്കയും ചെയ്യുന്ന സുയോധനൻെറ സ്വഭാവത്തെ കവി എത്രയും തന്മയത്വത്തോടുകൂടി ചിത്രീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്.

നാനൂറ്റൻപതു കൊല്ലത്തിനു മുൻപ് എഴുതിയ ഈ താളിയോലഗ്രന്ഥത്തിലെ ലിപികൾ ഗ്രന്ഥാക്ഷരമാലയിൽനിന്നു മലയാളം ക്രമേണ വേർപെട്ടു വന്നതിന്റെ ഒരു പ്രധാനഘട്ടത്തെ വെളിപ്പെടുത്തുന്നുണ്ട്. 'ൾ' എന്ന ടകാരഘടിതമായ ചില്ലിന്റെ സ്ഥാനത്തിൽ ഗ്രന്ഥത്തിൽ 'ള്' എന്നാണ് എഴുതിക്കാണുന്നത്. ളകാരത്തിന്റെ ചില്ലാകയാലാണ് ഈ ചിഹ്നം പൂർവ്വകാലങ്ങളിൽ ഗ്രന്ഥമെഴുത്തുകാർ ആ ഘട്ടങ്ങളിൽ ഉപയോഗിച്ചുവന്നത്; അതിന് ഔചിത്യവുമുണ്ടായിരുന്നു. അച്ചടിക്കുന്നതിനും വായിക്കുന്നതിനുമുള്ള സൌകര്യത്തെ ഉദ്ദേശിച്ച് 'ൾ' എന്ന ലിപി തന്നെയാണ് മുദ്രണത്തിൽ സ്വീകരിച്ചിട്ടുള്ളത്. 'ഴ്' എന്നതു ഴകാരത്തിന്റെ ചില്ലായി ഗ്രന്ഥത്തിൽ ഗ്രഹിച്ചിരിക്കുന്നു. 'ങ്ങ' എന്നൊരു ലിപി പൂർവ്വകാലത്തുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഗ്രന്ഥത്തിൽ 'ംങ' എന്നാണ് ആ വർണ്ണത്തിനുള്ള ലിപി. അച്ചടിയിൽ 'ങ്ങ' തന്നെ ഉപയോഗിച്ചിരിക്കുന്നു. 'ചെയ്തു' 'എയ്തു' എന്നിങ്ങനെ ഇപ്പോൾ യകാരതകാരസംയോഗത്തോടുകൂടി എഴുതേണ്ട വാക്കുകൾ ഗ്രന്ഥത്തിൽ 'ചെയിതു' 'എയിതു' എന്നാണ് എഴുതിക്കാണുന്നത്. എന്നാൽ ആധുനികരീതി അച്ചടിയിൽ സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്നു. 'മ്' എന്നാണ് പ്രായേണ അനുസ്വാരത്തിന്റെ ചിഹ്നമായി ഗ്രന്ഥത്തിൽ എഴുതീട്ടുള്ളത്. എന്നാൽ പരാക്ഷരത്തിന്റെ യോഗത്തിൽ മകാരത്തിനു യോജിപ്പുള്ള സ്ഥലങ്ങളിൽ മാത്രമേ ഇങ്ങനെ ചെയ്തുകാണുന്നുള്ളൂ. അല്ലാത്ത സ്ഥലങ്ങളിൽ 'ം' എന്ന അനുസ്വാരചിഹ്നംതന്നെ ഗ്രന്ഥമെഴുത്തുകാരനും ഉപയോഗിച്ചിരിക്കുന്നു. യാതൊരു വിരാമചിഹ്നവും ഗ്ര

നഥത്തിൽ ഇല്ല. വാക്യങ്ങൾ യഥാസൌകര്യം മുറിച്ചു ചൊല്ലേണ്ട ഭാരം വായനക്കാൎക്കു വിട്ടുകൊടുത്തിരിക്കുന്നതായാണു് കാണുന്നതു്. അച്ചടിയിൽ ഖണ്ഡികാവിഭാഗം ചെയ്തിട്ടുണ്ടു്.

ഈ ആമുഖോപന്യാസം ഇനിയും ദീൎഘിപ്പിക്കുന്നില്ല. ഇതു ഭാഷയ്ക്കു് അനൎഘമായ ഒരു സമ്പത്തും ആഭരണവുമാണെന്നുള്ള എന്റെ അഭിപ്രായം പണ്ഡിതന്മാരായ ഭാഷാഭിമാനികൾ സമ്മതിക്കുമെന്നു ഞാൻ ദൃഢമായി വിശ്വസിക്കുന്നു.

തിരുവനന്തപുരം,
23—12—11

ഉള്ളൂർ എസ്. പരമേശ്വരയ്യർ,
പ്രസിഡെന്റ്,
ഭാഷാപരിഷ്കരണക്കമ്മിററി.

ദൂതവാക്യം

നാടകം ഭാഷ.

(ഗദ്യം)

ഹരിഃ ശ്രീഗണപതയേ നമഃ.

ചൊന്നാൻ സൂത്ര(ധാരൻ):— "ഭഗവാൻ ഇന്ദ്രാവരജൻ ഉപേന്ദ്രൻ ശ്രീവടുവാമനമൂൎത്തിയുടെ ആ ശ്രീപാദം നിങ്ങളെ രക്ഷിപ്പൂതാക. യാതൊരു ശ്രീപാദംകൊണ്ടു നമുചിയാകിന്റ ദൈത്യവരൻ അതിവിശാലമാകിന അംബരമാൎഗ്ഗത്തിങ്കൽ ഉയരത്തേക്കെറിയപ്പട്ടിതു, യാതൊരു ശ്രീപാദം ഊൎദ്ധ്വലോകമളപ്പാനുയൎന്റ കാലത്തു ത്രൈലോക്യത്തിന്നു ഉത്സവാൎത്ഥമായ് എടുത്തു നാട്ടിന കനകയൂപം പോലെ കാണപ്പട്ടിതു. ഇങ്ങനെ ഇരുന്ന ഉപേന്ദ്രന്തിരുവടിയുടെ ശ്രീപാദം നിങ്ങളെ രക്ഷിപ്പൂതാക. തനക്കളായ് താമ്രങ്ങളായിരിക്കിന്റ നഖമണികളോടുകൂടി ഇരിക്കിന്റ (ശ്രീപാദം) അംബരമാൎഗ്ഗത്തിങ്കൽ നമുചിയാകിന്റ ദൈത്യൻ എടുത്തെറിയപ്പട്ടവാറു എങ്ങനെ എങ്കിൽ അതിന്നു മുന്നമേ നരകമഥനൻ നാരായണസ്വാമി നരസിംഹരൂപിയായ് ഹിരണ്യകശിപുവിനെ നഖമുഖങ്ങളെ കൊണ്ടു പിളന്നു കൊൻറു ത്രൈലോക്യൈശ്വൎയ്യത്തെ ദേവേന്ദ്രന്നു കൊടുത്തു ത്രൈലോക്യത്തെ സ്ഥിതിവരുത്തിയ കാലത്തു അസുരകളെല്ലാംകൂടി നിരൂപിച്ചു വൈരോചനി മഹാബലിയുടെ സകാശത്തെ പ്രാപിച്ചു അവനെ നോ

ക്കി പ്രതിപാദിച്ചുതുടങ്ങീ. എടോ ദൈത്യേന്ദ്രാ നിന്നുടെ പിതാമഹനായിരുന്ന ഹിരണ്യകശിപുവെന്നൊരുത്തൻ ഈ ത്രൈലോക്യാധിപത്യം അതിനെ വെലാൽക്രമിച്ചു പറിച്ചു കൊള്ളുക ചെയ്തു. ദേവേന്ദ്രൻ വിഷ്ണുഭഗവാനെ പ്രാൎത്ഥിച്ചു വിഷ്ണു മായാപ്രഭാവംകൊണ്ടു ഹിരണ്യകശിപുവിനെ നിഗ്രഹിച്ചു സ്വീകരിച്ചൊന്റു ഈ സ്വൎഗ്ഗൈശ്വൎയ്യം. എൻറാൽ പെരിക വിരഞ്ഞു അ . . . . ളെ എല്ലാമെയ്യു നിഗ്രഹിച്ചു സ്വൎഗ്ഗൈശ്വൎയ്യം കൊണ്ടെനുഭവിക്ക എൻറിങ്ങനെ പ്രതിപാദിച്ചു പ്രീതമനസ്സനാകിന മഹാബലിയെ ദേവവധാൎത്ഥമായ് ഇന്ദ്രനാക്കി അഭിഷേകം പണ്ണീതു. പിന്നെ ത്രൈലോക്യവിജയാൎത്ഥമായ് ദൈത്യകോടികളെ നിയോഗിച്ചാൻ മഹാബലി; പുറപ്പെടത്തുടങ്ങീതു അസുരഗണം. മഹാപത്മൻ നികുംഭൻ കാഞ്ചനാക്ഷൻ കപിസ്കന്ധൻ മേഘനാദൻ ബലന്ധമൻ തുടങ്ങി പുറപ്പെടത്തുടങ്ങീതു. സിംഹികാതനയൻ രാഹു പുറപ്പെട്ടാൻ. മഹാബലിയുടെ പുത്രൻ സഹസ്രബാഹു രഥാധിരഥകോടിപ്പടയോടുകൂട ധ്വജങ്ങൾ അശ്വങ്ങൾ ആനത്തലവങ്ങൾ എൻറെവമാദികളോടു കൂട അമരരാജധാനിയെ പ്രാപിച്ചു അമരകളോടു പരാക്രമിക്കിൻറ കാലത്തു സമൎത്ഥരാകിന ദൈത്യന്മാരുടെ ശരകുന്താദി ആയുധവരങ്ങളാൽ പരിപീഡിതരായ് കെട്ടോടിപ്പോയിതു ദേവതാവൎഗ്ഗം. സ്വൎഗ്ഗൈശ്വൎയ്യം മഹാബലിക്കായിതു. പിന്നെ ദേവകൾ സ്വൎഗ്ഗത്തെയും കളഞ്ഞു ബ്രാഹ്മണവേഷപ്രതിച്ഛന്നരായ് പൃഥിവിങ്കൽ പെരുമാറിൻറവർകൾ തങ്ങളിൽ കൂടി നിരൂപിച്ചു ക്ഷീരാൎണ്ണവം പ്രാപിച്ചു ശ്രീനാരായണസ്വാമിയെ സ്തുതിക്കിൻറ കാലത്തു അനന്തനാകിൻറ അഹിപതിമേൽ

അധിവസിച്ചരുളുൻറ അംബുജാലയാവല്ലഭൻ അമരകളുടെ സകാശം പ്രാപിക്കിൻറ കാലത്തു "പ്രഭവേ മഹാബലിയുടെ ശൌര്യാഗ്നിയാൽ ചുടപ്പെട്ടിരിക്കിൻറ ഞാങ്ങളെ നിന്തിരുവടിയുടെ കരുണാസ്രാവത്തിൽ മുഴുക്കി കുളുപ്പിച്ചരുളുക ദേവദേവേശാ" എൻററിയിക്കിൻറ കാലത്തു ശ്രീപ്രഹ്ലാദകുലത്തിലൊള്ളൊരുത്തനാകയും എന്നിൽ ഭക്തനാകയുമൊണ്ടു എൻറാൽ ഉപായാന്തരങ്ങളെക്കൊണ്ടു അവനാലൊള്ള ഉപദ്രവത്തെ കെടുക്കിൻറിതൊണ്ടു എൻറരുളിച്ചെയ്തു അദിതിദേവിയുടെ തിരുവുദരാധാരത്തെ പ്രാപിച്ചരുളിനാൻ. അനന്തരം മഹാബലി ദുർന്നിമിത്തഗ്രഹഗൃഹീതനായ് പിതാമഹമുഖവിഗളിതമാകിന പരംപുരുഷപരാക്രമത്തെ നിന്ദിക്ക നിമിത്തമായ് കോപിക്കിൻറ ശ്രീപ്രഹ്ലാദനിയോഗത്താൽ അശ്വമേധം ദീക്ഷിച്ചു പാത്രികളെ സംഗ്രഹിച്ചു ഋത്വിക്കുകളെ വരിച്ചുകൊണ്ടു കുതിര പെരുമാററി ചടങ്ങു പിഴയാതെ യാഗത്തെയ്തു മുടിച്ചു പ്രാർത്ഥിതപ്രദാനപരായണനായ് വസിക്കിൻറ കാലത്തു, അദിതിദേവിയുടെ തിരുവുദരാധാരത്തികൽ നിൻറു ദിവ്യം വർഷസഹസ്രംകൂടി ജനിച്ചു ചുവന്നു ചെറുതാകിന തിരുവുടമ്പിനെ ഉടയനായ് ദേവമന്ത്രി ബൃഹസ്പതിയെ ഉപാധ്യായനായ് കല്പിച്ചു ആയിരം ശാഖകളോടുകൂടി ഇരിക്കിൻറ സാമവേദത്തിൽ വാമദേവ്യമാകിൻറ ശാഖ അളന്നു പാടി മഹാബലിയുടെ യജ്ഞവാടം പ്രാപിച്ച കാലത്തു, മധുരമധുരമാകിന സാമഗാനംകേട്ടു സന്തോഷിതഹൃദയനാകിന മഹാബലി ശ്രീവടുവാമനമൂർത്തിയെ നോക്കി "നൽവരവാവുതാക. എന്തിനെ ഇച്ഛിക്കിൻറു? അഭിപ്രേതമായിരുന്ന വരത്തെ വരി

ക്ക" എൻറിങ്ങിനെ മഹാബലപരാക്രമനാകിന മഹാബലി ചൊല്ലിൻറതു കേട്ടു അരുളിച്ചെയ്തു ശ്രീവടുവാമനമൂൎത്തി. "എടോ ദൈത്യേന്ദ്രാ രാജ്യത്തിങ്കൽ ശ്രദ്ധയില്ലാ എനക്ക. അപ്പടിയേ ധനത്തിലും രത്നങ്ങളിലും സ്ത്രീകളിലും ശ്രദ്ധയില്ലാ. നിനക്ക ധൎമ്മസ്ഥിതി ഉണ്ടാകിൻറതാകിൽ നിന്നെ പ്രാൎത്ഥിക്കിൻറേൻ ഉദ്വൃത്ഥമായ് യജ്ഞശാല നാട്ടുവാൻ എന്നുടെ അടിയാൽ മൂവടി പ്രമാണം ഭൂമി തരവേണ്ടും" എൻറു പ്രാൎത്ഥിക്കിൻറ അവസ്ഥയിൽ "എടോ ബ്രാഹ്മണശ്രേഷ്ഠാ മൂൻറു പദങ്ങളെക്കൊണ്ടെന്തു നിന്തിരുവടിക്ക പ്രയോജനം? നൂറുതാൻ നൂറായിരന്താൻ അടി പ്രമാണം ഭൂമി അളന്നുകൊൾക" എൻറ മഹാബലിയുടെ വചനം കേട്ടു പ്രഹ്ലാദനാകിൻറ അതാന്ത്യൻ ചെൻറു ചൊല്ലുത്താൻ: "കേവലം ബ്രാഹ്മണനല്ല ഇവൻ. അസുരഹന്താവു അമരനാഥൻ നാരായണസ്വാമി ഇക്കാണാകിൻറതു. ബ്രഹ്മദത്തവരഗൎവ്വിതനായ് ത്രൈലോക്യൈശ്വൎയ്യഗൎവ്വിതനായ് നിന്തിരുവടിയുടെ ഗുരുവായിരുന്ന ഹിരണ്യകശിപുവിനെ ശ്രീനാരസിംഹന്തിരുവുടമ്പിനെ സംഗ്രഹിച്ചു കൂൎത്തു കൊടിയവായിരിക്കിൻറ നഖങ്ങളെക്കൊണ്ടു വക്ഷസ്ഥലം പിളൎന്നു കൊൻറരുളിയോൻ യാവനൊരുത്തൻ; അങ്ങനെ ഇരുന്ന നളിനാലയാകാന്തൻ നാരായണസ്വാമിയേ ഇതു" എൻറു പ്രഹ്ലാദൻ ചൊല്ലിൻറതു കേട്ടു "ക്ഷീരാൎണ്ണവത്തിങ്കൽ അനന്താഹിഭോഗപൎയ്യങ്കശായിയായ് ശ്രീശാൎങ്ഗം നന്ദകം ശ്രീസുദൎശനം കൌമോദകി ശ്രീപാഞ്ചജന്യം എൻറി പഞ്ചായുധങ്ങളോടുകൂടി ഇരിക്കിൻറ ശ്രീരമണൻ ശ്രീനാരായണസ്വാമി യുദ്ധത്തിങ്കൽ വച്ചു പരാക്രമിപ്പാനശക്തനായ് വന്നിരക്കിൻറതാ

കിൽ കൊടുക്കിൻറിതൊണ്ടു" എൻറു ചൊല്ലി. . . . . . കളഞ്ഞു പൊല്പാറയിൽ നീർ കോരി കൊണ്ടു പോന്നു ത്രിഭുവനേശ്വരൻ ശ്രീനാരായണസ്വാമിക്കു മൂവടി പ്രമാണം ഭൂമിക്കു നീർവീഴ്ത്തിൻറ കാലത്തു, പ്രതിനവവികസിതകമലദലസദൃശമാകിന കരതലത്തിങ്കൽ ദാനവസലിലം വീണ്ണന്ന കാലത്തു, ഇരണ്ടു ശ്രീവാഹുക്കളും നാലായ് എട്ടായ് ക്രമത്താലെ ആയിരം ശ്രീവാഹുക്കൾ തികഞ്ഞു ശരശാർങ്ഗശംഖചക്രനന്ദകകൌമോദകിപ്രഭൃത്യായുധവരങ്ങളാൽ അലംകൃതങ്ങളാകിന ശ്രീവാഹുക്കളെ ഉടയനായ് ത്രൈലോക്യഭീതിശാന്ത്യർത്ഥം ജാംബവാനെ നിയോഗിച്ചു സുതലമാകിൻറ വിലസ്വർഗ്ഗം ആചന്ദ്രതാരമായ് കൊടുത്തു കീഴനോക്കി ചെല്ലിൻറ ശ്രീപാദത്തെ കണ്ടുപിടിച്ചു കാലത്തു പാദാവധൂതനായ് ഭൂമീൽ വീണ്ണന്ന നുറുങ്ങിപ്പോയിനാൻ. ഊർദ്ധ്വലോകമളപ്പാനുയരിൻറ ശ്രീപാദത്തെ നമുചിയാകിൻറ ദൈത്യൻ പിടിച്ചു കാലത്തു ആകാശമാർഗ്ഗത്തിങ്കലാമാറു ഉയര കുടഞ്ഞരുളിനാൻ. യാതൊരു ശ്രീപാദം കൊണ്ടു നമുചിയാകിൻറ ദൈത്യവരൻ അതിമൃദുക്കളായി ചുവന്നു അതികോമളങ്ങളായിരുന്ന നഖമണിനികരങ്ങളാൽ ബന്ധുജീവകുസുമസദൃശച്ഛായമായിരുന്ന അംബരമാർഗ്ഗത്തിങ്കൽ മേൽ നോക്കി എടുത്തെറിയപ്പെട്ടിതു ത്രിഭുവനോത്സവൈകഹേതുകമായിരുന്ന ഇന്ദ്രാവരജൻ ഉപേന്ദ്രൻതിരുവടിയുടെ ആ ശ്രീപാദാരവിന്ദം നിങ്ങളെ നിത്യമായ് രക്ഷിപ്പുതാക".

എൻറു പ്രസ്താവംകൊണ്ടു വിസ്തൃതകഥാശേഷസൂചകപ്രവീണവാണീവിലാസമുടയനാകിന സൂത്രധാരൻ മൃ . . . ഗാരുജർജ്ജരഹസ്തരാകിന പാരിപാർശ്വകന്മാരോടുകൂ

ട പുറപ്പെട്ടു രംഗത്തിങ്കൽ പഞ്ചപാദങ്ങളൊന്റു രംഗഭൂമി
ങ്കൽ സഭാപതിയോടുകൂടി വസിച്ചരുളുന്റ പണ്ഡിതമ
ഹാസഭയെ നോക്കി ആശീർവ്വാദം പണ്ണി തിരിഞ്ഞു നൈപ
ത്ഥ്യശാല നോക്കി ചൊല്ലിന്റവൻ; കൂത്താടുവാനാക്കിയ
കൊണ്ടു കുറവു കെട്ടു എൻറൊള്ളിടം അറിയിപ്പൂ എന്റു
ചൊല്ലി ചെല്ലിന്റവൻ "എന്നേ വിജ്ഞാപനത്തിങ്കൽ
ഞാൻ ഏകാഗ്രചിത്തനായിരിക്ക ചെയ്യേ ഒരു ശബ്ദമേ
പോ . . കേൾക്കാകിന്റു. അമയുമിതിനെ കുറികൊണ്ടു
കേൾപ്പൂ ഞാൻ" എൻറു ചൊല്ലിന്റ കാലത്തു നൈ
പത്ഥ്യത്തിങ്കൽ ശബ്ദമൊണ്ടായിതു "എടോ എടോ ദ്വാര
പാലപ്രധാനന്മാരേ മഹാരാജൻ ദുര്യ്യോധനനാജ്ഞാപി
ക്കിന്റേറാൻ" എൻറിങ്ങനെ നൈപത്ഥ്യത്തിങ്കലൊണ്ടാ
കിന്റ ശബ്ദത്തെ കേൾക്കിന്റ സൂത്രധാരൻ "അറിഞ്ഞേൻ
ഞാനി ശബ്ദമൊണ്ടാവാനൊള്ള കാരണം ദുർമ്മതികളാകി
ന ദുര്യ്യോധനാദികൾക്ക പ്രഥിതപരാക്രമരാകിന പാണ്ഡു
പുത്രന്മാരോടു വൈരം സംഭവിച്ച വിഷയത്തിങ്കൽ മന്ത്രത
ത്വജ്ഞമാകിന മഹീപതികുലത്തോടുകൂടി കാര്യ്യനിരൂപി
പ്പാൻ ദുര്യ്യോധനനിയോഗത്താൽ ഭൃത്യൻ രാജസമൂഹത്തെ
മന്ത്രശാലയിലാക്കുവാൻ അദ്ധ്യവസിച്ചു മന്ത്രശാലെ ന
വീകരിക്ക ചെയ്യിന്റതു"എൻറിങ്ങനെ ശ്രുതാസ്ഥാപന,
ദൃഷ്ടാസ്ഥാപന, സ്മൃതാസ്ഥാപന എൻറി സ്ഥാപന
കളിൽ വച്ചുകൊണ്ടു ശ്രുതാസ്ഥാപനകൊണ്ടു കഥാസ്ഥാ
പന ചെയ്തു മേലിൽ വന്റ കഥയെ സൂത്രിച്ചു കീഴു കഴി
ഞ്ഞ കഥയെ രംഗത്തിങ്കൽ സ്ഥാപിച്ചു രംഗദേവതാവന്ദ
നം പണ്ണി പ്രയോഗാർത്ഥമായ് നൈപത്ഥ്യശാല നോക്കി
ചെല്ല തുടങ്ങിനാൻ കഥാസൂചകൻ സൂത്രധാരൻ.

ചൊന്നാൻ കാഞ്ചുകീയൻ ദുൎയ്യോധനനിയോഗ
ത്താൽ രാജസമൂഹത്തെ മന്ത്രശാലയിലാക്കുവാനദ്ധ്യവസി
ക്കിൻറവൻ പ്രതിഹാരകപ്രവരന്മാരെ നോക്കി "എടോ
എടോ പ്രതിഹാരശ്രേഷ്ഠന്മാരേ മഹാരാജൻ ദുൎയ്യോധനൻ
ആജ്ഞാപിക്കിൻേറാൻ ഇപ്പൊഴ് മന്ത്രവിചക്ഷണരാകിന
സൎവ്വമഹീപതിമാരോടും കൂട മന്ത്രിപ്പാനിച്ശിക്കിൻേറാൻ
എൻറാൽ സമസ്തരാജമണ്ഡലത്തെ മന്ത്രസഭയിലാക്കുക
എൻറിങ്ങനെ ദുൎയ്യോധനനിയോഗം" എൻറു ചൊല്ലി മു
മ്പിങ്കൽ നോക്കിൻറവൻ "എന്നെ ഇവനെല്ലോ മഹിത
മഹാമഹിമാവാകിന മഹാരാജൻദുൎയ്യോധനന്തിരുവടി ഇ
ങ്ങു നോക്കി എഴുന്നരുളുൻേറാൻ പ്രശ്യാമകോമളമനോ
ഹരവൎണ്ണനായ് യൌവനോദ്ദാമഗൎവ്വിതനായ് സിതതരമാ
യ് അതിമൃദുവായ് രമണീയമായിരിക്കിൻറ ഉത്തരീയക്കൂറ
ഉടയനായ് വെൺകൊററക്കുട വെഞ്ചാമരം എൻേറവ
മാദി രാജപരിച്ഛദപരിവൃതനായ് നാനാവിധങ്ങളായിരി
ക്കിൻറ മണിഗണങ്ങളുടെ പ്രഭാപ്രവാഹത്താൽ ചുവപ്പി
ക്കപ്പെട്ടിരുന്ന അവയവത്തെ ഉടയനായ് നക്ഷത്രമദ്ധ്യ
ത്തിങ്കലെ പാൎവ്വണചന്ദ്രനെ കണക്കെ ഇരുന്ന ശോഭയോ
ടുകൂടി ഇവൻ ഇങ്ങു നോക്കി എഴുന്നരുളുൻേറാൻ. എൻ
റാലി വൃത്താന്തവിശേഷത്തെ മഹാരാജൻദുൎയ്യോധനന്തിരു
വടിക്കറിയിപ്പു ഞാൻ" എൻറു ചൊല്ലി ദുൎയ്യോധനസകാ
ശന്നോക്കി ചെല്ലത്തുടങ്ങിനാൻ കാഞ്ചുകീയൻ.

. അരുളിച്ചെയ്താൻ കൌരവേന്ദ്രൻ ദുൎയ്യോധനന്തിരുവ
ടി ധൃതപരായണരാകിന പാൎത്ഥന്മാർ പന്ത്രണ്ടു സംവ
ത്സരം വനവാസവും ഒരാണ്ടജ്ഞാതവാസവും കഴിച്ചു
വിരാടദ്രുപദസമന്വിതരായ് യുദ്ധത്തിന്നദ്ധ്യവസിച്ചു ഉ

പപ്ലാവ്യമാകിൻെറ ശംഖാനഗരത്തെ പ്രാപിച്ചാർ എൻെറു കേട്ട മതിബലവിഭശ്ലമാകിന മഹാരാജമണ്ഡല ത്തോടുകൂടി മഹാകാര്യ്യം വിചാരിപ്പൂ എൻെറു കല്പിച്ച രാജാക്കളെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോരുവാൻ കാഞ്ചുകീയനെ നിയോഗിച്ച മന്ത്രശാല നോക്കി എഴുന്നരുളുൻെറവന്ത ന്തിരുവടിയുടെ ഉത്സാഹാദ്ധ്യവസായങ്ങളെ നിരൂപിച്ച രുളിച്ചെയ്യാൻ: "പരിഹൃതവൈരിസാത്ഥരാകിന പാത്ഥന്മാർ പരാക്രമോന്മുഖരായ് ഉപപ്ലാവ്യത്തെ പ്രാപിച്ചാർ എൻെറു കേൾക്ക നിമിത്തമായ് സമാഗതമാകിന യുദ്ധമഹോത്സവത്തെ നിരൂപിച്ച സന്തോഷത്തൊടുകൂടി ഇരിക്കിൻെറ എന്നുടെ ഹൃദയം കടഞ്ഞു കളയപ്പട്ടിരിക്കിൻെറ ക്രോധവേഗത്തോടുകൂടിയ കണക്കെ ഇരിക്കിൻെറു ബലാധികരാകിന രാജവരന്മാൎക്ക യുദ്ധമെല്ലോ ഉത്സവമാകിൻെറതു "രംഗേ വിജയമാനസ്യ കീൎത്തിൎഭവതി ശാശ്വതീ ഹതസ്യാപി രണേ യസ്യ നാകപൃഷ്ഠം വിധീയതേ" എൻെറു. പാണ്ഡവകൾക്ക രാജ്യപ്രദാനഞ്ചെയ്യാതപക്ഷം കൊടുതായിരിപ്പൊരു യുദ്ധം സംഭവിക്കും. യുദ്ധഭൂമിങ്കൽ വച്ചു ജയിക്കിൻെറുതാകിൽ എൻെറുങ്കെടാ...... .....യശസ്സിനെ പ്രാപിക്കാം മരിക്കിൻെറുതാകിൽ വീരസ്വൎഗ്ഗത്തെ പ്രാപിക്കാം; എൻെറിട്ടിരണ്ടു ജാതിയും ക്ഷത്രിയന്നു യുദ്ധമേ ഉത്സവമാകിൻെറതു. എൻെറിട്ടു സഹസാ സംപ്രാപ്തമാകിന യുദ്ധമഹോത്സവത്തെ മനസാ ചിന്തിച്ച സന്തോഷത്തൊടുകൂടി ഇരിക്കിൻെറ എന്നുടെ ഹൃദയം നിരസ്തസമസ്തമാകിന അമൎഷയോടുകൂടിയ കണക്കെ ഇരിക്കിൻെറു. ഭീഷ്മദ്രോണകൃപദ്രൌണിവികൎണ്ണകൎണ്ണാദി മഹാരഥരോടുകൂട യുദ്ധഭൂമിയെ പ്രാപിച്ച കൊടുതാകിന യുദ്ധമദ്ധ്യത്തിങ്കൽ പ

രാജിതരാകിന പാണ്ഡവന്മാരുടെ തേർ കെട്ടുത്തു കുതിര കൊൻറു യോദ്ധാക്കളെ നശിപ്പിച്ചു സർവ്വലക്ഷണസമ്പന്ന ങ്ങളായ് സജലജലധരസ്തനിതഗംഭീരഘോരഘോഷങ്ങളാ യ് മസ്തകമുയൎന്ന ഐരാവതവംശജാതങ്ങളായ് അതിഭയ ങ്കരങ്ങളാകിന ആനത്തലവങ്ങളുടെ മസ്തകമടത്തകലെ ചോരു ചിതറി ദന്തങ്ങളെ മുറിച്ചു പരിഭ്രമിപ്പിച്ചു പള്ളുതി ക്കിലും പരാക്രമവിമുഖങ്ങളായ് പെരുമാറുമാറാകുവാൻ ശ്രദ്ധപണ്ണിന്റേൻ പാണ്ഡവസൈന്യമദ്ധ്യഗതങ്ങളാകിന ആനത്തലവങ്ങളുടെ ദന്തമുസലങ്ങളോടു വേറുപട്ടുത്തുകരേ ...രേണക്കളെ കന്നക്കെ ഇരുന്ന മുഖങ്ങളോടുക്കൂട്ടുവാൻ ഇച്ഛിക്കിന്റേൻ. യുദ്ധപ്രാപിക്ക നമ . . . മായ് അമഷയോ ടു വേറുപട്ടകണക്കെ ഇരിക്കിൻറു എന്നുടെ ഹൃദയം. ഒരി ക്കലും അമഷയാടു വേറുപട്ടുവാൻ വിഷയമില്ല എന്നുടെ ഹൃദയത്തിൽ പാണ്ഡുപുത്രന്മാർ അനവരതം അഭിഭവിക്ക വിഷയമാമ്. അത്രയുമല്ല ഇവരുടെ പിതാവു പാണ്ഡു വും വിരോധമേ ചെയ്യുളു. എങ്ങനെയെങ്കിൽ ശതധൃ തിസമാനനാകിന ശാന്തനവൻ ശ്രീഭീഷ്മതിരുവടി ചി ത്രാംഗദനിധനാനന്തരം വിചിത്രവീൎയ്യനെ രാജ്യപരിപാ ലനാൎത്ഥം കല്പിച്ചു. അംബിക എൻറും അംബാലിക എൻ റും നാമങ്ങളോടുകൂടി ഇരുന്ന കാശിരാജനന്ദനമാരെ വി വാഹഞ്ചെയ്യു വിഷയിയാകയാൽ ക്ഷയരോഗംകൊണ്ടു മ രിച്ചു സംസ്ഥിതനായ വിഷയത്തിങ്കൽ സത്യപരായണയാ കിന സത്യവതി സന്തത്യൎത്ഥം സൎവ്വജ്ഞനാകിന ശ്രീവേദ വ്യാസനെ പ്രാൎത്ഥിച്ചു അംബികയിൽനിൻറും അംബാലി കയിൽനിൻറും ധൃതരാഷ്ട്രരെയും പാണ്ഡുവിനെയുമുൽപാദി പ്പിച്ചു അവിടെ അന്ധനാകയാൽ ധൃതരാഷ്ട്രൻ രാജ്യരക്ഷ

നല്ല എൻറു ചൊല്ലി പാതി രാജ്യവും പാണ്ഡുവിന്നു പകുത്തുകൊടുത്തു. സോമവംശജാതരാകിന രാജാക്കന്മാരിൽ ജ്യേഷ്ഠനേ രാജ്യപരിപാലനം ചെയ്യൂ എൻെറാല്ലെങ്കിലും നിരൂപിച്ചില്ല പാണ്ഡു. എൻറിട്ടു ഇവൎക്കു പിതാവാകിന പാണ്ഡുവും വിരോധത്തെ ചെയ്താൻ. പിന്നെ മൃഗയാതൽപരനായ് ഹിമഗിരികാനനങ്ങളെ പ്രാപിച്ചു വരാഹശശഹരിണാദിമൃഗങ്ങളെ വധിക്കിൻെറടത്തു മൃഗരൂപധാരിണിയാകിന ഋഷിപത്നിയെ ശരംകൊണ്ടു നിഗ്രഹിക്ക വിഷയമായ് മുനിശ്രേഷ്ഠനാലഭിശപ്തനായ് രാജ്യവാഹനഭണ്ഡാരാദികളോടു വേറുപട്ടു ശതശൃംഗത്തിന്മേലെ വസിച്ചാൻ. "അന്യായേനാൎജ്ജിതന്ദ്രവ്യം തന്ന്യായേന വിനശ്യതി" എൻെറാണ്ടു. ജ്യേഷ്ഠോചിതമാകിന രാജ്യത്തെ പകുപ്പിച്ചുകൊണ്ടു പരിപാലിക്കയാൽ അനേഹതുകരമ ഋഷിപത്നിയെ നിഗ്രഹിച്ചു മുനിശ്രേഷ്ഠനാൽ ശപിക്കപ്പെട്ടു തന്നുടെ രാജ്യദാരങ്ങളോടു വേറുപട്ടു മുടിഞ്ഞു. "ധൎമ്മോ രക്ഷതി രക്ഷിതം" എൻറുമൊണ്ടു. ചതുസ്സാഗരപൎയ്യന്തമായിരുന്ന ഭൂമി സമസ്തവും പിതാവു ധൃതരാഷ്ട്രൎക്കു ആയിട്ടു മുടിഞ്ഞു. ധൎമ്മതൽപരനാകയാൽ പിന്നെ തപസ്സിന്നു വ്യവസിച്ചിരിക്കിൻറ പാണ്ഡു മാദ്രീസംഗമംകൊണ്ടു മരിച്ചു സ്വൎഗ്ഗത്തെ പ്രാപിച്ചാൻ. ആമരണാന്തം തപസ്സിനെച്ചെയ്യാൻ ഭാഗ്യവൈപരീത്യം വന്നു പാണ്ഡുവിന്നു. പിന്നെ സ്വൎഗ്ഗതനാകിന പാണ്ഡുവിന്നു വേണ്ടും ഔൎദ്ധ്വദേഹികാദികൎമ്മങ്ങളെച്ചെയ്തു മുടിച്ചു മാതൃസമേതരായ് ശതശൃംഗത്തിന്മേൽ നിൻറു നാഗപുരത്തെ പ്രാപിച്ചു പാൎത്ഥന്മാരെ കണ്ടു പിതാവു ധൃതരാഷ്ട്രന്തിരുവടി തന്നുടെ പുത്രന്മാരോടൊക്ക പാണ്ഡവകളെ പരിപാലിച്ചു കൃപാചാൎയ്യ

നെക്കൊണ്ടു അസ്ത്രം പയിററിച്ചു വസിക്കിന്നേടത്തു, ഭരദ്വാജനന്ദനൻ ദ്രോണാചാൎയ്യൻ പാഞ്ചാലനാൽ പരിഭൂതനായ് ഹസ്തിനപുരത്തെ പ്രാപിച്ചു ധൃതരാഷ്ട്രനാൽ സൽകൃതനായ് അവനീപതിനന്ദനന്മാരെ അസ്ത്രം പയിററിന്നേടത്തു അജിതപരാക്രമനാകിന അൎജ്ജുനനു അഖിലാസ്ത്രശസ്ത്രാദികളിൽ ആധിക്യമൊണ്ടെന്റു അഖിലലോകം പ്രശംസിക്ക വിഷയമായ് അവൎണ്ണനീയപരാക്രമനാകിന കൎണ്ണനെ അംഗരാജ്യാഭിഷേകം പണ്ണി അൎജ്ജുനനോടു പരാക്രമിപ്പാന്തുടങ്ങിയേടത്തു, ഗുരുദക്ഷിണ പാഞ്ചാലഗ്രഹണമെന്റ ഭാരദ്വാജയാചനഗൌരവം വിഷയമായ് പാഞ്ചാലന്മാരോടു പരാക്രമിച്ചു പരിഭൂതരായി ധാൎത്തരാഷ്ട്രന്മാർ. അപ്രതിഹതപരാക്രമനാകിന അൎജ്ജുനൻ അക്ഷണത്തിങ്കൽ പാഞ്ചാലരാജനെ പിടിച്ചുകെട്ടി രാജ്യാൎദ്ധം പകുപ്പിച്ചുകൊടുത്തു ദ്രോണരെ സന്തോഷിപ്പിച്ചാൻ. അന്റുതുടങ്ങി പാണ്ഡവകളുടെ യശസ്സും നമ്മുടെ അയശസ്സും. പിന്നെ പ്രഥിതപരാക്രമരാകിന പാൎത്ഥന്മാരിൽ അമൎഷം വൎദ്ധിച്ചു ഭീമപരാക്രമനാകിന ഭീമസേനനെ പിടിച്ചുകെട്ടി ഗംഗയിൽ പ്രമാണകോടിയിൽ കൊണ്ടുചെൻറിട്ടു; അതുകൊണ്ടവന്നൊരാപത്തു വന്നില്ല. പിന്നെ നിദ്രാവേലയിങ്കൽ കുടപ്പാമ്പു കടിപ്പിച്ചു; അതുകൊണ്ടും അപായം വന്നില്ല. പാൎത്ഥന്മാരെ ഒരിക്കലേ നിഗ്രഹിക്കാമോ എന്റു നിനച്ചു വിഷച്ചോറൂട്ടി; നിഗ്രഹസാ.... ല്ല പാണ്ഡവകൾ എന്റു നിരൂപിച്ചു വാരണാവതത്തിങ്കലരക്കില്ലുഞ്ചമച്ചു അതിൽ വസിക്കിന്റ നാൾ, ജതുഗേഹദാഹത്തിങ്കൽ ജീവിച്ചു ദേശാന്തരം പ്രാപിച്ചു വസിക്കിന്റ നാൾ, ദ്രൌപദീസ്വയംവരോത്സവം കേട്ടു

പതിനെന്നുവിഷയവാസികളാകിന രാജാക്കളും ദ്വിജശ്രേഷ്ഠന്മാരും പാഞ്ചാലവിഷയം പ്രാപിച്ചു അമ്പലാരത്തെ സ്വീകരിക്കാമോ എന്റു നിനച്ചു വില്ലെടുത്തു കുലയേറുവാനസാദ്ധ്യമായ് നിൽക്കിന്റ കാലത്തു അമരേന്ദ്രനന്ദനൻ അത്ഭുതപരാക്രമൻ അർജ്ജുനൻ വില്ലെടുത്തു കുലയേറി യന്ത്രമെയ്തു മുറിച്ചു യാജ്ഞസേനിയെ സംഗ്രഹിച്ചു രാജാക്കളെ യുദ്ധത്തിന്നു പുറംകെടാകിന്റ കാലത്തു അഹമഹമികയാ പുറപ്പെടിന്റ രാജസമൂഹത്തെ അയത്നമായ് ജയിച്ചു പാഞ്ചാലിയെ സ്വീകരിച്ചാൻ. അന്റു തുടങ്ങി മറ്റൊള്ള രാജാക്കരും അശക്തരെന്റു ലോകത്തിങ്കൽ പ്രസിദ്ധി വന്നു. അപ്പൊഴ് വൈരം വൎദ്ധിച്ചു. എനക്ക യുദ്ധാൎത്ഥമായ് ഭീഷ്മദ്രോണാദികളെ പ്രാൎത്ഥിക്കിന്റ കാലത്തു പാണ്ഡുപുത്രന്മാരോടു വിരോധമിട്ടുച്ചു രാജ്യാൎദ്ധം കൊടുക്ക എന്റു ധൃതരാഷ്ട്രർ ശ്രീഭീഷ്മർ ശ്രീവിദുരരെന്നിവരുടെ വചനഗൌരവത്താൽ രാജ്യാൎദ്ധം പകുത്തുകൊടുത്തു. അഭിഷിക്തനാകിന അജാതശത്രുവിന്റെ അനുഭാവം കണ്ടു സഹിക്കരുതാഴികയാൽ പിതൃമുഖേന ശക്രപ്രസ്ഥത്തിങ്കലാക്കി പാണ്ഡവകളെ. അവിടെയുമവൎക്ക ഐശ്വൎയ്യം വൎദ്ധിച്ചു. പിന്നെ പശുക്കളെ ആട്ടിക്കൊണ്ടു പോരിന്റ കാലത്തു പാൎത്ഥൻ പരാക്രമിച്ചു ശക്രപ്രസ്ഥത്തിങ്കൽ നയിച്ചാൻ. പിന്നെ ശ്രീബലഭദ്രമതാനുവൎത്തിയായ അലംബുസൻ വാസുഭദ്രഭഗിനി സുഭദ്രെ എനക്ക വിവാഹാൎത്ഥമായ് എടുത്തുകൊണ്ടു പോരിന്റ കാലത്തു പ്രഭാസതീൎത്ഥഗതനാകിന പാൎത്ഥൻ ആഗ്നേയാസ്ത്രപ്രഭാവംകൊണ്ടവനെ ഭ്രമിപ്പിച്ചു കന്യകെ വീണ്ടുകൊണ്ടു അന്തഃപുരത്തിങ്കലാക്കി ശ്രീവാസു

ദേവന്തിരുവടിയുടെ ബുദ്ധികൂട്ടി സുഭദ്രാവിവാഹന്നിവ്വ
ത്തിച്ചാൻ. എപ്പൊഴും പാത്ഥൻ നമ്മുടെ പരിഭവത്തെ
ചെയ്യിന്റു. പിന്നെ അഗ്നിഭഗവാൻകൽ നിന്റു ഗാണ്ഡീ
വം സംഗ്രഹിച്ചു ഖാണ്ഡവം വനന്ദഹിപ്പിച്ചു ശതക്രതുപ്ര
മുഖമാകിന ദേവഗണത്തെ ജയിച്ചു വഷധാരകളെ ചെ
റുത്തുകൊണ്ടു അഗ്നിഭഗവാനെ സന്തോഷിപ്പിച്ചു അഖില
ലോകത്തെ വിസ്മയിപ്പിച്ചാൻ. നമ്മുടെ കീൎത്തിഹാനി അ
വിടെ അവിടെ വരുത്തിന്റൊനജ്ജുനൻ. പിന്നെ ധമ്മരാ
ജനിയോഗത്താൽ ഭ്രാതാക്കൾ നാലരും നാലുദിക്കും ജയി
ച്ചു അത്ഥരാശി ആപാദിക്കിന്റെടത്തു ധനദപാലിതയാകി
ന ദിക്കിനെ ജയിച്ചു ധനേശനോടു തിറ കൊണ്ടു ധന
ഞ്ജയനെന്റ നാമം സവ്വലോകത്തിങ്കൽ പ്രസിദ്ധമായീ.
പിന്നെ രാജസൂയാവസാനത്തിങ്കൽ ശിശുപാലവധഞ്ചെ
യ്ത വിഷയം പാണ്ഡവകൾക്കു അനത്ഥമൊണ്ടെന്റു കൽ
പിക്കായീ. അതുകൊണ്ടു പിതൃമുഖേന ധമ്മപുത്രനെ വിളി
പ്പിച്ചുകൊണ്ടു അക്ഷവതിയാകിന്റ സഭയിൽ സൌബല
നാകിന ശകുനിയെക്കൊണ്ടു ചൂതു പൊരുതിച്ചു രാജ്യവാ
ഹനവസ്ത്രഭണ്ഡാരാദികൾ ഒട്ടൊഴിയാതെ സ്വീകരിച്ചു ഭ്രാ
താക്കളെയും ഭാൎയ്യേയും തന്നെയും കൂട പണയം വപ്പിച്ചു
കൊണ്ടു മുന്നഞ്ചെയ്ത പരിഭവങ്ങൾ എല്ലാററെയും ശമി
പ്പിപ്പതുഞ്ചെയ്തു. അധികമായ പരിഭവഞ്ചെയ്വു എന്റു
കല്പിച്ചു യാജ്ഞസേനി ദ്രൌപദിയെ ഏകവസ്ത്രയായ് ര
ജസ്വലയായിരുന്നവളെ ദുശ്ശാസനനെക്കൊണ്ടു സഭാമദ്ധ്യ
ത്തിങ്കൽ ഇഴപ്പിച്ചു ശരഃകാൽകൊണ്ടു തല്ലി വസ്ത്രാക്ഷേ
പഞ്ചെയ്യിച്ചു പാണ്ഡുപുത്രന്മാരെവരും നോക്കിനിക്കച്ചെ
യ്തേ സഭാമദ്ധ്യത്തിങ്കൽ സകലരാജസമക്ഷത്തിങ്കൽ വച്ചു

അഴകുതായ് പരിഭവിപ്പതും ചെയ്തു. പിന്നെ പന്ത്രണ്ടു സംവത്സരം വനവാസവും ഒരാണ്ടജ്ഞാതവാസവും അനുഷ്ഠിച്ചു ത്രയോദശവർഷാന്തത്തിങ്കൽ രാജ്യം പകുത്തുകൊടുപ്പൂ, ഇടയിൽ വെളിച്ചപ്പെട്ടുകിൽ വനവാസവും അജ്ഞാതവാസവും യഥാവദനുഷ്ഠിപ്പൂ എൻറു കല്പിച്ചു വനത്തിന്നു യാത്രയാക്കീ പാർത്ഥന്മാരെ. അവരും വനത്തിലൊരിടമൊഴിയാതെ പെരുമാറി വർഷശീതാതപങ്ങളെ സഹിച്ചു തീർത്ഥസ്നാനം ക്ഷേത്രദർശനം എൻറേവമാദികളെ കൊണ്ടു പാപക്ഷയം വരുത്തി വനവാസം കഴിച്ചു അജ്ഞാതവാസമനുഷ്ഠിക്കിൻറടത്തു കീചകവധത്തിന്നിമിത്തമായ് പാണ്ഡവകൾ വിരാടപുരത്തോരെൻറാളെള്ളടമറിഞ്ഞു പശ്ശുക്കളെ അടിച്ചുകൊണ്ടുപോരിൻറ കാലത്തു അർജ്ജുനൻ വെളിച്ചപ്പെട്ടാൻ. അതു വിഷയമായ് പന്ത്രണ്ടു സംവത്സരം വനവാസവും ഒരാണ്ടജ്ഞാതവാസവും കഴിച്ചുവരിക അതൻറിയേ സമയലംഘനഞ്ചെയിൻറുതാകിൽ ഒഴിക്കിൻറതുമൊണ്ടു എൻറു സൂതനെ കൊണ്ടു പാണ്ഡവകൾക്കറിയിപ്പിച്ചു കാലത്തു പാണ്ഡവകളും മാത്സ്യന്മാരോടും പാഞ്ചാലന്മാരോടും കൂട ഉപപ്ലാവ്യത്തെ പ്രാപിച്ചു യുദ്ധോന്മുഖരായ് വസിക്കിൻറു. എൻറിട്ടു സംപ്രാപ്തമാകിന യുദ്ധമഹോത്സവത്തെ മനസ്സുകൊണ്ടു നിരൂപിച്ചു ആഹ്ലാദത്തോടുകൂടി ഇരിക്കിൻറ എന്നുടെ ഹൃദയം സമുദ്ധൃതമാകിന രോഷവേഗത്തോടുകൂടിയപോലെ ഇരിക്കിൻറതു. പാണ്ഡവസൈന്യമദ്ധ്യഗതങ്ങളാകിന വരവാരണങ്ങളുടെ മുഖ . . . . . ന്തമുസലയുഗങ്ങളായ് കാണ്മാൻ ശ്രദ്ധ പണ്ണിൻേറൻ" എൻറിങ്ങനെ സമര . . . . നായ് അരുളിച്ചെയ്താൻ കൌരവേന്ദ്രൻ ദുര്യോധനന്തിരുവടി.

"ജയിക്ക മഹാരാജൻ. മഹാരാജശാസന നിമിത്തമായ് സമാനീതമായി സൎവ്വരാജമണ്ഡലം. തിരുവടിയുടെ നിയോഗത്താൽ രാജസമൂഹത്തെ മന്ത്രസഭയിങ്കലാക്കീതു" എന്റുന്നത്തിനാൻ കാഞ്ചുകീയൻ.

"അഴകുതു ചെയ്യുവാരു നീ, അന്തഃപുരന്നോക്കിപ്പോക" എൻറരുളിച്ചെയ്യാൻ ദുരിയോധനന്തിരുവടി.

"യാതൊൻറു മഹാരാജനിയോഗം" എൻറു ചൊല്ലി അന്തഃപുരന്നോക്കിപ്പോയാൻ കാഞ്ചുകീയൻ.

അരുളിച്ചെയ്യാൻ ദുൎയ്യോധനന്തിരുവടി "ആൎയ്യന്മാരായിരിക്കിൻറ വൈകൎണ്ണനും വൎഷദേവനും ഇരുവരുഞ്ചൊല്ലുക പതിനൊൻറക്ഷൗഹിണീബലസമുദായത്തിന്നു എവൻ സേനാപതിയാവാൻ അൎഹനായുള്ളതു? എന്തു ഭവാന്മാർ ചൊല്ലിൻറതു? മഹത്തായിരിപ്പൊൻറല്ലോ ഇവൎത്ഥം; മന്ത്രിച്ചു ചൊല്ലുവേണ്ടും എന്റോ ചൊല്ലിൻറിതു? യോഗ്യമിതു. മന്ത്രശാല നോക്കിയേ പോവെന്നാം" എൻറരുളിച്ചെയ്തു ദുൎഹിണസദൃശനാകിന ദ്രോണരുടെ ഭവനം പ്രാപിച്ചു "ആചാൎയ്യാ അഭിവാദ്യഞ്ചെയ്യിൻറേൻ ഞാൻ, മന്ത്രശാലയെ പ്രാപിക്ക ഭവാൻ"എൻറരുളിച്ചെയ്തു ഗാംഗേയഭവനം പ്രാപിച്ചു "പിതാമഹാ അഭിവാദനത്തിങ്കൽ അഭിരതനാകിൻറേൻ ഞാൻ, മന്ത്രശാലയെ പ്രാപിക്ക ഭവാൻ" എൻറരുളിച്ചെയ്തു സൌബലഗേഹം പ്രാപിച്ചു "മാതുലാ അഭിവാദ്യം പണ്ണിൻറേൻ ഞാൻ, ഭവാനും മന്ത്രശാലയെ പ്രാപിക്ക. ആൎയ്യന്മാരായിരിക്കിൻറ വൈകൎണ്ണവൎഷദേവന്മാരും മന്ത്രശാലയിലകത്തു പൂക. എടോ മറെറാള്ള രാജാക്കന്മാരെല്ലാരും സുഖിച്ചു മന്ത്രശാലയെ പ്രാപിപ്പോരാക. തോഴാ കൎണ്ണാ നാമും മന്ത്രശാല

യെ പ്രാപിപ്പൂ" എൻറരുളിച്ചെയ്തു അൻ്റവഗംഭീരനാകിന കർണ്ണനോടു കൂട മഹാർണ്ണവസദൃശമാകിന മന്ത്രശാലയിലക്ക്ഌ പുക്കു "ആചാൎയ്യാ ഇതെല്ലൊ ആസനം ഇരുന്നരുളുക ഭവാൻ, പിതാമഹനുമിരുന്നരുളുക, ഇതെല്ലൊ ആസനവിശേഷം; മാതുലനാകിന ഗാന്ധാരരാജൻ ശകുനിയുമിരിക്ക. ആൎയ്യന്മാരാകിന വൈകർണ്ണനും വർഷദേവനും ഭവാന്മാരിരുവരുമിരിക്ക. എടോ എടോ മറ്റൊള്ള രാജാക്കന്മാരെല്ലാരും സുഖിച്ചിരിപ്പോരാക. എന്തെന്നു നിങ്ങൾ ചൊന്നതു? മഹാരാജനിരുന്നീല്ല എൻറോ നിങ്ങൾ ചൊല്ലിൻറതു? എന്നെ ആശ്ചൎയ്യമെ സേവാധൎമ്മമിരിക്കിൻറവാറു. അമയുന്നതാനിരിപ്പൂ. തോഴാ കർണ്ണാ നീയുമിരിക്ക" എൻറരുളിച്ചെയ്തു സിംഹാസനത്തിന്മേലാമാറു ഇരുന്നരുളുൻറവൻ "ആൎയ്യന്മാരായിരിക്കിൻറ വൈകർണ്ണവർഷദേവന്മാർ ചൊല്ലുക എന്നുടെ പതിനൊൻറക്ഷൌഹിണിപ്പടക്കം സേനാപതിയാവാനെവൻ യോഗ്യൻ? എന്തു ഭവാന്മാർ ചൊല്ലിൻറതു? അത്രഭവാൻ ഗാന്ധാരരാജൻ ശകുനി ചൊല്ലുമതു എൻറോ? അമയുമമയും. മാതുലനാകിന ശകുനിയാൽ ചൊല്ലപ്പെട്ടവിതാക. എന്തു മാതുലൻ ചൊല്ലിൻറതു? അത്രഭവാൻ ഗാംഗേയൻ സ്ഥിതനായിരിക്കുമ്പൊഴ് മറ്റൊവൻ സേനാപത്യത്തിന്യോഗ്യൻ എൻറോ ചൊല്ലിൻറതു? അഴകതു മാതുലൻ ചൊന്നവാറു. ഞാനുമതിനെ ശ്ലാഘ പണ്ണിൻറതു. അമയുമമയും. പിതാമഹനായിട്ടു വരിക സേനാപതി. എങ്ങനെ എങ്കിൽ കൊടുംകാററിനാലടിക്കപ്പെട്ടു ഇരമ്പിൻറ മഹാർണ്ണവത്തിനുടെ നാദം കണക്കെ ഗംഭീരമാകിന സൈന്യരവം പടുതരങ്ങളാകിന പടഹങ്ങളുടെ ഒച്ച ശശാങ്കധവളങ്ങ

ങ്ങുകിന്ന ശംഖുകളുടെ നാദം എന്റിവയിറ്റോടു കൂട ഗംഗാനന്ദനൻ ശ്രീഭീഷ്മന്തിരുവടിയുടെ മൂൎദ്ധാവിങ്കൽ പതിക്കിന്റ അഭിഷേകജലങ്ങളോടൊക്ക നരാധിപന്മാരുടെ ഹൃദയവും പതിപ്പൂതാക" എന്റരുളിച്ചെയ്താൻ ദുൎയ്യോധനന്തിരുവടി.

ചൊന്നാൻ വന്നു പ്രാപിക്കിന്റ കാഞ്ചുകീയൻ: "ജയിക്ക മഹാരാജൻ. പാണ്ഡവസൈന്യത്തിങ്കൽ നിന്റു ദൂതവേഷത്തെ സംഗ്രഹിച്ചു പുരുഷോത്തമൻ ശ്രീനാരായണസ്വാമി എഴുന്നരുളുന്റാൻ" എന്റുണൎത്തിനാൻ കാഞ്ചുകീയൻ.

ദുൎയ്യോ:—"പോയ്ക്കെട്ടു വാദരായണാ. എന്തെന്തു? കംസഭൃത്യനായിരിക്കിന്റ ദാമോദരനോ നിനക്കു പുരുഷോത്തമൻ? ഗോപാലകനോ നിനക്കു പുരുഷോത്തമൻ? ജരാസന്ധനാൽ അപഹരിക്കപ്പെട്ടിരിക്കിന്റ രാജ്യം യശസ്സു സുഖം എന്റിവിറ്റോടു കൂടീരുന്നവനോ നിനക്കു പുരുഷോത്തമൻ? ഏറനെ ആശ്ചൎയ്യമേ പാൎത്ഥിവന്മാരെ സേവിച്ചു പോരിന്റ ഭൃത്യജനത്തിന്റെ സമുദാചാരമിരുന്നവാറു. അത്യൎത്ഥം ഗൎവ്വിനോടു കൂടിരുന്നു ഇവരുടെ ഇവ്വചനം. പോയ്ക്കെട്ടു" എന്റിങ്ങനെ പരികുപിതനായ് അരുളിച്ചെയ്താൻ ദുൎയ്യോധനന്തിരുവടി.

കാഞ്ചു:—"പ്രസാദിക്ക മഹാരാജൻ. സംഭ്രമംകൊണ്ടു ഉപചാരത്തെ മറന്നേൻ" എന്റു ചൊല്ലി പാദങ്ങളിൽ വീണു നമസ്കരിച്ചാൻ കാഞ്ചുകീയൻ.

അരുളിച്ചെയ്താൻ ദുൎയ്യോധനന്തിരുവടി "എന്തു? സംഭ്രമമെന്റോ ചൊല്ലിന്റു? മിക്കവാറും മനുഷ്യൎക്കു

ള്ളോൻറി സംഭ്രമം. എഴുനില്ക്ക എഴുനില്ക്ക" എൻറരുളി ച്ചെയ്താൻ ദുര്യോധനന്തിരുവടി.

"അനുഗ്രഹിക്കപ്പെട്ടേൻ ഞാ"നെൻറു ചൊല്ലി എഴു നിററാൻ കാഞ്ചുകീയൻ.

അരുളിച്ചെയ്താൻ ദുര്യോധനൻ:—"ഇപ്പൊഴ് പ്രസ ന്നനായിട്ടിരിക്കിൻറു ഞാൻ. എവനി ദൂതനായ് പ്രാപിച്ച തു" എൻറു വിചാരിച്ചരുളിനാൻ കൌരവേന്ദ്രൻ ദുര്യോ ധനന്തിരുവടി.

കാഞ്ചു:—"ദൂതനായ് പ്രാപിച്ചതു കേശവൻ" എൻ റുണത്തിനാൻ കാഞ്ചുകീയൻ.

ദുര്യോ:—"ദൂതനായ് പ്രാപിച്ചതു കേശവനെൻേറാ ചൊല്ലിൻറു? ഇതിഷ്ടമാകിൻറതു. ഇതേ സമുദാചാരവും. ഇതേ യോഗ്യമായൊള്ളതു. എടോ രാജാക്കന്മാരേ ദൂതഭാ വത്തെ പ്രാപിച്ചിരിക്കിൻറ കേശവൻ വിഷയമായ് എ ന്തിവിടെ യോഗ്യം? എന്തെന്തു? അർഘ്യപാദ്യങ്ങളെ കൊ ണ്ടു പൂജിപ്പാൻ യോഗ്യൻ കേശവൻ എൻേറാ നിങ്ങൾ ചൊല്ലിൻറു? ഇതെനക്കു രുചിക്കിൻറില്ല. ഇവനെ പിടി ച്ചു കെട്ടുക യോഗ്യം. എങ്ങനെ എങ്കിൽ പാണ്ഡവഹിതൈ ഷിയായ് പ്രാപിച്ച വാസുദേവൻ പിടിച്ചു കെട്ടപ്പട്ടവൊരു വിഷയത്തിങ്കൽ പാണ്ഡവകൾ കണ്ണിനോടു വേറുപട്ടപോ ലെ വന്നു ഭവിച്ചു കഴിയും. പാണ്ഡവകൾ ഗതിയോടും മ തിയൊടും വേറുപട്ടപ്പൊഴ് ചതുസ്സാഗരപര്യന്തയായിരു ന്ന ഭൂമി നിസ്സപത്നയായ് എനതധീനയായിട്ടും വരും" എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ദുര്യോധനൻ.

ദുര്യോ:—"ഇനി അത്രെയുമല്ല കേൾക്ക ഭവാന്മാർ. ഇവിടത്തിങ്കൽ യാവനൊരുത്തൻ കേശവൻ വിഷയ

മായ് പ്രത്യുത്ഥാനത്തെയിൻറതു ഇരിക്ക എഴുനില്ക്കിൻറതു അവൻ പന്ത്രണ്ടു ഭാരം സ്വർണ്ണത്താൽ ദണ്ഡ്യനായ് മുടിയും. എൻറാൽ അപ്രമത്തരാക ഭവാന്മാർ. ഇതു പിഴകപ്പടാതേ" എൻറരുളിച്ചെയ്തു ആത്മഗതമായ് "എന്തൊരുപായമെനക്ക കേശവാഗമനത്തിങ്കൽ പ്രത്യുത്ഥാനമിളപ്പാൻ? അമയ്യും കണ്ടേനുപായം" എൻറരുളിച്ചെയ്തു പ്രകാശമായ് "എടോ വാദരായണാ ആ ചിത്രപടത്തെ കൊണ്ടുപോരിക. അല്ലല്ല യാതൊരു ചിത്രപടത്തിങ്കൽ ദ്രൌപദീകേശഗ്രഹണം അംബരാകർഷണം എൻറിവ എഴുതപ്പെട്ടിതു അങ്ങനെ ഇരുന്ന ചിത്രപടത്തെ കൊണ്ടുപോരിക" എൻറു വാദരായണനെ നിയോഗിച്ചു ആത്മഗതമായ് "ആ ചിത്രപടത്തിങ്കൽ ദൃഷ്ടിവിന്യാസത്തെയ്തു നോക്കിരുന്നു കേശവാഗമനത്തിങ്കൽ പ്രത്യുത്ഥാനത്തെയിൻറീല" എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ദുര്യോധനന്തിരുവടി.

കാഞ്ചു:—"യാതൊൻറു മഹാരാജനിയോഗമതവ്വണ്ണമാ" മെൻറു ചൊല്ലി പുറപ്പെട്ടു ചിത്രപടവുമെടുത്തു കൊണ്ടു ചെല്ലിൻറവൻ "ജയിക്ക മഹാരാജൻ. ഇതെല്ലോ ചിത്രപടം" എൻറുണത്തിനാൻ കാഞ്ചുകീയൻ.

ദുര്യോ:—അരുളിച്ചെയ്താൻദുര്യോധനന്തിരുവടി "എന്നേ ദർശനീയമായിരിക്കിൻറാൻറി ചിത്രപടം. ഇവനെല്ലോ ദുശ്ശാസനൻ ദ്രൌപദിയെ കേശപക്ഷത്തിങ്കൽ പിടിച്ചിഴക്കിരേൻറാൻ. ഇവളെല്ലോ ദ്രൌപദി ദുശ്ശാസനനാൽ പരാമൃശിക്കപ്പെട്ടു സംഭ്രമത്തിന്നിമിത്തമായ് വിരിഞ്ഞു പതറി വരിൻറ നയനങ്ങളെ ഉടയള്ളായ് രാഹുവക്ത്രാന്തരത്തെ പ്രാപിച്ചിരിക്കിൻറ ചന്ദ്രലേഖപോലെ ശോഭിക്കിൻറാൾ" എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ദുര്യോധനന്തിരുവടി. "ഇവനെല്ലോ ദുരാത്മാവാകിന ഭീമൻ സർവ്വരാജസ

മദ്ധ്യത്തിങ്കൽ അവമാനിതയാകിന യാജ്ഞസേനിയെ കണ്ടു അസഹമാനമാകിന കോപമുടയനായ് സഭാസ്തംഭത്തെ ഇളക്കിന്റേൻറാൻ” എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ദുര്യോധനന്തിരുവടി. “ഇവനെല്ലോ യുധിഷ്ഠിരൻ സത്യത്തോടും ധർമ്മത്തോടുന്ദയാവിനോടുംകൂടി ചൂതുപൊരുതു തോല്ക്ക നിമിത്തമായ് ഭ്രഷ്ടചിത്തനായ് കടകണ്ണുകൊണ്ടു നോക്കി ഭീമസേനനുടെ കോപത്തെ തളത്തിന്റേറാൻ” എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ദുര്യോധനന്തിരുവടി. “ഇപ്പൊഴിവനെല്ലോ അർജ്ജുനൻ രോഷനിമിത്തമായ് ആകുലങ്ങളാകിന നയനങ്ങളോടുകൂടി വിറച്ചു വരിന്റ അധരോഷ്ഠമുടയനായ് രിപുചക്രത്തെ പുൽകൊടി എൻറു നിനച്ചു നശിപ്പിപ്പാൻ ഇച്ഛിക്കിൻറവൻ ഗാണ്ഡീവത്തിനുടെ ഞാണിനെ മെല്ല മെല്ല വലിക്കിൻറവൻ” എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ദുര്യോധനന്തിരുവടി. “ഇവനെല്ലോ യുധിഷ്ഠിരൻ; അർജ്ജുനനെ ചെറുക്കിന്റേറാൻ. ഇവരെല്ലോ നകുലസഹദേവന്മാർ. കൃതമായിരിക്കിൻറ പരികരബന്ധത്തോടുകൂടി ഇളക്കപ്പെട്ടിരിക്കിൻറ വാളും വാരപ്പലകയുമുടയരായ് കോപനിമിത്തമായ് ചുവന്നിരുന്ന മുഖശോഭയോടുകൂടി കൈരപ്പുവട്ടധരോഷ്ഠമുടയരായ് എന്നുടെ ഭ്രാതാവു ദുശ്ശാസനനെ കുറിച്ചു ഇരണ്ടു മൃഗപോതങ്ങൾ സിംഹത്താനെ നോക്കി പ്രാപിക്കും കണക്കെ ഇവരെല്ലോ പ്രാപിക്കിന്റേറാർ. ഇവനെല്ലോ യുധിഷ്ഠിരൻ കുമാരന്മാരെ പ്രാപിച്ചു ചെറുക്കിന്റേറാൻ. ‘വിപരീതബുദ്ധിയാകിന ഞാനേ നീചനായൊള്ളതു നയാനയജ്ഞരാകിന നിങ്ങൾ ഇപ്പൊഴ് ക്രോധത്തെ കളക. ദ്യൂതാധികാരമായിരിക്കിൻറ അവമാനത്തെ സഹിയാതെ ഇരിക്കിൻറവർ അധികസത്വരായൊള്ള ജനം വി

ഷയമായ് കുത്സിതപരാക്രമരായ് മരിച്ചു മുടിയും'എൻറ രുളിച്ചെയ്തു കുമാരന്മാരെ ചൊറുക്കിന്നേറാൻ യുധിഷ്ഠിരൻ" എൻറിങ്ങനെ അരുളിച്ചെയ്യുതാൻ ദുര്യോധനന്തിരുവടി. "ഇവനെല്ലോ ഗാന്ധാരരാജൻ ശകുനി അക്ഷങ്ങളെ ചതിയോടുകൂടക്ഷേപിക്കിന്നേറാൻ. ഗർവിനോടുകൂടച്ചിരിക്കിന്നേറാൻ. തന്നുടെ കീർത്തികൊണ്ടു ശത്രുക്കളുടെ സന്തോഷത്തെ ഹരിക്കിന്നേറാൻ. സുഖിച്ചു സിംഹാസനസ്ഥനായിരിക്കിന്റവൻ രോദനപരയാകിന്ന ദ്രൗപദനന്ദനനെ നികൃതിപ്രധാനമായ് നോക്കിന്നേറാൻ. നയജ്ഞനായിരുന്നവൻ അംഗുഷ്ഠാഗ്രംകൊണ്ടു അവനിമണ്ഡലത്തെ കീറിന്നേറാൻ" എൻററുളിച്ചെയ്യുതാൻ ദുര്യോധനന്തിരുവടി. "ഇവരെല്ലോ ആചാര്യപിതാമഹന്മാർ അ ദ്രൗപദിയെ കണ്ടിട്ടു വസ്ത്രാന്തത്താൽ മൂടപ്പെട്ടിൻറ മുഖത്തെ ഉടയരായ് നിൽക്കിന്നേറാർ. ആശ്ചര്യം വർണ്ണാഢ്യത, നിറത്തിനുടെ പുഷ്ടി; ആശ്ചര്യം അവയവഭാവങ്ങളോടു കൂടി ഇരിക്കിൻറവാറു. ആശ്ചര്യഞ്ചിത്രശാല; അഴകുതായ് എഴുതപ്പെട്ടൊൻറി ചിത്രപടം. പ്രീതനായേൻ ഞാൻ സന്തോഷപാരവശ്യം വന്നു എനക്കു. ആരിവിടെ ഒള്ളു"തെൻററുളിച്ചെയ്യുതാൻ ദുര്യോധനന്തിരുവടി.

കാഞ്ചു:—"ജയിക്ക മഹാരാജ"നെൻറുന്നത്തിനാൻ കാഞ്ചുകീയൻ.

ദുര്യോ:—"എടോ വാദരായണാ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോരിക ഗരുഡവാഹനമാത്രവിസ്മിതനായിരുന്ന ആ ദൂതനെ" എൻററുളിച്ചെയ്യുതാൻ ദുര്യോധനന്തിരുവടി.

കാഞ്ചു: — "യാതൊൻറു മഹാരാജനിയോഗം"

എൻറു ചൊല്ലി വാസുദേവസകാശന്നോക്കി പോയാൻ കാഞ്ചുകീയൻ.

ദുൎയ്യോ:—"ഭതാഴാ കൎണ്ണാ പാണ്ഡവകളുടെ വചനനിമിത്തമായ് ദൂതവേഷമവലംബിച്ചു കലുഷമതിയായിരുന്ന ആ കൃഷ്ണൻ ഇവിടത്തെ പ്രാപിച്ചാൻപോലും. സ്ത്രീജനത്തിനുടെ വചനങ്ങളെ കണക്കേ മൃദുതരങ്ങളാകിന യുധിഷ്ഠിരവചനങ്ങളെ കേൾപ്പാൻ നീയും കൎണ്ണങ്ങളിരണ്ടിനെയും ഇടംപടത്തുറന്നുകൊൾക" എൻറിങ്ങനെ കൎണ്ണനെ നോക്കി വാസുദേവസമാഗമാസഹമാനമാനസനായ് അരുളിച്ചെയ്താൻ ദുൎയ്യോധനന്തിരുവടി.

വാസു:—അരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീചക്രായുധൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി ധൎമ്മരാജനിയോഗത്താൽ സാത്യകിസനാഥമാകിന ഒരക്ഷൌഹിണിപ്പടയോടുകൂട ദൂതെഴുന്നരുളി വൃകസ്ഥലം പ്രാപിച്ചു വിഹിതാനുഷ്ഠാനതൽപരരാകിന ബ്രാഹ്മണവൎഗ്ഗത്തിന്നു അനുഗ്രഹം പണ്ണി ഹസ്തിനപുരം പ്രാപിച്ചു അവിടെ ഒണ്ടാകിന രാജമാൎഗ്ഗമേ വാദരായണസമേതനായ് മന്ത്രശാലനോക്കി എഴുന്നരുളുൻറാൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി തന്തിരുവടിയുടെ ഉത്സാഹാദ്ധ്യവസായങ്ങളെ നിരൂപിച്ചരുളിച്ചെയ്താൻ "ഇവൻ ഞാനിപ്പൊഴുതു ധൎമ്മരാജനിയോഗം വിഷയമായും ധനഞ്ജയനോടു അകൃത്രിമയാകിയ മൈത്രി നിമിത്തമായും ആഹവത്തിങ്കൽ ദൃപ്തനായ് അനുരക്തഗ്രാഹിയാകിന സുയോധനൻ വിഷയമായ് ഉചിതമൻറിയെ ഇരിക്കിൻറ ദൂതവേഷത്തെ അവലംബിച്ചേൻ. ഇനി അത്രേയുമല്ല യാജ്ഞസേനി ദ്രൌപദിയുടെ പരിഭവനിമിത്തമായ് ശത്രുസമൂഹവത്തികളാകിന കുഞ്ജരവരങ്ങളുടെ കുംഭഭേദനത്തിങ്കൽ പടുതര

യാകിയ ഗദ ധരിച്ചിരിക്കിൻറ വൃകോദരൻ ഭീമസേനനുടെ കോപാഗ്നി പാൎത്ഥൻ ധനഞ്ജയനുടെ ശരവരങ്ങളാകിൻറ കൊടുംകാററിനാലടിക്കപ്പെട്ടു ഇരുന്നതു കുരുവംശമാകിൻറ വനം സമൂലമായിരുന്നതിനെ പെരിക വിരെ ദഹിച്ചു മുടിക്കിൻറതൊണ്ടു” എൻറരുളിച്ചെയ്യിൻറവൻ. എങ്ങനെ ദ്രൌപദീപരിഭവത്തിന്നു ഹേതു വന്നവാറെങ്കിൽ അതിന്നു മുന്നമെ അജാതശത്രു ധൎമ്മപുത്രന്തിരുവടി അഭിഷിക്തനായ് അനുജന്മാരോടും ഭാൎയ്യയോടുംകൂടി ഇന്ദ്രപ്രസ്ഥത്തിങ്കൽ രാജ്യപരിപാലനഞ്ചെയ്തു വസിച്ചതുളളൻറ നാൾ ദേവ ഋഷി ശ്രീനാരദനെഴുന്നരുളിയവനെ കണ്ടു അജാതശത്രു അനുജന്മാരോടു കൂട ബഹുമാനമായെഴുനിററു അൎഗ്ഘ്യപാദ്യാദികളെ കൊണ്ടു പൂജിച്ചു ആസനപ്രദാനഞ്ചെയ്തു മുനിശ്രേഷ്ഠനെ വന്ദിച്ചു മഹൎഷിയുടെ നിയോഗത്താൽ മയവിനിൎമ്മിതയാകിന മഹാസഭയിങ്കൽ മതിമതാം വരിഷ്ഠൻ മനോനുകൂലമായ് വ്യവഹരിച്ചിരുന്നരുളൻറ കാലത്തു ദേവ ഋഷി ശ്രീനാരദൻ ധൎമ്മപുത്രന്തിരുവടിയെ നോക്കി “എടോ രാജേന്ദ്രാ നിന്നുടെ പിതൃപിതാമഹന്മാർ അനുഷ്ഠിച്ചപോന്നൊരു വൃത്തി ഒണ്ടല്ലോ അതവ്വണ്ണമെ നിയമനുഷ്ഠിച്ചെല്ലോ പോരിൻറു. ധൎമ്മത്താലെ അൎത്ഥമാപാദിപ്പൂ; ആൎജ്ജിതമായിരിക്കിൻറ അൎത്ഥം കൊണ്ടു ധൎമ്മത്തെ അനുഷ്ഠിപ്പൂ; പ്രീതിസാരമായിരിക്കിൻറ കാമംകൊണ്ടു ധൎമ്മാൎത്ഥങ്ങളിരണ്ടിനും വാധ വരാതവാറു അനുഷ്ഠിച്ചെല്ലോ പോരിൻറു” എൻറി ചോദ്യരൂപേണ ധൎമ്മസംസ്ഥാപനഞ്ചെയ്യിൻറ മഹൎഷി ശ്രീനാരദനെ നോക്കി മഹീപതി സമസ്തസഭാഗുണവിചാരഞ്ചെയ്ത കാലത്തു സ്വൎല്ലോകസഭാപ്രശംസ പണ്ണിൻറ മഹൎഷി

മഹാരാജനെ നോക്കി "എടോ രാജേന്ദ്രാ സ്വൎഗ്ഗതനാം കിന നിന്നുടെ പിതാവു പാണ്ഡു രാജസൂയയാജിയായിരുന്ന ഹരിശ്ചന്ദ്രനൃപതിയുടെ രാജസൂയൈശ്വൎയ്യം കണ്ടു ജാതവിസ്മയനായിരുന്നവൻ വശീകൃതഭ്രാതൃകനാകിന എന്നുടെ പുത്രൻ രാജസൂയഞ്ചെയ്വാൻ ശക്തൻ; എൻറാൽ ക്രതുശ്രേഷ്ഠമാകിന രാജസൂയംകൊണ്ടു യജിച്ചു അഖിലദേവതാവൎഗ്ഗത്തെ പൂജിക്ക" എൻറിങ്ങനെ പാണ്ഡുവിനുടെ നിയോഗത്തെ പാൎത്ഥിവേന്ദ്രനറിയിച്ചു ദേവൎഷി ദേവലോകഗതനായ കാലത്തു അജാതശത്രു ധൎമ്മപുത്രന്തിരുവടി അവശ്യകരണീയമാകിന രാജസൂയം ചെയ്വാൻ അധോക്ഷജനെ വിചാരിച്ചേ അറിയാവൂ എൻറു കൽപിച്ചു ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടിയെ സ്മരിച്ചരുളിയ കാലത്തു അക്ഷണമേ പക്ഷിരാജകേതനൻ അവിടത്തിന്നെഴുന്നരുളിയവനെ നോക്കി "കണാ പത്മാവല്ലഭാ രാജസൂയഞ്ചെയ്കയിൽ ശ്രദ്ധയൊണ്ടെനക്കു; അതിനെ സാധിക്കാമോ എൻറു ഒള്ളേടം നിന്തിരുവടിഒരുത്തനുമേ അറിയിൻറു" എൻറു അധോക്ഷജനെ നോക്കി അറിയിച്ചവസ്ഥയിൽ, "എടോ രാജേന്ദ്രാ മഗധേശ്വരൻ ജരാസന്ധൻ ജീവിച്ചിരിക്കുമപ്പൊഴ് രാജസൂയഞ്ചെയ്വാനശക്യം· ഭൂമണ്ഡലഗതരായൊള്ള രാജലോകത്തെ വെലാൽകരിച്ചു കലഹിച്ചു പിടിച്ചുകെട്ടി കൊണ്ടുപോന്നു ഗിരിവ്രജമാകിൻറ നഗരത്തിങ്കൽ കാരാഗൃഹത്തിങ്കൽ ആക്കി ഇരിക്കിൻറു. ഗിരിഗുഹയിൽ കിടക്കിൻറ ആനത്തലവങ്ങളെ ഒരു സിംഹകടാവൻ ചെറുത്തു നിറുത്തും കണക്കേ രാജാക്കൾ അവനാൽ സംരുദ്ധരായിട്ടിരിക്കിൻറു. എൻറാൽ ജരാസന്ധവധത്തിന്നും അഖിലരാജഗണവിമോക്ഷണത്തിന്നും ശ്രദ്ധ

പണ്ണുക. ജരാസന്ധനെ ജയിച്ചാൽ മററുള്ള രാജാക്ക ളെ എല്ലാരെയും ജയിച്ചതായിട്ടും വരും" എൻറിങ്ങനെ ജനാദ്ദനവചനം കേട്ടു ജാതവിവേകനാകിന അജാതശത്രു വിനെ നോക്കി അഭിമാനിയാകിന ഭീമസേനൻ അറിയി ച്ചാൻ "രാജസൂയത്തെയ്യാനിവിടത്തുക്കെന്തു വൈഷമ്യം? ശ്രീകൃഷ്ണന്തിരുവടിയുടെ നയവും അജ്ജുനനുടെ വീൎയ്യവും എന്നുടെ വെലവും ത്രേതാഗ്നിസമമായിരുന്ന ഇവ മൂൻറും കൂടിയാൽ ജരാസന്ധനെ നിഗ്രഹിക്കാം" എൻറ ഭീമപരാ ക്രമനാകിന ഭീമസേനനുടെ വാക്കു കേട്ടു "പരമാത്മമേ ഇതു. ഭീമാജ്ജുനന്മാരെനക്കു നേത്രങ്ങൾ; മനസ്സാകിൻറതു മധുസൂദനന്തിരുവടി; എൻറാൽ നിങ്ങൾ ജരാസ ന്ധനെ വധിച്ചു പ്രതിക്ഷണം കാൎയ്യത്തെയും സാധിക്കാം" എൻറു പൃഥിവീപതിയുടെ നിയോഗത്താൽ കൃഷ്ണാജ്ജുനഭീ മന്മാർ സ്നാതകബ്രാഹ്മണവേഷവിഭൂഷിതരായ് നിരായു ധരായ് മഗധവിഷയം പ്രാപിച്ചു ജരാസന്ധനൊടു യുദ്ധ ത്തെ പ്രാത്ഥിച്ചകാലത്തു അഖിലജഗന്മംഗലൻ ആനന്ദവി ഗ്രഹൻ ശ്രീദാമോദരന്തിരുവടിയെ ആനായനെൻറു നി രസിച്ചു അത്ഭുതപരാക്രമനാകിന അജ്ജുനനെ വാല നെൻറു വജ്ജിച്ചു ഭീമപരാക്രമനാകിയ ഭീമസേനനെ മ ഗധേശ്വരൻ യുദ്ധാത്ഥമായ് വരിച്ച അവസ്ഥയിൽ, ദന്ത വരായുധങ്ങളായിരിക്കിൻെറാ ഇരണ്ടാന തലവങ്ങൾ ത ങ്ങളിലെ കിട്ടി പരാക്രമിക്കുംകണക്കെ പരാക്രമിക്കിൻറ കാലത്തു, ജനാദ്ദനോപായനിമിത്തമായ് ജരാസന്ധ നെ ഭീമസേനൻ പിളന്നു കൊൻറു തദീയനിബന്ധനസ്ഥ രാകിന രാജാദികളെ അഴിച്ചുവിട്ടു അക്ഷണത്തിങ്കൽ അ ജാതശത്രുവിനെ വന്ദിച്ചു അവസ്ഥ അറിയിച്ചു. അനന്ത

രം ധൎമ്മരാജശാസനനിമിത്തമായ് കിഴക്കിന്ദിക്ക ജയിപ്പാൻ അദ്ധ്യവസിച്ചെഴുന്നരുളിൻറ ഭീമസേനന്തിരുവടി ശിശുപാലവിഷയം പ്രാപിച്ചു അവനാൽ സൽകൃതനായ് പതിമൂൻറു ദിവസമവിടെ വസിച്ചു അവിടെനിൻറു കണിന്ദനവിഷയം പ്രാപിച്ചു ശ്രേണിമാനെ ജയിച്ചു അയോദ്ധ്യാധിപതി ദീൎഘപ്രജ്ഞനോടു തിറ കൊണ്ടു അൽപകാലത്തിങ്കലേ കിഴക്കിന്ദിക്കിങ്കലെ രാജാക്കളെ തികയ ജയിച്ചു അൎത്ഥരാശിയെ ആപാദിച്ചു ശക്രസമപ്രഭാവൻ ശക്രപ്രസ്ഥം പ്രാപിച്ചു അൎത്ഥരാശിയെ അജാതശത്രുവിന്നു കൊണ്ടുചെൻറു കൊടുക്കിൻറ കാലത്തു, സവ്യസാചി ധനഞ്ജയന്തിരുവടി ധനദപാലിതയാകിന ദിക്കിനെ ജയിപ്പാനദ്ധ്യവസിച്ചു പുറപ്പെട്ടു തദ്ദേശവൎത്തികളാകിന രാജാക്കളെ ജയിച്ചു തിറ കൊണ്ടു ഉത്തരഗിരിയളവുഞ്ചെൻറു അളകാനാഥനെ ജയിച്ചു അൎത്ഥസഞ്ചയത്തെ ആപാദിച്ചു ഇന്ദ്രാത്മജൻ ഇന്ദ്രപ്രസ്ഥം പ്രാപിച്ചു ധനനിചയസമൃദ്ധനായ ധനഞ്ജയനെൻറുള്ള നാമത്തെ പ്രാപിച്ചുമുടിഞ്ഞു. പിന്നെ നിഖിലഗുണസമൃദ്ധനാകിന നകുലൻ ശ്രീവാസുദേവസഹിതനായ് പടിഞ്ഞായിറു ദിക്ക ജയിച്ചു ദ്രവ്യസമ്പൽസമന്വിതനായ് മഹാരാജസകാശം പ്രാപിച്ചു കാലത്തു ദക്ഷിണദിക്ക ജയിപ്പാൻ ആ . . . തമാകിന ബലത്തോടുകൂടി സഹദേവൻ സമുദ്രതീരത്തളവുഞ്ജയിച്ചു ശ്രീവിഭീഷണനോടു തിറ കൊൾവാൻ ഘടോൽകചനെ യാത്രയാക്കി അംബരമാൎഗ്ഗമേ ലങ്കാനഗരിയെ പ്രാപിച്ചു വിഷ്ണുപരായണനാകിന വിഭീഷണനെ വന്ദിച്ചു "എടോ രാക്ഷസേന്ദ്രാ പാണ്ഡുവിന്നുടെ പശ്ചിമപുത്രൻ സഹദേവൻ ചൊല്ലിവിട്ടു തിറ കൊണ്ടുപോവാൻ ഞാനിവിടത്തെ പ്രാപിച്ചു. അ

വിടെ ഭഗവാൻ അഗ്നിദേവനെയും രാജസൂയത്തെയും ത്രൈലോക്യനാഥനാകിന ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടിയെയു ന്നിരൂപിച്ചു ധർമ്മജ്ഞനായൊരുള്ളായേ ധർമ്മരക്ഷാർത്ഥം ധർമ്മപുത്രന്തിരുവടിക്കു തിറ തന്നു വിടുക" എൻറിങ്ങനെ ഘടോൽകചൻ പ്രതിപാദിക്കിൻറ കാലത്തു പൌലസ്ത്യൻ ശ്രീവിഭിഷണന്തിരുവടി എണ്ണമറ്റ രാക്ഷസരെടുക്ക രത്നരാശി കൊടുത്തുവിട്ടു അവരും ഘടോൽകചനോടുകൂട സമുദ്രമതിക്രമിച്ചു സഹദേവസഹിതരായ് ഇന്ദ്രപ്രസ്ഥം പ്രാപിച്ചു അർത്ഥരാശിയെ ധർമ്മപുത്രന്തിരുവടിക്കു കൊടുത്തു ലങ്കാനഗരി നോക്കി പോയയവസ്ഥയിൽ, ധർമ്മരാജനിയോഗത്താൽ കിഴക്കിന്ദിക്കു ഭീമസേനൻ ജയിച്ചു ദക്ഷിണന്ദിക്കു സഹദേവൻ ജയിച്ചു പശ്ചിമന്ദിക്കു നകുലൻ ജയിച്ചു ഉത്തരന്ദിക്കു വിജയൻ ജയിച്ചു രാജസൂയംകൊണ്ടു യജിപ്പാനദ്ധ്യവസിക്കിൻറ രാജേന്ദ്രൻ നകുലനെ ഹസ്തിനപുരന്നോക്കീ യാത്രയാക്കീ. അനന്തരം ആചാര്യനിപുണനാകിന നകുലൻ ഹസ്തിനപുരം പ്രാപിച്ചു ധൃതരാഷ്ട്രൻ ശ്രീഭീഷ്മർ ശ്രീവിദുരർ ദ്രോണാചാര്യൻ കൃപാചാര്യൻ ദ്രൌണി കർണ്ണൻ ദുര്യോധനന്തുടങ്ങിയൊള്ള ബന്ധുവാന്ധവന്മാരെ ആദരിച്ചു ശക്രപ്രസ്ഥത്തെ നയിപ്പിച്ചു കാലത്തു ധർമ്മപുത്രന്തിരുവടി സഹദേവനെ വിളിച്ചു "എടോ സഹദേവാ ഇക്രതുവിങ്കൽ ദ്വിജോത്തമന്മാരാൽ ചൊല്ലപ്പെടിൻറ യജ്ഞാംഗങ്ങളെ സമ്പാദിച്ചുകൊടുക്ക. ഇന്ദ്രസേനനും വിശോകനും രശ്മിയും അർജ്ജുനസാരഥിയും അന്നാദികളെ ഒണ്ടാക്കുവാൻ സഹദേവനിയോഗത്താൽ വ്യാപരിക്ക". ഭക്ഷ്യഭോജ്യാധികാരങ്ങളിൽ യുയുത്സുവിനെ നിയോഗിച്ചു, ഊണൊറവാനും ഉച്ഛിഷ്ടാപനയനാർത്ഥമായും ചോറു നോക്കുവാനും ദുശ്ശാസനനെ കൽപിച്ചു. ബ്രാഹ്മണരെപ്പൂ

ജിപ്പാനശ്വത്ഥാമാവിനെ, രാജാക്കളെ സൽക്കരിപ്പാൻ സ ഞ്ജയനെ, അക്രതുവിങ്കൽ വേണ്ടുമതും വേണ്ടാത്തതും അ റിഞ്ഞു ചെയ്യാൻ ഭീഷ്മരെയുദ്രോണരെയും കൽപിച്ചു. ഹി രണ്യം സുവർണ്ണം രത്നങ്ങൾ ദക്ഷിണകൾ എൻറിവയിററി നടെ അന്വവേക്ഷണത്തിങ്കൽ കൃപരെ നിയോഗിച്ചു. ഖ്യ താദിമരു........മായിരിക്കിൻറ സൂക്ഷ്മവ്യയത്തിന്നു വിദു രനെ നിയോഗിച്ചു. അവിടെ അർഹണീയമിയങ്ങിൻറതു ദുര്യോധനൻ. വാൽഹീകൻ ധൃതരാഷ്ട്രൻ സൊമദത്തൻ ജയദ്രഥൻ എൻറിവർകൾ നാലരും അക്രതുവിങ്കൽ സ്വാ മിവൽ രമിച്ചാർ. പിന്നെയുമക്രതുവിങ്കൽ അവയവക ർമ്മങ്ങളിൽ ഓരോ പുരുഷശ്രേഷ്ഠന്മാരെ നിയോഗിച്ചു ജ്യേ ഷ്ഠാമൂലനക്ഷത്രത്തിൽ അമാവാസിനാൾ മാന്തോലുടുത്തു ന വനീതാക്തദേഹനായാൻ നരാധിപൻ. സർവ്വശിഷ്യഗ ണോപേതനാകിന സർവ്വജ്ഞൻ ശ്രീവേദവ്യാസഭഗവാൻ സദസ്സുധുരം വഹിക്കിൻറതു. ഇച്ഛിച്ചവന്നിച്ഛിച്ചവണ്ണം കൊടുക്ക മൃഷ്ടമായ് ഭുജിക്ക എൻറിവ്വണ്ണം പ്രവൃത്തിക്കത്തു ടങ്ങി. അവിരാജസൂയത്തിങ്കൽ ശബ്ദങ്ങൾ ചടങ്ങു പിഴ യാതെ രാജസൂയഞ്ചെയ്തു മുടിച്ചു അഗ്രപൂജകൊടുപ്പാൻ അജാതശത്രു സഹദേവനെ നിയോഗിച്ചയവസ്ഥയിൽ അതീതാനാഗതവർത്തമാനതത്വജ്ഞാനിയാകയാൽ സ ർവ്വജ്ഞനാകിന സഹദേവൻ ഗംഗാനന്ദനൻ ശ്രീഭീഷ്മന്തി രുവടിയെ നോക്കി "പിതാമഹാ ഇവിരുന്ന ജനത്തിൽ എവനേതാൻ അഗ്രപൂജക്കർഹനാക" എൻറു വിചാരി ക്കിൻറ കാലത്തു ശക്രസമപ്രഭാവനാകിന ശാന്തനവൻ ബുദ്ധികൊണ്ടു നിശ്ചയിച്ചു സഹദേവനെ നോക്കി അ രുളിച്ചെയ്താൻ "എടോ സഹദേവാ വൃഷ്ണിവംശസമുദ്ഭ

വനാകിന കൃഷ്ണൻ ഇവിടെ ഉള്ളനായിരിക്കുമ്പൊഴ് മ
റെറവൻ അഗ്രപൂജക്കു യോഗ്യനാകിൻറതു? അഗ്രപൂ
ജകൊണ്ടു അധോക്ഷജനെപ്പൂജിച്ചാൽ സമസ്തദേവതാവ
ർഗ്ഗത്തെ പൂജിച്ച ഫലം വരുമെന്നെല്ലൊ വേദശാ
സ്ത്രങ്ങളിൽ ചൊല്ലിൻറിതു. 'യഥാ തരോർമൂലനിഷേചനേ
ന തൃപ്യന്തി തൽസ്കന്ധഭുജോപശാഖാഃ പ്രാണോപഹാരേ
ണ യഥാ നരാണാം (അംഗം) തഥൈവാർഹണമച്യുതാച്ച
നം' തരുവിന്റെ മൂലനിഷേചനംകൊണ്ടു യാതൊരുപ്രകാ
രം ശാഖോപശാഖപ്രതിശാഖകൾ തൃപ്തിയെ പ്രാപി
ക്കിൻറു നരന്മാക്കു പ്രാണോപഹാരംകൊണ്ടു അവയവ
ങ്ങൾ അതിപ്രസന്നങ്ങളാകിൻറു അപ്രകാരമേ അച്യുത
ന്തിരുവടിയെ അച്ചിച്ചാൽ അഖിലദേവതകളും തൃപ്തിയെ
പ്രാപിക്കിൻറു. എൻറാലിവന്തിരുവടിയെ പൂജിച്ചാൽ
ഇക്കമ്മം സഫലം" എൻറിങ്ങനെ ശ്രീഭീഷ്മന്തിരുവടിയാ
ലഭ്യനുജ്ഞാതനായ് അവഹിതഹൃദയനായ് സഹദേവൻ
സരോജാക്ഷന്തിരുവടിയെ പൂജിച്ചയവസ്ഥയിൽ അതില
സഹ്യമുടയനാകിന ശിശുപാലൻ സഹദേവനെയും ശ്രീ
ഭീഷ്മന്തിരുവടിയെയും ധമ്മതൽപരനാകിന ധമ്മപുത്രനെ
യും ശ്രീകൃഷ്ണന്തിരുവടിയെയും ഭത്സിച്ചു സദസ്സിങ്കൽ സഹ
ദേവനെനോക്കി "എടോ സഹദേവാ മഹാത്മാക്കളായിരി
ക്കിൻറ മഹാജനം ഇരിക്കച്ചെയ്തേ രാജാർഹമായിരിക്കിൻ
റ അഗ്രപൂജകൊണ്ടു ആനായനെപ്പൂജിച്ചു. അയോഗ്യമേ
ഇതു വാലന്മാരേ. ഇപ്പാണ്ഡവകൾ കേവലമജ്ഞാനികൾ.
ധമ്മസൂക്ഷ്മത്തെ അറിയിൻേറാ ചിലരല്ല. ബ്രാഹ്മണശ്രേഷ്ഠ
നായ് സവ്വജ്ഞനായ് ഇരുന്ന ഭഗവാൻ ശ്രീവേദവ്യാസൻ
ഇരിക്കച്ചെയ്തേ വൃഷ്ണിവംശസമുത്ഭവനാകിന കൃഷ്ണനെ എ

ങ്ങനെ അൎച്ചിച്ചവാറു സഹദേവാ നീ? അഖിലശാസ്ത്രജ്ഞനാകിന അശ്വത്ഥാമാവു വീരപുരുഷരിലഗ്രഗണ്യൻ ഭാരതാചാൎയ്യനാകിന കൃപാചാൎയ്യൻ ഇവരിരിക്കച്ചെയ്യേ സഹദേവാ എങ്ങനെ കൃഷ്ണമതിയായിരുന്ന കൃഷ്ണനെ അൎച്ചിച്ചവാറു? മഹാവീരനാകിന ഭഗദത്തൻ മഹാബലനാകിന ജയത്സേനൻ കലിംഗരാജൻ എൻറിവരളെ നിന്ദിച്ചു എങ്ങനെ കേശവനെ പൂജിച്ചവാറു? വിവിധഗുണഗണനാകിന വിരാടേശ്വരൻ വൃദ്ധതമനാകിന മദ്രാധിപൻ സൌബലനാകിന ശകുനി സിന്ധുപതി ജയദ്രഥൻ എൻറിവരളെ നിന്ദിച്ചു എങ്ങനെ സഹദേവാ കൃഷ്ണനെ അൎച്ചിച്ചവാറു? ആചാൎയ്യനെൻറോ സഹദേവാ നീ കൃഷ്ണനെ ബുദ്ധിപണ്ണീ? ദ്രോണാചാൎയ്യൻ ഇരിക്കച്ചെയ്യേ എങ്ങനെ കൃഷ്ണനെ അൎച്ചിച്ചവാറു?" എൻറിങ്ങനെ . . . . . ത്തിങ്കൽ ശ്രീപുണ്ഡരീകാക്ഷന്തിരുവടിയെയും നിന്ദിച്ചു വ്യവഹരിക്കിൻറ കാലത്തു ധൎമ്മതത്വജ്ഞനാകിന ധൎമ്മപുത്രന്തിരുവടി ശിശുപാലനെ നോക്കി "എടോ ശിശുപാലാ ഇസ്സഭയിങ്കൽ നിന്നെക്കാട്ടിൽ വൃദ്ധതമരായ് മഹാനുഭാവരാകിന മഹീപതിമാർ അനേകം ഉണ്ടിരിക്കിൻറു. എൻറാൽ ഇവർ സഹിച്ചിരിക്കിൻറടത്തു നീയും പൊറുത്തിരിക്കയല്ലയോ അഴകിയൂ" എൻറരുളിച്ചെയ്യിൻറതു കേട്ടു ശ്രീഭീഷ്മന്തിരുവടി "അനുനയത്തിന്നർഹനല്ല ശിശുപാലൻ ലോകവൃദ്ധതമനാകിന കൃഷ്ണനെ പൂജിച്ചതു സഹിയാതെ ഇരിക്കിൻറോനാകയാൽ. ഇക്കൃഷ്ണനെല്ലോ അവ്യക്തയായിരിക്കിൻറ പ്രകൃതി; എൻറും കേടിൻറിയേ ഇരിക്കിൻറ കൎത്താവുമിവനേ? സൎവ്വഭൂതങ്ങൾക്കു പരനായിരിക്കിൻറതുമിവന്തിരുവടിയേ; എല്ലാരിലും വൃദ്ധതമനായിരിക്കിൻറതുമിവനച്യുതനേ; ആദി

ത്യൻ ചന്ദ്രൻ നക്ഷത്രങ്ങൾ ഗ്രഹങ്ങൾ ദിക്കുകൾ വിദിക്കുകൾ സമസ്തവും കൃഷ്ണങ്കൽ പ്രതിഷ്ഠിതം; അത്രെയുമല്ല ഞാൻ ചൊല്ലീ ഇസ്സഭയിൽ കൃഷ്ണനെപ്പൂജിച്ചതു സഹിയാതെ ഇരിക്കിന്റൊരുത്തനുളനാകിൽ അവൻ പെരിക വിരഞ്ഞു വില്ലുമെടുത്തുകൊണ്ടു യുദ്ധാൎത്ഥമായ് പുറപ്പെടുക. ഇവിരുന്ന ശ്ശത്രുക്കളുടെ ശിരസ്സിങ്കൽ എന്നുടെ കാൽകൊണ്ടു ചവിട്ടിന്റേൻ. ജളമതികളെ നിങ്ങളി കൃഷ്ണനെ....ല്ലയോ? ഇവനല്ലയോ ആദികാലത്തു മത്സ്യരൂപത്തെ അവലംബിച്ചു വേദപരിത്രാണഞ്ചെയ്തതു? കൂൎമ്മരൂപിയായ് ദേവഹിതാൎത്ഥം മന്ദരോദ്ധരണം പണ്ണിയതുമിവനേ. വരാഹരൂപത്തെ സംഗ്രഹിച്ചു ഹിരണ്യാക്ഷവധം പണ്ണി പാതാളത്തിങ്കൽ നിന്റു കൊണ്ടു പോന്ന ഭൂമിയെ സ്വസ്ഥാനത്തിങ്കലാക്കി രക്ഷിച്ചതുമിവനേ. ഇവനെല്ലോ ബ്രഹ്മദത്തവരഗൎവ്വിതനാകിന ഹിരണ്യകശിപുവിനെ ശ്രീനാരസിംഹത്തിരുവുടമ്പിനെ സംഗ്രഹിച്ചു മണിസ്തംഭത്തിൽനിന്റു പിളൎന്നു പുറപ്പെട്ടു കുലിശസമാനങ്ങളാകിന നഖമുഖങ്ങളെ കൊണ്ടു ബൃഹച്ഛിലാനിഷ്ഠുരമാകിന വക്ഷസ്ഥലം പിളൎന്നു നിഗ്രഹിച്ചതു. അദിതിദേവിക്കു പുത്രനായ് ദിവ്യം വൎഷസഹസ്രം കൂടി ജനിച്ചു ചുവന്നു ചെറുതാകിന തിരുവുടമ്പിനെ ഉടയനായ് മഹാബലിയോടു മൂവടിപ്രമാണം ഭൂമി അളന്നുകൊണ്ടു ത്രൈലോക്യൈശ്വൎയ്യം ഇന്ദ്രന്നു കൊടുത്തു ഉദാരവാക്കായിരുന്ന ഇവനേ വടുവാമനമൂൎത്തിയും. ഭൃഗുവിന്നു പുത്രനായ് ജനിച്ചു നിശിതപരശുധനായ് മൂവേഴിരുപത്തൊന്റു തുടെ നിക്ഷത്രിയഞ്ചെയ്തു പരശുരാമനാമധേയനായിരുന്നവനുമിവനേ. ഭൂകാശ്യപൻ ദശരഥന്നു പുത്രനായ് ത്രൈലോക്യൈശ്വൎയ്യഗ

ൎയ്യിതനായിരുന്ന നക്തഞ്ചരചക്രവൎത്തി ദശഗ്രീവനെ നിഗ്രഹിച്ച ശ്രീരാമനെൻറ നാമത്തോടുകൂടിയിരുന്നവനുമിവനേ. ഹലമുസലഹസ്തനായ് രോഹിണീൽ ജനിച്ച ബലഭദ്രരാമനെൻറ നാമത്തോടുകൂടി ഇരിക്കിൻറതുമിവനേ. അഷ്ടമിരോഹിണിനാരം അൎദ്ധരാത്രത്തിങ്കൽ വസുദേവസൂനുവായവതരിച്ച ആയ്പാടിയിൽ നന്ദഗോപനു പുത്രനായ് വളൎന്ന പൂതന തുടങ്ങി ഉള്ള ദുഷ്ടവൎഗ്ഗത്തെ നിശ്ശേഷമായ് കൊൻറുമുടിച്ച ഭൂമിയെ രക്ഷിപ്പാനിരിക്കിൻറതും കൃഷ്ണനേ. ഇനി കൽകിയായ് ജനിച്ച സമസ്തസംഹാരമ്മെയ്യാനിരിക്കിൻറതുമിവന്തിരുവടിയേ. എൻറാലിങ്ങനെ ഇരുന്ന ഇവന്തിരുവടിയെ പൂജിച്ചതു സഹിക്കരുതാതെ ഇരിക്കിൻെറാരുത്തനുളനാകിൽ അവൻ വില്ലുമെടുത്തു കൊണ്ടു യുദ്ധാൎത്ഥമായ് ഒരുമ്പെട്ടു പുറപ്പെടുക" എൻറരുളിച്ചെയ്തു സന്നദ്ധനായ് സമരത്തിന്നദ്ധ്യവസിക്കിൻറവസ്ഥയിൽ ശീഘ്രപരാക്രമനാകിന ശ്രീചക്രായുധൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി അഗ്നിമാലിയാകിന ശ്രീചക്രംകൊണ്ടു ശിശുപാലനുടെ ശിരശ്ശേഛദമ്മെയ്തു ശ്രീമദ്ദ്വാരകാനഗരി നോക്കി എഴുന്നരുളിനാൻ. പിന്നെ യജ്ഞമനുഭവിപ്പാൻ വന്ന രാജലോകത്തെ വസ്ത്രവാഹനസ്വൎണ്ണാദികളെകൊണ്ടു സംഭാവിച്ച തങ്ങൾതങ്ങളുടെ രാജ്യന്നോക്കി യാത്രയാക്കി ശ്രീവേദവ്യാസാദി മഹൎഷിവൎഗ്ഗത്തെയും മാനിച്ച തങ്ങൾ തങ്ങളുടെ ആശ്രമന്നോക്കി യാത്രയാക്കി പിതാവാകിന ധൃതരാഷ്ട്രരോടും പിതാമഹനാകിന ശ്രീഭീഷ്മരോടും ദ്രോണാചാൎയ്യർ കൃപാചാൎയ്യർ വൈകൎത്തനൻ കൎണ്ണൻ............ ദുൎയ്യോധനാദി ഭ്രാതൃവൎഗ്ഗത്തോടുംകൂടി രാജസൂയം കഴിഞ്ഞു അനേകന്ദിവസം........ഒരു നാൾ സഭാപ്രവേശപ്രീതിരോ

ഷകഷായിതാന്തരാത്മാവാകിന സുയോധനൻ പിതാവിനോടും ഭ്രാതൃവർഗ്ഗത്തോടും കൂട നാഗപുരം പ്രാപിച്ച് അന്ധവഗംഭീരനാകിന കർണ്ണനോടും സൌബലനാകിന ശകുനിയോടും ദുഷ്ടമതിയാകിന ദുശ്ശാസനനോടും കൂടി നിരൂപിച്ച് "ധർമ്മപുത്രന്തിരുവടിയുടെ ഐശ്വര്യത്തെ കലഹമുഖേന ഹരിപ്പാന്നിനക്കിൽ ആവൊൻറല്ല. എൻറാൽ കള്ളച്ചൂതു പൊരുതു പറിച്ചുകൊൾക" എൻറു കൽപിച്ചു ധൃതരാഷ്ട്രരെ അനുവർത്തിച്ച് അനുവദിപ്പിച്ച് വിദുരരെ യാത്രയാക്കി വസിക്കിൻറ കാലത്തു അജാതശത്രു ധർമ്മപുത്രന്തിരുവടി വിദുരരെ ആദരിച്ച് അവൻമുഖത്തു നിൻറു ധൃതരാഷ്ട്രമതവും സുയോധനസിദ്ധാന്തവും അറിഞ്ഞു ഭവിഷ്യദർത്ഥന്നിരൂപിച്ച് നിശ്ചയിച്ച് മാതാവിനോടും ഭ്രാതൃവർഗ്ഗത്തോടും വസ്തുവാഹനഭണ്ഡാരാദികളോടും കൂട കരിതുരഗരഥപദാതിസംകുലമാകിന സൈന്യസംവൃതനായ് നാഗപുരം പ്രാപിച്ച് അക്ഷവതിയംകിൻറ സഭയിൽ സൌബലനാകിന ശകുനിയോടു ചൂതു പൊരുതു തോററിയങ്ങിൻറെടത്തു ....ലെ ദ്രവ്യവിനിയോഗം നിഖർവ്വം ഖർവ്വം അബ്ജം.................രമായ് പണയം വച്ച് പൊരുതു തോററു രാജ്യവാഹനവസ്തുഭണ്ഡാരാദികൾ എല്ലാപ്പട്ടതും മുടിഞ്ഞു ഭ്രാതാക്കളെ പണയം വക്കിൻറെടത്തു മുൻപിൽ നകുലസഹദേവന്മാരെ വച്ച് പൊരുതിയങ്ങിൻറാ കാലത്തു ദുർവ്വാദരതനാകിന ശകുനി "എടോ രാജേന്ദ്രാ സാപത്നന്മാരാകിന നകുലസഹദേവന്മാരെ പണയം വച്ച് സഹോദരന്മാരാകിന ഭീമസേനധനഞ്ജയന്മാരെ ഭ്രാതൃസ്നേഹന്നിമിത്തമായ് രക്ഷിക്കിൻറോ നിന്തിരുവടി" എൻറിങ്ങനെ ശകുനിയുടെ ദുർവ്വാദത്തെ കേ

ട്ട ശപിപ്പാനദ്ധ്യവസിക്കിൻറ കാലത്തു ശരണെൻറ ശകുനിക്ക അനുജ്ഞ കൊടുത്തു ഭീമസേനധനഞ്ജയന്മാരെയും പണയം വച്ചു ഒടുക്കത്തു തന്തിരുവടിയെയും പണയമായ് വച്ചു പൊരുതിയങ്ങിൻറ കാലത്തു, "എടോ രാജേന്ദ്രാ നിന്തിരുവടിക്ക അത്യന്തമിഷ്ടയായിരുന്ന യാജ്ഞസേനി ദ്രൌപദിയെയും പണയമായ് വച്ചു നിന്തിരുവടിയെ മീണ്ടു കൊണ്ടു ഇന്നുമൊരിക്കൽ പൊരുതു ജയിക്ക" എൻറ ശകുനിയുടെ വചനം കേട്ടു പറവുമെൻറു പാണ്ഡവശ്രേഷ്ഠൻ ദ്രൌപദിയേയും പണയമായ്വച്ചു പൊരുതു തോററിയങ്ങിൻെറടത്തു കളിപ്പുടയനാകിന കൌരവേന്ദ്രൻ ദുൎയ്യോധനൻ ശ്രീവിദുരരെ വിളിച്ചു "എടോ വിദുര പാണ്ഡവപത്നി ദ്രൌപദി നമക്ക ദാസഭാവത്തെ പ്രാപിച്ചിരിക്കിൻറവളെ പെരിക വിരെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടു പോന്നു ദാസീവൎഗ്ഗത്തോടു ....ൻറു ദുൎയ്യോധനനരുളിച്ചെയ്യിൻറ കാലത്തു വിദ്വഷാംവരിഷ്ഠനാകിന വിദുരൻ ധൃതരാഷ്ട്രനെ നോക്കി "എടോ രാജേന്ദ്രാ യാവനൊരുത്തൻ ജനനകാലത്തു നരികണക്കെ വിസ്വരമായ് അലറിയത്തു അങ്ങനെ ദുഷ്ടചിത്തനായിരുന്ന ഇദ്ദുൎയ്യോധനൻ വിഷയമായ് ഇ ഭരതവംശം അശേഷമായ് നാശത്തെ പ്രാപിച്ചു മുടിയിൻറിതൊണ്ടു" എൻറു ചൊല്ലി അധോമുഖനായ് നിൽക്കിൻറയവസ്ഥയിൽ ദുൎയ്യോധനൻ സൂതനെ വിളിച്ചു "എടോ പ്രാതിഗാമി നീ ചെൻറു ദ്രൌപദിയെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടു പോരുക. ഇ വിദുരൻ വിവാദശീലനാകയും നമ്മുടെ ഐശ്വൎയ്യത്തെ പൊറാഷ്മയുമൊണ്ടു" എൻറ ദുൎയ്യോധനനിയോഗത്താൽ സൂതൻ ദ്രൌപദിയുടെ സകാശം പ്രാപിച്ചു വൃത്താന്തമറിയിച്ച കാലത്തു യാജ്ഞസേനി ദ്രൌപദി സൂതനെ

നോക്കി "രാജേന്ദ്രൻ ധൎമ്മപുത്രന്തിരുവടി തന്തിരുവടിയെ
പണയം വച്ചു തോററു ഇരണ്ടാമതെന്നെ പണയം വക്ക
യോ ചെയ്യൂതു? മുമ്പിലെന്നെ പണയം വച്ചു പൊരുതു തോ
ററു ഒടുക്കത്തു തന്തിരുവടിയെയും പണയം വക്കയോ ചെ
യ്യൂതു? ഇ വിശേഷമറിഞ്ഞു വന്നു പരമാൎത്ഥമെന്നോടു
ചൊല്ലുക. ഉള്ളവണ്ണമറിഞ്ഞാൽ നിന്നോടു കൂട സഭയെ
പ്രാപിക്കിൻറിതുമൊണ്ടു" എൻറിങ്ങനെ ദ്രുപദനന്ദനയു
ടെ വചനം കേട്ടു ദുൎയ്യോധനസകാശം പ്രാപിച്ചു സൂ
തനറിയിക്കിൻറ കാലത്തു അമൎഷപരവശനാകിന ദു
ൎയ്യോധനൻ ദുശ്ശാസനനെ നോക്കി "എടോ ദുശ്ശാസനാ
ദ്രുപദനന്ദനയുടെ കേശങ്ങളെ ച്ചുററിപ്പിടിച്ചിഴ്ത്തു സ
ഭാമദ്ധ്യത്തിങ്കൽ കൊണ്ടുപോരിക. സൂതനോ വൃകോദ
രനെ ഭയപ്പെടുക നിമിത്തമായ് അസമൎത്ഥൻ. പാണ്ഡ
വകരം ദാസഭാവത്തെ പ്രാപിക്കയാൽ അവശരായ് ഒൻ
റിന്നു ശക്തരല്ല" എൻറ ദുൎയ്യോധനനിയോഗത്താൽ അ
സച്ഛീലനാകിന ദുശ്ശാസനൻ രാജസൂയയാജിയാകിന ധ
ൎമ്മപുത്രരുടെ ധൎമ്മപത്നിയുടെ സകാശം പ്രാപിച്ചു "സഭാമ
ദ്ധ്യത്തിങ്കൽവച്ചു ചൂതുപൊരുതു സൎവ്വരാജസമക്ഷത്തിങ്കൽ
ധൎമ്മത്താലേ ജയിക്കപ്പെട്ടാ നീ. എൻറാൽ ലജ്ജയോടു വേ
റുപട്ടു മഹാരാജന്ദുൎയ്യോധനനെ ചെൻറു കാണ്ക" എൻറ
ദുശ്ശാസനനുടെ ദുൎവ്വാക്ക കേട്ടു വിറക്കിൻറ സൎവ്വാവയവങ്ങ
ളെ ഉടയളായ് ദുശ്ശാസനനെ നോക്കി "ഞാൻ രജസ്വല
യായിരിക്കിൻറു ഏകവസ്ത്രയാകയുമൊണ്ടു. എൻറാൽ സഭ
യിലകത്തു പൂവാൻ യോഗ്യയല്ല ഞാൻ" എൻറരുളിച്ചെയ്തു
ദുഃഖാൎത്തയായിരിക്കിൻറവളെ നോക്കി "എടോ യാജ്ഞ
സേനി രജസ്വലയായിട്ടിരിക്കിലുമമയും; ഏകാംബരയാ

യിട്ടിരിക്കിലുമമമയും; വിഗതവസ്ത്രയാകിലുമമമയും; ഇപ്പൊഴ സഭാമദ്ധ്യത്തെ പ്രാപിക്കവേണ്ടും വ്രീളയോടു വേറുപട്ടു" എൻറു ചൊല്ലിൻറ ദുശ്ശാസനനുടെ വചനത്തെ കേട്ടു വിഹ്വലഹൃദയയായ് അവനോടു കൂട സഭാഭിമുഖയായ് ചെല്ലിൻറവൾ ഗാന്ധാരീഭവനത്തെ നോക്കി പോവാനദ്ധ്യവസിക്കിൻറ കാലത്തു, ദുഷ്ടമതിയാകിന ദുശ്ശാസനൻ ധർമ്മപുത്രരുടെ ധർമ്മപത്നിയുടെ കേശങ്ങളെ ചുററിപ്പിടിച്ചു ഈഴ്ത്തു ശരക്കാൽകൊണ്ടു തല്ലിൻറ കാലത്തു, വാസസ്സുകളെ വാങ്ങിൻറ കാലത്തു, ശ്രീവാസുദേവശ്രീനാമസങ്കീർത്തനപരയായിരുന്നവൾക്കു അനേകം വസ്ത്രങ്ങളുളവാകിൻറ കാലത്തു, വസ്ത്രാക്ഷേപംകൊണ്ടു വർദ്ധിക്കിൻറ മനോദുഃഖമുടയവളായ് തന്നുടെ ഭർത്താക്കളുടെയും ശ്രീഗോവിന്ദന്തിരുവടിയുടെയും തിരുനാമത്തെ ചൊല്ലി പ്രലാപിച്ചു ദീനയാകിന ദ്രൌപദിയുടെ പരിഭവത്തിങ്കൽ നിൻറു ജനിച്ചു രിപുകുഞ്ജരകുംഭഭേദനത്തിങ്കൽ പടുതരയായ് കൊടുതായിരിക്കിൻറ ഭീമസേനനുടെ കോപാഗ്നിയാൽ പാർത്ഥൻ ധനഞ്ജയനുടെ ശരങ്ങളാകിൻറ കൊടുങ്കാററിനാലടിക്കപ്പെട്ടു കുരുവംശമാകിൻറ വനം പ്രവൃദ്ധമായിരുന്നതു പെരിക വിരെ നാശത്തെ പ്രാപിച്ചു മുടിയിൻറിതൊണ്ടു" എൻറരുളിച്ചെയ്തു വാദരായണസമേതനായ് മന്ത്രശാല നോക്കി എഴുന്നരുളത്തുടങ്ങിനാൻ ശ്രീചക്രായുധൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

വാസു:—"ഇതെല്ലാം സുയോധനഗൃഹം. ഇവിടെ ഇങ്ങനെ എല്ലോ ഇരിക്കിൻറതു. നിഖിലനീതിശാസ്ത്രജ്ഞരായ് നിത്യസേവാനിരതരായ് പൃഥഗ്ഗുണഗണവിഭൂഷിതരാകിന പാർത്ഥിവേന്ദ്രന്മാരുടെ ആവാസഗൃഹങ്ങൾ

അമരനികരപരിപൂരിതയാകിന അമരാവതിയെ അപഹസിക്കിൻറുതോ എൻറു തോൻറുമാറു അഴകുപടച്ചുമച്ചുതായവയെല്ലാം കാണപ്പെടിൻേറാ. ആയുധശാലകളും അതിരമണീയങ്ങളായ് നാനാവിധങ്ങളാകിന ആയുധവരങ്ങളാൽ നിറക്കപ്പെട്ടിരിക്കിൻേറാ. കുതൂഹലജനകമാകിന കുതിരപ്പന്തികളിൽ അശ്വസമൂഹങ്ങളും അലറിയങ്ങിൻേറാ. സർവ്വലക്ഷണസംപന്നങ്ങളായ് അഖിലജനമാന്യങ്ങളാകിന ആനത്തലവങ്ങളും ഗജ്ജിക്കിൻേറാ. ഇ ദുൎയ്യോധനനുടെ ഐശ്വൎയ്യസമൃദ്ധി സമഗ്രമായ് നാശത്തെ പ്രാപിച്ചു മുടിയിൻറു" എൻറരുളിച്ചെയ്യാൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

വാസു:— മന്ത്രശാല നോക്കി എഴുന്നരുളുൻറവൻ ധൎമ്മപുത്രന്തിരുവടിയുടെ ധൎമ്മസ്ഥിതിയും ദുൎമ്മതിയാകിന ദുൎയ്യോധനനുടെ ദുശ്ശീലത്തെയും നിരൂപിച്ചു അരുളിച്ചെയിൻേറാൻ "ദുൎയ്യോധനൻ എന്നെ കണ്ടു കാൎയ്യത്തെ ചെയ്കൂ ഇല്ല. എപ്പൊഴും പരന്മാരുടെ ദൂഷണങ്ങളെ വ്യവഹരിക്ക ശീലം. അതിന്നു ഹേതുവൊണ്ടു. ഗുണദ്വേഷി ഇവൻ പരഗുണകഥനങ്ങളിൽ പൊറാമയുടയൻ. ശഠനാകയുമൊണ്ടു. 'ഗൂഢവിപ്രിയകൃച്ഛഠഃ' ഒരുത്തനറിയാതെ അപ്രിയങ്ങളെ അനുഷ്ഠിക്കിൻറവൻ ശഠൻ. സജ്ജനനിൎദ്ദയനാകയുമൊണ്ടു. തന്നുടെ ജനത്തിങ്കൽ അപഗതയായിരിക്കിൻറ അനുകമ്പയോടുകൂടി ഇരിപ്പിതും. എന്തിന്നു പലവും പറയിൻറു? ദൌരാത്മ്യമുടയനാകിന സുയോധനൻ പരമാൎത്ഥതത്വജ്ഞരാകിന പാണ്ഡവകൾക്കു രാജ്യം പാതിയും കൊടുക്ക എൻറു സാമദാനഭേദപുരസ്സരമായ് ചൊല്ലുൻറതാകിലും കേൾക്ക ഇല്ല" എൻറരുളിച്ചെയ്തു "എടോ

വാദരായണന്മാം മന്ത്രശാലയിലകത്തു പോകാമോ എനിക്കു" എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

കാഞ്ചു:—"ആമേ ആമേ കുറവില്ല. അകത്തെഴുന്നരുളുവാൻ അഹാനെല്ലാം പത്മനാഭൻ"എൻറുണർത്തിനാൻ കാഞ്ചുകീയൻ.

വാസു: — മന്ത്രസഭയിലകത്തെഴുന്നരുളുൻറവൻ "എന്തെന്തു? എന്നെ കണ്ടു സംഭ്രമിക്കിൻറുതോ സമസ്തക്ഷത്രിയരും? ഒല്ലാ ഒല്ലാ, സംഭ്രമിയാതെ സുഖിച്ചിരിക്ക രാജാക്കന്മാരെല്ലാരും" എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

ദുര്യോ:— "എന്തെന്തു? കേശവനെ കണ്ടു സംഭ്രാന്തരായിതോ സമസ്തരാജാക്കന്മാർ? എന്നുടെ ആജ്ഞ ലംഘനീയമല്ല. മുന്നേ പ്രതിജ്ഞപണ്ണപ്പട്ടിരിക്കിൻറ ദണ്ഡത്തെ സ്മരിക്ക" എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ദുര്യോധനന്തിരുവടി.

വാസു:— മന്ത്രശാലയിലകത്തെഴുന്നരുളിനിൻറിയങ്ങിൻറവൻ സംഭ്രാന്തമായ് എററുനിൽക്കിൻറ രാജമണ്ഡലത്തെ കണ്ടു സുയോധനസിദ്ധാന്തെവുന്നിരൂപിച്ചു തന്തിരുവടിയുടെ സമാഗമത്തിങ്കൽ പ്രത്യുത്ഥാനഞ്ചെയിൻറ പൃഥിവീപതിമാക്കു നിഗ്രഹം വരല്ലാ എൻറു നിശ്ചയിച്ചു ദുര്യോധനനെ നോക്കി "എടോ സുയോധനാ ഇരിക്കിൻേറാ നീ" എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

ദുര്യോ:—"ഇരിക്കിൻേറാ സുയോധനാ" എൻറ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടിയുടെ വാക്കു കേട്ടു സിംഹാസനത്തിന്മേൽനിൻറു വിരണ്ടു നിലത്തു വീണു ലജ്ജാന്വിതനായ് ആത്മഗതമായ് അരുളിച്ചെയിൻേറാൻ "കേശവദർശനത്തിങ്കൽ പ്രത്യുത്ഥാനമിളക്ക എൻറു കൽപിച്ചു വിചിത്രമാ

കിന ചിത്രപടത്തെ കണ്ടു ഉത്സാഹത്തോട്ടു മതിയെ ക്കുട്ടി കുറിക്കോളോട്ടക്കൂട ഇരിക്കച്ചെയ്യേയും കേശവന്റെ പ്രഭാവാതിശയംകൊണ്ടു ആസനത്തിന്മേൽ നിന്റു പതിതനായേൻ ഞാൻ" എന്റാത്മഗതമായ് അരുളിച്ചെയ്ത പ്രകാശമായ് "പെരിക ഇന്ദ്രജാലമുടയൊരുത്തനീ ദൂതൻ മായാവൈഭവം ഉടയൻ. എടോ ദൂതാ ഇതെല്ലാം ആസനം ഇരുന്നാലമയും" എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ദുര്യ്യോധനന്തിരുവടി.

വാസു—ബദ്ധാഞ്ജലിപുടരായ് എഴുനിററു നിൽക്കിൻറ മഹാജനത്തെ കണ്ടു ദയാപരനാകിന ശ്രീദാമോദരന്തിരുവടി "ഇരുപ്പു എല്ലാ ദ്രോണാചാര്യ്യൻ. ഗാംഗേയപ്രമുഖരാകിന മഹീപതിമാരുമിരിക്ക" എൻറരുളിച്ചെയ്ത മന്ത്രശാലയിൽ സിംഹാസനത്തിന്മേൽ ഇരുന്നരുളുൻറവൻ ചിത്രപടത്തെ കണ്ടു "ഏറ്റന ദശ്നീയമിച്ചിത്രപടം കൌതുഹലജനകം സൎവ്വജനമനോഹരം" എൻറരുളിച്ചെയിൻറവൻ സൂക്ഷ്മിച്ചു നോക്കി പരികുപിതനായ് "പോയ് കെട്ട. ദ്രൌപദികേശാംബരാകൎഷണം ഇതിങ്കലെഴുതപ്പെട്ടതു. ഏറ്റന ആശ്ചൎയ്യമേ ഇസ്സുയോധനൻ തന്നുടെ ചാന്ന ജനത്തിൻറ പരിഭവം തന്റെ പരാക്രമമെന്റു നിരൂപിക്കിൻറ അജ്ഞനാകയാൽ. ലോകത്തിങ്കൽ എവനേ താൻ തന്നുടെ ദോഷത്തെ സഭകളിൽ പ്രകടിക്കിൻറതു നിൎദ്ദയനായിട്ടു" എൻറരുളി "ഇസ്സഭാമദ്ധ്യത്തിങ്കൽ നിൻറടുത്തു കളക ഇച്ചിത്രപടത്തെ" എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

ദുൎയ്യോ—"എടോ വാദരായണനാ കേശവനന്നിഷ്ടമാകിൽ എടുത്തു കൊണ്ടുപോക ചിത്രപടത്തെ" എൻറരു

ളിച്ചെയ്യാൻ ദുര്യോധനന്തിരുവടി. "യാതൊൻറു മഹം രാജനിയോഗം" എൻറു ചൊല്ലി പിത്രുപടത്തെയുമെടുത്തു കൊണ്ടു ഭവനന്നോക്കി ചെല്ലത്തുടങ്ങിനാൻ കഞ്ചുകീയൻ.

ദുര്യോ—കുശലരൂപമായ് ശ്രീദാമോദരന്തിരുവടിയുടെ സിദ്ധാന്തവിരുദ്ധമായ് അരുളിച്ചെയ്യിൻേറാൻ "എടോ ദൂതാ പാണ്ഡവകൾക്കം ഭൃത്യന്മാൎക്കം എല്ലാൎക്കം സുഖമായിട്ടോ ഇരിക്കിൻറൂ?" എൻറു സമസ്തകുശലവിചാരത്തെച്ചെയ്തു പ്രത്യേകമായ് കുശലം വിചാരിക്കിൻേറാൻ "ധൎമ്മദേവന്റെ പുത്രനായ് ധൎമ്മനിഷ്ഠനാകിന യുധിഷ്ഠിരൻ കുശലിയോ? വായുഭഗവാന്റെ പുത്രനാകിന ഭീമസേനനു കുശലമോ? ദേവേന്ദ്രനന്ദനൻ അൎജ്ജുനന്നു സുഖമോ? വിനയസമ്പന്നരാകിന അശ്വിപുത്രന്മാർ കുശലികളോ? പാണ്ഡവകളും ഭൃത്യന്മാരും കുശലികളായിട്ടോ ഇരിക്കിൻറൂ?"എൻറിങ്ങനെ ചോദ്യരൂപേണ പാണ്ഡവകൾ ദേവപുത്രന്മാരാകയാൽ രാജ്യാൎഹരല്ല എൻറതിനെ സൂചിച്ചരുളിച്ചെയ്താൻ ദുര്യോധനന്തിരുവടി.

വാസു—"ഗാന്ധാരീപുത്രനായിരുന്ന നിനക്കു യോഗ്യമിക്കുശലവിചാരം. കുറവില്ല കുറവില്ല. എല്ലാരും കുശലികൾ. ഭവാൻേറ രാജ്യത്തിങ്കലും ശരീരത്തിങ്കലും കുശലവും അനാമയത്തെയും വിചാരിപ്പതുഞ്ചെയ്തു വിജ്ഞാപിക്കിൻേറാ യുധിഷ്ഠിരൻ ആദിയായിരിക്കിൻറ പാണ്ഡവകൾ. എങ്ങനെ എങ്കിൽ അടവിയിങ്കൽ അധികമായ് ദുഃഖം അനുഭവിച്ചു; സഭാതലത്തിങ്കൽ പറഞ്ഞ സമയം സമഗ്രമാവതുഞ്ചെയ്തു. ധൎമ്മയുക്തമായ് പൈതൃകമായിരിക്കിൻറ രാജ്യത്തെ പകുത്തു തരവും വേണ്ടും എൻ

റിങ്ങനെ പാണ്ഡവകളുടെ വചനം" എന്നരുളിച്ചെ
യ്താൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

ദുര്യോ:— "എന്തെന്തു ദായാദ്യം എൻറാ ചൊല്ലിൻ
റിതു? അതിന്നു വിഷയമില്ല; എങ്ങനെ എങ്കിൽ എന്നുടെ
പിതാവു ധൃതരാഷ്ട്രന്തിരുവടിക്കു അവരജനാകിന അവ
നീപതി പാണ്ഡു മൃഗയയിങ്കൽ താൽപര്യമുടയനായ് ഹി
മവൽപ്രദേശങ്ങളിൽ പെരുമാറുൻറവൻ, ഋഷിപത്നിയെ
എയ്തു നിഗ്രഹിച്ചു പ്രാപ്തശാപനായ് ശതശൃംഗത്തിന്മേൽ
വസിച്ചു ദാരശുശ്രൂഷയോടും വേറുപട്ടു മരിച്ചു സ്വർഗ്ഗതനായീ.
പരാത്മജന്മാർ പാണ്ഡവകൾ. പൈതൃകമായിരുന്ന രാജ്യം
പാണ്ഡവകൾക്കു എങ്ങനെ ഉണ്ടാമാറു? ദേവപുത്രന്മാൎക്കു
ദേവരാജ്യം; രാജപുത്രന്മാൎക്കൊള്ളൊൻറിവിരാജ്യം" എൻ
റരുളിച്ചെയ്താൻ ദുര്യോധനന്തിരുവടി.

വാസു:— "എടോ സുയോധനാ പുരാണജ്ഞനാകി
ന ഭവാനോടു സല്ലപ്പൊല്ലിൻറിതൊണ്ടു. പാണ്ഡവ
കൾ ദേവപുത്രന്മാരാകയാൽ രാജ്യാൎഹരല്ല എൻറല്ലോ
ചൊല്ലിൻറു. ചൊല്ലുക നിന്നുടെ പിതാവു രാജ്യം ലഭിച്ചു
വാറു. വിചിത്രവീര്യൻ വിഷയസക്തനായിരുന്നവൻ
ക്ഷയരോഗംകൊണ്ടു വിപത്തിനെ പ്രാപിച്ചാൻ. ശ്രീവേദ
വ്യാസൻപക്കൽ നിൻറു ഇ ധൃതരാഷ്ട്രനുളനായ്. എൻ
റാൽ നിന്നുടെ പിതാവായിരുന്ന ഇവൻ പൈതൃകമായി
രുന്ന രാജ്യത്തെ സ്വീകരിച്ചവാറെങ്ങനെ" എൻറരുളി
ച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

വാസു:— "ഒല്ലാ ഒല്ലാ ഭവാൻ ഇവ്വണ്ണം പരസ്പരവി
രോധവിവൎദ്ധനംകൊണ്ടു കുരുകുലം രൂപനാമമാത്രശേഷ
മേ പെരിക വിരെശ്ലേഷിച്ചു മുടിയും. എൻറാൽ ഭവാനമ

6 *

ഷ്ഠയെ കളഞ്ഞു യുധിഷ്ഠിരാദി പാണ്ഡവകൾ ഭ്രാതൃസ്നേഹം വിഷയമായ് യാതൊന്നിനെ ചൊല്ലുന്നു അതിനെ അതന്ദ്രിതനായ് ചെയ്‌വാൻ യോഗ്യനേ ഭവാൻ” എന്നരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

ദുര്യോ—“എടോ ദൂതാ രാജ്യവ്യവഹാരത്തെ അറിയിന്നൊരുത്തനല്ല ഭവാൻ. സമാനചിത്തരാകിന രാജപുത്രന്മാരാൽ ശത്രുക്കളെ ജയിച്ചു ഭുജിക്കപ്പെടുന്നൊന്നല്ലോ രാജ്യം. അങ്ങനെ ഇരുന്ന രാജ്യം ഒരുത്തനാൽ പ്രാർത്ഥനീയമല്ല, പ്രാർത്ഥിക്കപ്പെടുവാൻ യോഗ്യമായൊള്ളൊന്നല്ല; ആശ്രയുമല്ല, പിന്നെ ദരിദ്രനായ്ക്കൊണ്ടു താദനെ അറിഞ്ഞു ദാനഞ്ചെയ്യപ്പെടുന്നൊന്നുമല്ല, ദീനന്നു കൊടുക്കാവൊന്നല്ല രാജ്യം. രാജാവാകയിൽ ശ്രദ്ധ ഉണ്ടായിട്ടിരിക്കിന്നുതാകിൽ അപ്പാണ്ഡവകൾ അതിസാഹസത്തെ ചെയ്ക. സാഹസംകൂടാതെ കാര്യത്തെ സാധിപ്പാനരുതു. ‘അസാഹസൈരധ്യവസായഭീരുഭിഃ പദേപദേ ദോഷസഹസ്രദർശിഭിഃ അസത്യവദ്ഭിഃ പരിവാദശങ്കിഭിർമ്മഹത്വമാപാദയിതും ന ശക്യതേ’ സാഹസമിന്റിയെ ഇരിക്കിന്നവർക്കു മഹത്വത്തെ സമ്പാദിപ്പാനരുതു. അധ്യവസായവിമുഖർക്കും അസാധ്യം കാര്യം. പദംപ്രതി ദോഷസഹസ്രങ്ങളെ നിരൂപിച്ചു ഉദാസീനരായിരിക്കുമവർക്കും സത്വഹീനർക്കും അപവാദഭീരുക്കൾക്കും മഹത്വമാപാദിപ്പാനരുതു. എന്നാൽ സാഹസത്തെ അനുഷ്ഠിക്ക പാണ്ഡവകൾ. ചതുരുപായങ്ങളിൽവച്ചു മുമ്പിൽ സാമം വേണ്ടും പ്രയോഗിപ്പാൻ. ‘പൂർവ്വം സാമ പ്രയോക്തവ്യം ദ്വിതീയോ ഭേദ ഏവ ച തൃതീയന്ദാനമിത്യുക്തം ചതുർത്ഥോ ദണ്ഡ ഉച്യതേ’ ഇങ്ങനെ ചതുരുപായങ്ങളുടെ പ്രയോഗ

കാലം. മുമ്പിൽ സാമത്തെ പ്രയോഗിപ്പൂ; സാമസാദ്ധ്യമല്ലാത്ത കാൎയ്യത്തിന്നു ഭേദപ്രയോഗത്തെച്ചെയ്വൂ; ഭേദംകൊണ്ടുമരുതാഞ്ഞിൽ ദാനപ്രയോഗത്തെച്ചെയ്വൂ; മൂന്നുകൊണ്ടും അസാദ്ധ്യമായിരിക്കിന്റ കാൎയ്യത്തിന്നു സാഹസത്തെച്ചെയ്ക; സാഹസമെന്നു ദണ്ഡം. നാലാമുപായമതു. തങ്ങളുടെ ബന്ധുവാന്ധവന്മാരോടും സൈന്യസമൂഹത്തോടും കൂട യുദ്ധഭൂമിയെ പ്രാപിച്ചു കൊടുതായ യുദ്ധത്തെച്ചെയ്ക ശക്തരാകിൽ പാണ്ഡവകരം. അതരുതാകിൽ ശാന്തചിത്തരായ് ശമദമനിയമദക്ഷദാവദാക്ഷിണ്യാദികളോടുകൂടി സമൎത്ഥരായിരുന്ന തപസ്വികളാൽ സേവിക്കപ്പെട്ടിരിക്കിന്റ ആശ്രമത്തെ പ്രാപിക്ക നിസ്സംഗരായിട്ടു പാണ്ഡവാകരം. 'സംഗസ്സൎവ്വാത്മനാ ത്യാജ്യസ്സ ചേൽ ത്യക്തും ന ശക്യതേ സ സത്ഭിസ്സഹ കൎത്തവ്യസ്സന്തസ്സംഗസ്യ ഭേഷജം' എന്നു സംഗം സൎവ്വപ്രകാരേണ കളവാൻ യോഗ്യം. അതു കളവാൻ അരുതാതെ ഇരിക്കിൽ സത്തുക്കളോടെ വേണ്ടും സംഗമൊണ്ടാവാൻ. സത്തുക്കളല്ലോ സംഗനാശത്തിന്നൌഷധം. എന്റാൽ ശാന്തമതികളായിരിക്കിന്റ സജ്ജനത്താൽ സേവിക്കപ്പെട്ടിരിക്കിന്റ ആശ്രമത്തെ പ്രാപിക്ക ശമത്തിന്നായ്ക്കൊണ്ടു. 'ശമശ്ചിത്തപ്രശാന്തതാ' ശമമെന്നു മനസ്സിന്നുടെ അടക്കം. എന്റാൽ സുഖിച്ചു ആശ്രമങ്ങളിൽ വസിപ്പോരാക പാണ്ഡവകരം" എന്റരുളിച്ചെയ്താൻ ദുൎയ്യോധനന്തിരുവടി.

വാസു—"എടോ സുയോധനാ ബന്ധുജനം വിഷയമായ് പരുഷവ്യവഹാരത്തെച്ചെയ്യാതെ. പുണ്യസമൂഹംകൊണ്ടു അഴകതായ് പ്രാപിക്കപ്പെട്ടിരിക്കിന്റ രാജശ്രീയെ അധിഗമിച്ചിട്ടു സുഹൃത്തുക്കളേയും ബന്ധുക്കളേയും ചതിക്കി

ൻറാൻ യാവനൊരുത്തൻ അവൻ വിഫലശ്രമനായിട്ടു വരും" എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

ദുൎയ്യോ—"നിന്നുടേ പിതാവാകിന വസുദേവനുടെ പത്നിക്കു സഹോദരനായ് രാജാവായ് ഇരുന്ന കംസനെ കുറിച്ചു ദയാവൊണ്ടായീതോ നിനക്കു? നിത്യമായ് ഉപദേവിക്കിൻറ പാണ്ഡവകരം വിഷയമായ് ഇവ്വണ്ണം ദയാശൂന്യരായാ ഇരിക്കിൻറു ഞാങ്ങൾ?" എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ദുൎയ്യോധനന്തിരുവടി.

വാസു—"അതെമ്പക്കൽ നിൻെറാണ്ടായൊരു ദോഷമെൻററിയൊല്ലാ; എങ്ങനെ എങ്കിൽ എന്നുടെ മാതാവിനെ പലവട്ടം പുത്രവിയോഗദുഃഖിതയാക്കി വൃദ്ധനാകിയ തന്നുടെ പിതാവു ഉഗ്രസേനനെ പിടിച്ചു കെട്ടി കാരാഗൃഹത്തിലിട്ടുവുളുതെയ്തു പ്രവൃദ്ധകല്മഷനാകയാൽ താനേ ദൈവഹതനായിട്ടും വന്നുമുടിഞ്ഞു; എമ്പക്കൽനിൻെറാണ്ടായൊൻറല്ല ഇദ്ദോഷം" എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീദാമോദരന്തിരുവടി.

ദുൎയ്യോ—"സൎവ്വപ്രകാരേണ നിന്നാൽ വഞ്ചിക്കപ്പെട്ടാൻ കംസൻ. ആത്മപ്രശംസ പോരും; ശൌൎയ്യമല്ല ഇതു എൻററിക. തന്നുടെ പുത്രിമാൎക്കു ഭൎത്താവായിരുന്ന കംസൻെറ വധം കേട്ടു കലുഷഹൃദയനായ് ജാമാതൃനാശസന്തപ്തനായ് ക്രോധപാരവശ്യം വന്നു മഗധേശ്വരൻ അപരിമേയാക്ഷൌഹിണീസമുദായസംവൃതനായ് സമരസന്നദ്ധനായ് പ്രാപിക്കിൻറ കാലത്തു ഭയപ്പെട്ടോടിപ്പോകിൻറ നിൻെറ ആ ശൌൎയ്യം എവിടത്തിങ്കൽ പോയി" എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ദുൎയ്യോധനന്തിരുവടി.

വാസു:—"എടോ സുയോധനാ നയത്തെ അനുസരി

ക്കിൻറ ജനത്തിന്ന ദേശം കാലം അവസ്ഥ എൻറിവയി
റെറ അപേക്ഷിച്ചിരിപ്പു ശൌയ്യം. എന്നെ കുറിച്ചൊള്ള
പരിഹാസന്നിൽപുതാക. സ്വകാൎയ്യത്തെ അനുഷ്ഠിക്ക. ഭ്രാ
താക്കൾ വിഷയമായ് സ്നേഹം കൎത്തവ്യം. ദോഷങ്ങൾ
സ്മരിപ്പാൻ യോഗ്യങ്ങളല്ല. ഇഹലോകത്തും പരലോക
ത്തും ബന്ധുക്കളോടൊള്ള സംബന്ധം ശ്രേഷ്ഠതരമായിരി
ള്ളതു" എൻറരുളിച്ചെയ്യാൻ ശ്രീഗോവിന്ദന്തിരുവടി.

ദുൎയ്യോ:—"മനുഷ്യൎക്ക ദേവപുത്രന്മാരോടു എങ്ങനെ
ബന്ധുഭാവമൊണ്ടാകിൻറവാറു? പിഷ്ടപേഷണമിതു; അര
ച്ചതിനെ അരക്ക. പോരും ഇക്കഥെ നിൽപുതാക" എൻറ
രുളിച്ചെയ്യാൻ ദുൎയ്യോധനന്തിരുവടി.

വാസു:—"സാമംകൊണ്ടനുനീയമാനനായിരുന്ന ഇ
വൻ തൻെറ സ്വഭാവത്തെ വിടിൻറില്ല. പരുഷാക്ഷര
ങ്ങളായിരിക്കിൻറ വചസ്സുകളെ കൊണ്ടു അമയുമിവനെ
ഞാൻ ക്ഷോഭിപ്പിപ്പു" എൻറാത്മഗതമായരുളിച്ചെയ്തു പ്ര
കാശമായ് "എടോ സുയോധനാ അൎജ്ജുനനുടെ ബലപരാ
ക്രമങ്ങളെ അറിയിൻറില്ലയോ നീ" എൻറരുളിച്ചെയ്യാൻ
ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

ദുൎയ്യോ:—"എടോ ദൂതാ ഞാനൊ അറിയിൻറില്ല"
എൻറരുളിച്ചെയ്യാൻ ദുൎയ്യോധനന്തിരുവടി.

വാസു:—"എടോ കേൾക്ക അൎജ്ജുനനുടെ പരാക്രമ
പ്രഭാവത്തെ. ഭഗവാൻ പശുപതി കൈരാതമായിരുന്ന വ
പുസ്സിനെ അവലംബിച്ചു കാഞ്ചനദ്രുമസന്നിഭനായ് വന
പ്രദേശത്തിങ്കൽ നിൻറരുളുൻറവൻ അൎജ്ജുനനാൽ യുദ്ധ
ഞ്ചെയ്തു സന്തോഴിപ്പിക്കപ്പെട്ടാൻ. ഹരനുപോലും ആശ്ച
ൎയ്യത്തെ വരുത്തിരുന്നു അൎജ്ജുനനുടെ ബലവീൎയ്യങ്ങൾ പി

ന്നെ ഖാണ്ഡവം വനത്തെ ആഖണ്ഡലവിരോധിയായ അഗ്നിദേവൻ ദഹിക്കിന്റയവസ്ഥയിൽ വർഷിക്കിന്റ ജലധാരകളെ ശരവർഷംകൊണ്ടു മൂടിയാൻ. ദേവേന്ദ്രനു പീഡാനിരതരായിരുന്ന നിവാതകവചന്മാർ ലീലയോടു കൂട ക്ഷയത്തെ നയിപ്പിക്കപ്പെട്ടാർ. എന്തു താൻ? വിരാടനഗരത്തിങ്കൽ അർജ്ജുനനൊരുത്തനാലെ അല്ലയോ ഭീഷ്മാദിമഹാരഥർ ജയിക്കപ്പെട്ടിതു? അത്രെയുമല്ല, മററൊന്റു നിനക്കും പ്രത്യക്ഷമായിരിപ്പൊന്റിനെ ചൊല്ലിൻറാണ്ടു. ഘോഷയാത്രയിങ്കൽ ചിത്രസേനനാകിന്റ ഗന്ധർവ്വൻ നിന്നെപ്പിടിച്ചു കെട്ടി അംബരമാർഗ്ഗമേ കൊണ്ടുപോകിന്റ കാലത്തു ഭയനിമിത്തമായ് പതറി അലറിന്റ നിന്നെ അർജ്ജുനനല്ലേ അഴിച്ചുവിടീച്ചുതു? എന്തിനു പലവും പറയിന്റു? എന്നുടെ വാക്യം ഹേതുവായ് ധൃതരാഷ്ട്രനന്ദനാ രാജ്യാർദ്ധത്തെ തരിക. താരാതെ ഇരിക്കിന്റുതാകിൽ ചതുസ്സാഗരപര്യന്തയായിരുന്ന ഭൂമിയെ പാണ്ഡവകൾ തങ്ങളേ സ്വീകരിപ്പർ" എന്റരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി

ദുര്യ്യോ:—"എന്തെന്തു സാഗരാന്തയായിരുന്ന ഭൂമിയെ പാണ്ഡവകൾ തങ്ങളേ സ്വീകരിപ്പർ എന്റോ ചൊല്ലിന്റു? സാക്ഷാൽ സമീരണൻ വായുഭഗവാൻ ഭീമരൂപിയായിട്ടു കലഹിക്കിന്റേനാകിലും ശതക്രതു ശക്രൻ വജ്രി വാസവൻ ദേവേന്ദ്രന്തിരുവടി അർജ്ജുനന്റെ രൂപത്തെ സംഗ്രഹിച്ചു കലഹിക്കിന്റുതാകിലുമമയം. പരുഷം പറവൊമ്പാടവമൊള്ളോയേ! നിന്നുടെ വചനങ്ങളെ കൊണ്ടു പൈതൃകമായ് വീര്യംകൊണ്ടു രക്ഷിക്കപ്പെട്ടിരിക്കിന്റ രാ

ജ്യത്തിങ്കൽ പുൽകൊടിയെ പോലും തരിൻറില്ല" എൻററുളിച്ചെയ്യാൻ ദുര്യോധനന്തിരുവടി.

വാസു:—"പോയ്കെട്ട കുരുകുലത്തിങ്കലുംകൃതഘ്നനായൊരുള്ളോരേയ, അയശസ്സിങ്കൽ ലുബ്ധനായൊരുള്ളോരേയ! ഞാങ്ങളും പോലും തൃണാന്തരാഭിലാഷ്യർ, തൃണഭേദരോഷണീയർ" എൻററുളിച്ചെയ്യാൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

ദുര്യോ:—"എടോ ഗോപാലകാ ഞാങ്ങളും തൃണാന്തരാഭിലാഷകർ. ആരുമൊരുത്തൻ സ്ത്രീകളെ നിഗ്രഹിപ്പീല്ല. സ്ത്രീവധയുണ്ടെയ്യു. അശ്വഹന്തിയും അയശസ്കരം. അശ്വത്തെയും വധിച്ചു. ഗോവൃഷത്തെയുന്നിഗ്രഹിച്ചു. അതും ലോകത്തിൽ മററൊരുത്തൻ ചെയ്യ ഇല്ല. മല്ലന്മാരെയും നിഗ്രഹിച്ചു നില്ലജ്ജനായ് സഭാമദ്ധ്യത്തിങ്കൽ സാധുജനത്തോടു വ്യവഹരിപ്പാൻ ശ്രദ്ധ പണ്ണിനേററം" എൻററുളിച്ചെയ്യാൻ ദുര്യോധനന്തിരുവടി.

വാസു:—"എടോ സുയോധനാ നീയെന്നെ ആക്ഷേപിക്കയോ ചെയിൻറതു?" എൻററുളിച്ചെയ്യാൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

ദുര്യോ:—"സത്യമേയെല്ലോ ഇതു; ആക്ഷേപമല്ല" എൻററുളിച്ചെയ്യാൻ ദുര്യോധനന്തിരുവടി.

വാസു:—"അതിവാദശ്രവണംകൊണ്ടൊള്ളതു പോരും. പോവൂ ഞാൻ" എൻററുളിച്ചെയ്യാൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

ദുര്യോ:—"പോക പോക. പശുക്കളുടെ കുളമ്പിൽ നിൻറു പുറപ്പെടിൻറ ധൂളിപ്പൊടിയാൽ മൂടപ്പെട്ടിരിക്കിൻറ അവയവങ്ങളെ ഉടയോരേയ, ആയ്പ്പാടി നോക്കി പോക. വ

ഥമവേ കഴിച്ചുപോയീ കാലം" എന്നരുളിച്ചെയ്താൻ ദു
ര്യോധനന്തിരുവടി.

വാസു:—"അവ്വണ്ണമാക. ഞാങ്ങൾ പ്രാകൃതരെപ്പോ
ലെ പരുഷവചനപരിഭാഷണത്തിങ്കൽ പടുതരരല്ല. പ്ര
തിസന്ദേശമെന്തു? പാണ്ഡവസകാശം പ്രാപിച്ചാൽ ചൊ
ല്ലുമതെന്തു?" എന്നരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരു
വടി.

ദുര്യോ:—"പോയ് കെട്ടു. പ്രതിസന്ദേശത്തിന്നയോ
ഗ്യന്നീ. എന്നാൽ ചൊല്ലിന്റീല്ല. ധരിക്കപ്പെട്ടിരിക്കിന്റ
വെണ്കൊററക്കുടയോടു കൂടി ദ്വിജശ്രേഷ്ഠന്മാരാൽ ജപിച്ചു
സാധിക്കപ്പെട്ടിരിക്കിന്റ അഭിഷേകജലങ്ങളാൽ നനക്ക
പ്പെട്ടിരിക്കിന്റ ഉത്തമാംഗത്തെ ഉടയനായ് വന്നക്കത്തോ
ടുകൂടി അനുയാത്രാതൽപരരായ് ഇരിക്കിന്റ രാജസമൂഹ
ത്തോടു വ്യവഹരിപ്പു. നിമ്പോലുമാരോടു ചൊല്ലിന്റീല്ല"
എന്നരുളിച്ചെയ്താൻ ദുര്യോധനന്തിരുവടി.

വാസു:—"എന്നോടു വ്യവഹരിക്കിന്റീല്ലപോൽ സു
യോധനൻ. എടോ ശഠൻ! നീ ബാന്ധവന്മാരിൽ സ്നേഹ
മൊള്ളൊരുത്തനല്ല. കാകന്മാരെ പോലെ ഇരുന്ന ഈക്ഷ
ണവിശേഷത്തെ ഉടയൻ. പിംഗലവർണ്ണൻ. ഇച്ചൊന്നവ
അല്പപുരുഷലക്ഷണം. എന്നാൽ നീ നിമിത്തമായ് കുരു
വംശം നാശത്തെ പ്രാപിച്ചു മുടിയും. എടോ രാജാക്ക
ന്മാരേ പോകിന്റേ ഞാങ്ങൾ" എന്നരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീ
വാസുദേവന്തിരുവടി.

ദുര്യോ:—"എന്തു? പോവാനിരിക്കിന്റിതോ കേശ
വൻ? എടോ ദുശ്ശാസനാ, ദുർദ്ധർഷണാ, ദുർബ്ബുദ്ധേ, ദുർമ്മു
ഖാ, ദൂതസമുദാചാരത്തെ അതിക്രമിച്ചിട്ടിരിക്കിന്റ കേ

ശവൻ ബന്ധിക്കപ്പെട്ടവോനാക. എന്തു നിങ്ങൾ ശക്തരല്ല യോ? എടോ ദുശ്ശാസനാ നീയോ സമൎത്ഥനെല്ലോ. ഉൽപലാപീഡമാകിന്റ ആനത്തലവൻ ദുഷ്ടവാജിയായിരുന്ന കേശി കംസൻ എന്റിവരെ നിഗ്രഹിച്ചിരിക്കിന്റ കൃഷ്ണൻ ആയ്പ്പാടിയിലേ വസിക്ക നിമിത്തമായ് ആചാരമറിയിന്റൊരുത്തനല്ല. ബാഹുബലംകൊണ്ടു ഹരിക്കപ്പെട്ടിരിക്കിന്റ വീൎയ്യത്തോടു കൂടി ഇരുന്നവൻ തന്റെ വചനദോഷംകൊണ്ടു പെരിക വിരഞ്ഞു പിടിച്ചുംകെട്ടപ്പെട്ടവോനാക. എടേന ഇദ്ദുശ്ശാസനൻ അശക്തൻ. മാതുലൻ ശകുനി സമൎത്ഥൻ· നിന്നാലിക്കേശവൻ പിടിച്ചു കെട്ടപ്പെട്ടവംനാക. എന്തുതാൻ? ശകുനിയും പരാങ്മുഖനായ് താനേ വീണ്ണതോ? അമയും. ഞാനേ പാശങ്ങളെ കൊണ്ടു പിടിച്ചുകെട്ടു" എന്റു ചൊല്ലി പാശഹസ്തനായ് ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടിയുടെ സമീപത്തെ പ്രാപിച്ചരുളിനാൻ ദുൎയ്യോധനന്തിരുവടി·

വാസു:—"എന്തു? എന്നെ കുറിച്ചു വികൎത്തുകാമനായിട്ടോ ഇരിക്കിന്റു സുയോധനൻ? അമയും· സുയോധനനുടെ സാമൎത്ഥ്യത്തെ കാൺമൂ" എന്റരുളിച്ചെയ്തു വിശ്വരൂപത്തെ അവലംബിച്ചു നിന്റരുളിനാൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി·

ദുൎയ്യോ:— "എടോ ദൂതാ ദേവമായയായിരുന്ന ഭേദീയമായെ ചുഴന്റും ശ്രീക്കിറെറായാകിലും അനഗ്ഗങ്ങളുംകിന അനിമിഷാസ്ത്രങ്ങളെ അവഹിതനായ് പ്രയോഗിക്കിന്റുതാകിലും അശപ്പത്തെയുമാടനയും വൃഷഭത്തെയും അവദ്ധ്യതരങ്ങളായിരിക്കിന്റവിററെ വധിക്ക ഹേതുവായ് പെരുകി ഇരിക്കിന്റ തിമിപ്പിനോടു കൂടി ഇരുന്ന നീ

രാജമദ്ധ്യത്തിങ്കൽ എന്നാൽ ഇപ്പൊഴ് പിടിച്ചുകെട്ടപ്പടിൻേറാ" എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ദുൎയ്യോധനന്തിരുവടി.

ദുൎയ്യോ:— "പോയ്കെട്ടു. നില്ല നി"ല്ലെൻറരുളിച്ചെയ്തു പാശഹസ്തനായ് ശ്രീവാസുദേവസമീപസ്ഥനായ് എഴുന്നരുളിയാൻ ദുൎയ്യോധനന്തിരുവടി.

വാസു:— അമയും. ഇതിനെയും കാണിൻേറാം"എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

ദുൎയ്യോ:— വിശ്വരൂപിയാകിന വിഷ്ണുഭഗവാനെ പിടിച്ചുകെട്ടാമെൻറു നിനച്ചു ചെൻറണയിൻറവൻ കണാതൊഴിഞ്ഞു "എന്നെ, ഭേപടിച്ചു നഷ്ടനായാൻ; തിരോഭവിച്ചാൻ" എൻറു ചൊല്ലുററരുളിച്ചെയ്തു നിൽക്കിൻറവന്നു അരികെ കാണായി അംബുജേക്ഷണന്തിരുവടിയെ. "ഏന്നേ, ഇവനെല്ലോ കേശവൻ" എൻറു ചൊല്ലി ചെൻറണയിൻറവൻ "ഏന്നേ ആശ്ചൎയ്യമേ കേശവനുടെ പ്രസാദം. അണുരൂപനാകിലും അണഞ്ഞുവധിപ്പൂ" എൻറു കൽപിച്ചു ആന്ധ്യനിമിത്തമായ് അണയിൻറ കാലത്തു ഉടനെ കാണായില്ല. "ഏന്നേ കഷ്ടമേ നഷ്ടനായൻ കേശവൻ" എൻറരുളിച്ചെയ്തു നിശ്ചേഷ്ടനായ് നിൽക്കിൻറവന്നു അരികെ കാണായി അഖിലജനവന്ദ്യന്തിരുവടിയെ. "ഏന്നേ ഇവനെല്ലോ കേശവൻ" എൻറരുളിച്ചെയ്തു ബന്ധിപ്പാന്തുടങ്ങിൻറ കാലത്തു ഭൂമിയോടാകാശത്തോടു ഒക്ക ഉയൎന്നു കാണാകിൻറ വിഷയേന്ദ്രിയഗോചരമൻറിയെ മൂരിനിമിൎന്നരുളുൻറ മധുസൂദനന്തിരുവടിയുടെ തിരുവുടമ്പിനെ കണ്ടു കുതൂഹലചിത്തനായ് "ഏന്നേ ആശ്ചൎയ്യമേ! കേശിനിസൂദനനാകിന കേശവനുടെ ദീൎഘത്വം നെടുപ്പമിരിക്കിൻറവാറു"ഉടനെ തിരോഭവിച്ചരുളുൻ

റ ത്രിഭുവനേശ്വരന്തിരുവടിയെ കാണാതൊഴിഞ്ഞു "ഏ
നേ മറഞ്ഞുതോ കേശവൻ" എൻറു ചൊല്ലി മറുപാടു
നോക്കിൻറവൻ ആവിർഭവിക്കിൻറ അനന്തനുടെ ആകാ
രത്തെ കണ്ടു "ഇവനോ കേശവൻ" എൻററുളിച്ചെയ്തു അ
ന്യരൂപനാകിന അച്യുതന്തിരുവടിയെ കണ്ടു "കേശവനല്ല
ഇവൻ" എൻറു ചൊല്ലിച്ചുഴൻറു നോക്കിൻറവൻ വിശ്വ
രൂപനാകിന വിഷ്ണുമൂർത്തിയെ കണ്ടു വിഷാദചിത്തനായ്
"മന്ത്രശാലയിങ്കൽ ഒരിടമൊഴിയാതെ കേശവന്മാരാകിൻ
റു. ഇവിടെ എന്തു ഞാൻ ചെയ്യുമതു? കണ്ടേനുപായം. എ
ടോ രാജാക്കണ്മാരേ ഓരോത്തൻ ഓരോ കേശവന്മാരെ പി
ടിച്ചുകെട്ടുക. എന്തു രാജാക്കണ്മാർ എല്ലാരും തങ്ങടെ തങ്ങളു
ടെ പാശം കൊണ്ടു തങ്ങളെ തങ്ങളേ പിടിച്ചുകെട്ടി അവര
വരേ അവനീതലത്തിങ്കൽവീഴിൻറുതോ? അഴകുതു. എടോ
മഹാമായാപ്രഭാവമുടയോരേ, അഴകുതു. ആക്കൈ ഒരുത്ത
ൎക്ക പിടിച്ചുകെട്ടുവാൻ അസാദ്ധ്യമായിരിക്കിൻറു മായാ
വൈഭവംകൊണ്ടു എൻറാൽ മദീയകോദണ്ഡദണ്ഡവിനി
സ്സൃതങ്ങളാകിന വാണഗണങ്ങളാൽ പിളക്കപ്പെട്ട പുണ്ണ്വാ
യിൽനിൻറു സാന്ദ്രതരമായ് ചുവക്കപ്പെട്ടിരിക്കിൻറ രുധിര
വെള്ളത്താൽ ഉരുട്ടപ്പെട്ടിരിക്കിൻറ സൎവ്വ അവയവങ്ങളെ ഉ
ടയനായ് തങ്ങളുടെ ഭവനത്തെ പ്രാപിച്ചിരിക്കിൻറ നി
ന്നെ അപ്പാണ്ഡുപുത്രന്മാർ ദുഃഖാഭിസന്തപ്തരായ് ദീൎഗ്ഘ
ശ്വാസം പണ്ണി ഇടതറാതെ ഒഴുകിൻറ കണ്ണനീരാൽ മറ
ക്കപ്പെട്ടിരിക്കിൻറ നയനങ്ങളെ ഉടയരായ് കണ്ടുമുടിക"
എൻററുളിച്ചെയ്തു ധനുൎവ്വരത്തെ എടുത്തുകൊണ്ടു പോരു
വാൻ ധനുശ്ശാല നോക്കി ചെല്ലത്തുടങ്ങിനാൻ കൌരവേ
ന്ദ്രൻ ദുൎയ്യോധനന്തിരുവടി.

വാസു— അരുളിച്ചെയ്യുന്നാൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി "എന്തു? യുദ്ധകാമനായോ ഇരിക്കിൻറൂ സുയോധനൻ? അമയ്യും. എങ്കിൽ ഞാനേ പാണ്ഡവന്മാരെ അസപത്നരാക്കു; ശത്രുനാശംകൊണ്ടു പാണ്ഡവകളുടെ അഭ്യുദയത്തെ വരുത്തു" എൻറരുളിച്ചെയ്തു "എടോ സുദർശനമേ ഇവിടത്തിങ്കൽ വരുവോയാക" എൻറരുളിച്ചെയ്യുന്നാൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

അരുളിച്ചെയ്തു അഗ്നിമാലി ശ്രീസുദർശനം "ഇവൻ ഞാനിപ്പൊഴുതു ഭഗവാൻ ഭക്തജനപ്രിയൻ ശ്രീനാരായണസ്വാമിയുടെ പെരുകി ഇരുന്ന പ്രസാദത്തോടുകൂടി പീയൂഷസദൃശമാകിന അരുളിച്ചെയ്തു കേട്ടു വേഗാതിശയന്നിമിത്തമായ് ചുഴൻറു വൻറ മേഘനിവഹങ്ങളെ ഉടയനായ് ഉഴറി ഇവിടത്തെ പ്രാപിക്കിൻറേറാൻ. കമലവിലോചനൻ കംസഹന്താവു എവനഭിഷയമായ് പരികുപിതനായി? എവനുടെ മൂർദ്ധാവിങ്കൽ എന്നാൽ മൂരിനിമിരപ്പടവേണിൻറിതു? എവനുടെ ശിരശ്ശേഖരം എന്നാൽ കർത്തവ്യം?" എൻറരുളിച്ചെയ്തു "എവിടത്തിങ്കലെഴുന്നരുളുകിലോ ഭഗവാൻ ശ്രീനാരായണസ്വാമി, ആദ്യന്തരഹിതൻ, അചിന്തനീയാത്മാവു, സർവ്വലോകസംരക്ഷണതൽപരൻ, ഏകനായിട്ടേ ഇരിക്കിലും നാനാവിധവിഗ്രഹൻ, ശത്രുക്ഷയകരൻ ഇങ്ങനെയിരുന്ന ഭഗവാനെവിടത്തിങ്കലു" എൻറരുളിച്ചെയ്തു മുമ്പിൽ നോക്കി "ഏനേ ഇവനെല്ലാ ഭഗവാൻ നാഗപുരദ്വാരത്തിങ്കൽ ദൂതവേഷമവലംബിച്ചു നിൻറരുളുന്നേറാൻ. എവിടത്തിങ്കലുകിലോ ജലങ്ങൾ ഭഗവതി! ആകാശഗംഗേ! ജലങ്ങളെ കൊണ്ടുവരുക. ഏനേ ഇവയെല്ലാ നിർമ്മലങ്ങളാകിന ജലങ്ങൾ" എൻറരുളിച്ചെയ്തു

ആകാശഗംഗാജലങ്ങൾകൊണ്ടാചമിച്ചു അവഹിതഹൃദയനായ് അജിതസകാശത്തെ പ്രാപിച്ചു "ജയിക്ക ഭഗവാൻ ശ്രീനാരായണസ്വാമി" എൻറരുളിച്ചെയ്തു ശ്രീനാരായണസ്വാമിയുടെ ശ്രീപാദകമലങ്ങളിൽ നമസ്കരിച്ചു ഹതരിപുചക്രമാകിന ശ്രീചക്രം.

വാസു:—"എടോ സുദൎശനമേ അപ്രതിഹതപരാക്രമനാക നീ; അനിവാരിതപരാക്രമപ്രഭാവനായ് ഭവിക്ക" എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

സുദ:—"അനുഗ്രഹം ലഭിച്ചേ"നെൻറരുളിച്ചെയ്തു ശ്രീസുദൎശനം.

വാസു:—"എന്നേ സുഖമേ കൎമ്മകാലത്തിങ്കൽ ഭവാൻ പ്രാപിച്ചു" എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

സുദ:—"എന്തൊന്നു കൎമ്മകാലമെൻറോ അരുളിച്ചെയ്തു? ആജ്ഞാപിച്ചരുളുക ഭഗവാൻ; എകിയരുളുക. മേരുമന്ദരകുലയാകിന ധരണി, ധാത്രി, വസുന്ധര, ഭൂമിദേവിയെ പരിവൎത്തനഞ്ചെയ്യിനൊണ്ടു; സപ്തസമുദ്രങ്ങളെ ഒക്കെ ക്ഷോഭിപ്പിക്കിനൊണ്ടു; നക്ഷത്രസമൂഹങ്ങളെ ഭൂമിയിൽ പതിപ്പിക്കിനൊണ്ടു; നിന്തിരുവടിയുടെ പ്രസാദനിമിത്തമായ് എന്നാൽ അസാദ്ധ്യമായിരിപ്പൊൻറില്ല" എൻറുണൎത്തീ ശ്രീസുദൎശനം.

വാസു:—"എടോ സുദൎശനമേ ഇങ്ങു പോരിക" എൻറരുളിച്ചെയ്തു ദുൎയ്യോധനനെ നോക്കി "എടോ സുയോധനാ നില്ലു നില്ലു. ലവണസമുദ്രത്തിൽ ചെൻറിറങ്ങി മുഴുകി മറഞ്ഞു കൊള്ളിൻറതാകിലും, പൎവ്വതങ്ങളുടെ ഗുഹകളിൽ പോയൊളിക്കിലും, ഗ്രഹഗണങ്ങളാൽ സഞ്ചരിക്ക

പ്പെട്ടിരിക്കിൻറ വായുമാൎഗ്ഗത്തെ പ്രാപിക്കിൻറുതാകിലും, എന്നുടെ വാഹുബലംകൊണ്ട സമുല്ലവേഗമായ് ചഞ്ചല മായിരുന്ന ചക്രം നിനക്കു കാലചക്രമായ്‌വരിക; നിന്നു ടെ പ്രാണനെ ഹരിച്ചുമുടിക" എൻറരുളിച്ചെയ്തൂ ശ്രീ വാസുദേവന്തിരുവടി.

സുദ:—"എടോ ദുരാത്മാവേ ദുൎയ്യോധനാ നില്ല നില്ല. എവിടത്തിന്നു പോവാനിരിക്കിൻറൂ" എൻറരുളിച്ചെയ്തു ആദിത്യസഹസ്രപ്രഭാഭാസുരവിഗ്രഹനായ് അണയിൻറ അഗ്നിമാലി ശ്രീസുദൎശനം "നിഗ്രഹത്തിന്നു കാലമല്ല" എൻറു നിരൂപിച്ചു ശ്രീപുരുഷോത്തമന്തിരുവടിയുടെ പാദ ങ്ങളിൽ വീണ്ണു നമസ്കരിച്ചു "പ്രസാദിച്ചരുളുക ഭഗവാൻ ശ്രീനാരായണസ്വാമി. ഭൂഭാരം കെടുപ്പാൻ ഭൂതലസഞ്ജാ തനാകിന നിന്തിരുവടിക്കു ദുൎയ്യോധനൻ ഇവണ്ണം നിഹ തനാംപൊഴ ദേവാ നിന്തിരുവടിയുടെ അവതാരകാൎയ്യം നിഷ്ഫലമായിട്ടു മുടിയും" എൻറുണൎത്തീ ശ്രീസുദൎശനം.

വാസു:—"എടോ സുദൎശനമേ ക്രോധകലുഷിതനാ കയാൽ സമുദാചാരത്തെ മറന്നേൻ. എൻറാൽ സ്വാവാ സന്നോക്കിയേ പോക നീ" എൻറരുളിച്ചെയ്തൂ ശ്രീ വാസുദേവന്തിരുവടി.

സുദ—"യാതൊൻറു സ്വാമി നാരായണനുടെ ആ ജ്ഞ. എന്തു ഗോപാലകനെൻറോ? മൂവടികൊണ്ടേ മൂൻറു ലോകവുമളന്നു കൊണ്ട ഭഗവാൻ ശ്രീനാരായണസ്വാ മിയെല്ലോ അത്രഭവാൻ. എൻറാൽ ഭവാന്മാർ ശരണ ത്തെ പ്രാപിക്ക. എൻറാൽ ഞാൻ പോവൂ. ഏതേന ഇ തെല്ലോ ഭഗവാനുടെ ആയുധവരം ശ്രീശാൎങ്ഗം പ്രാപിച്ചു. തന്നതരമായ് മുഭവാകയാൽ അതിലളിതമായിരിക്കിൻറ

അംഗത്തോടുകൂടി സ്ത്രീസ്വഭാവസംയുക്തമായ് ശ്രീനാരായണസ്വാമിയുടെ ശ്രീഹസ്തത്താൽ ധരിക്കപ്പെട്ടിരിക്കിന്റ മദ്ധ്യഭാഗത്തോടും കൂടി ശത്രുസംഘത്തിന്നു പ്രധാനകാലൻ സ്വൎണ്ണമയമാകിന്ന പൃഷ്ഠത്തെയുമുടച്ചായ് ശ്രീകൃഷ്ണന്തിരുവടിയുടെ പാൎശ്വഭാഗത്തിങ്കൽ നീർകൊണ്ടെഴിന്റ നീലമേഘസമീപത്തിങ്കൽ വിളങ്ങിന്റ പിന്നല്പിണർപോലെ ശോഭിക്കിന്റു. എടോ ശാൎങ്ഗമേ ശമിതരോഷനായിരിക്കിന്റു ശ്രീനാരായണസ്വാമി. എന്റാൽ സ്വനിലയത്തെ നോക്കിയേ ഗമിക്ക. എന്നേ മീണ്ടുപോയി ശ്രീശാൎങ്ഗം. എന്റാൽ ഞാനും ഗമിപ്പൂ. എന്നേ ഇതെല്ലോ വിഷ്ണുഭഗവാനുടെ കൌമോദകി ഗദ പ്രാപിച്ചൂ. മണിഗണങ്ങളാലും സ്വൎണ്ണവിശേഷത്താലും വിചിത്രിതയായ് ചിത്രങ്ങളാകിന മാല്യങ്ങളും ഉത്തരീയം എന്റിവയിറേറാടുകൂടി അമരശത്രുസമൂഹങ്ങളുടെ അവയവധ്വംസനത്തിങ്കൽ സഞ്ജാതതൃഷ്ണയായ് ഗിരിവരതടരൂപിയായ് ഘോരാസ്ദയായ് വീൎയ്യാതിശയത്തോടുകൂടി വേഗത്താലീൎത്തപ്പെട്ടിരുന്ന മേഘപരമ്പരയോടുകൂടി അത്യൎത്ഥമുഴറി നഭോമണ്ഡലത്തിങ്കൽ പ്രാപിക്കിന്റു. എടോ കൌമോദകീ! പ്രശമിതരോഷനായീ ഭഗവാന്നാരായണൻ. എന്റാൽ സ്വാവാസത്തെ പ്രാപിക്ക. ഞാനും ഗമിപ്പൂ. എന്നേ, ഇതെല്ലോ ശ്രീപാഞ്ചജന്യം പ്രാപിച്ചൂ. സമ്പൂൎണ്ണചന്ദ്രനെകണക്കെയും കുരുന്നിൻപൂ കണക്കെയും കുമുദോദരം പോലെയും മുത്തുപടം കണക്കെയും അതിസിതമാകിന വിഗ്രഹത്തോടുകൂടി ശ്രീനാരായണസ്വാമിയുടെ ശ്രീമുഖാരവിന്ദത്താൽ ചെയ്യപ്പെട്ടിരിക്കിന്റ പ്രസാദത്തോടുംകൂടി ഇരുന്നു പ്രളയകാലത്തെ സമുദ്രധ്വനിയോടു തുല്യഘോഷമായിരിക്കിന്റ യാതൊന്റി

ന്റെ ശബ്ദത്തെ കേട്ടിട്ട അസുരാംഗനമാരുടെ ഗർഭങ്ങൾ സ്രവിക്കിന്റു അങ്ങിനെ ഇരുന്ന ശ്രീപാഞ്ചജന്യം പ്രാപിച്ചു. എടോ പാഞ്ചജന്യമേ! സ്വാവാസത്തെ പ്രാപിക്ക. ഞാനും ഗമിപ്പൂ. ഏവനേ ഇതെല്ലാ ഭഗവാൻ ശ്രീനാരായണസ്വാമിയുടെ പള്ളിവാൾ ശ്രീനന്ദകം സംപ്രാപ്തമായീ. യുദ്ധത്തിങ്കൽ സ്ത്രീരൂപത്തെധരിച്ച അസുരവർഗ്ഗത്തിന്നതിഭയങ്കരമാവുതുഞ്ചെയ്യു വേഗത്തോടുകൂട അംബരമാർഗ്ഗത്തിങ്കൽ മഹത്തമയാകിന ഉൽകപോലെ ശോഭിക്കിന്റു ഇതു. എടോ നന്ദകമേ! നിലയനന്നോക്കിയേ നിർഗ്ഗമിക്ക. ഏവന നിർഗ്ഗതമായീ നന്ദകം. ഒരൊരൊ ആയുധവരങ്ങളെ പ്രത്യേകമായ് അനുനയിച്ച പ്രതിനിവൃത്തങ്ങളായിരിക്കിന്റവ തങ്ങളിലേ പറഞ്ഞു നിശ്ചയിച്ച കണക്കെ ഒക്കത്തിരിഞ്ഞു. ഏവനേ ഇവയെല്ലാ ഭഗവാൻ പത്മനാഭന്തിരുവടിയുടെ ആയുധങ്ങൾ പ്രാപിച്ചോ. തന്നുടെ രശ്മിനികരങ്ങളെകൊണ്ട അഹിമകരനാദിത്യനുടെ മയൂഖജാലങ്ങളെ യാതൊന്റപഹസിക്കിന്റതു അങ്ങനെ ഇരുന്ന ശ്രീനന്ദകം പള്ളിവാളിതു. അതിബലവീർയ്യപ്രഭാവാതിശയങ്ങളോട കൂടി ഇരിക്കിന്റ അമരവൈരികളുടെ പ്രകൃത്യാ കഠിനതരമായിരിക്കിന്റ മഹോരസ്ഥലത്തിങ്കൽ ചെന്റു പതിച്ച സംക്ഷോഭത്തെ വരുത്തുവാൻ വൈശാരദ്യത്തോടുകൂടി ഇരുന്നതു യാതൊന്റു അങ്ങനെ ഇരുന്ന കൌമോദകി ഗദ ഇതു. പ്രളയകാലത്തിങ്കൽ ഭുവനവിക്ഷോഭാർത്ഥം അലറിന്റ ഇരുൾമേഘങ്ങളുടെ നാദംകണക്കെ ഇരുന്ന ചെറുഞാണൊലി ഒച്ചയോട്ട കൂടിയിരുന്ന കാർമ്മുകയഷ്ടി യാതൊന്റു അങ്ങനെ ഇരുന്ന ശാർങ്ഗമെന്റു പേരുടയ പള്ളിവില്ലിതു. ചന്ദ്രരശ്മികണ

ക്കെ അതിധവളയായ് ഗംഭീരഘോഷയായിരുന്നതു യാതൊൻറു അങ്ങനെ ഇരുന്ന കംബുരാജൻ ശ്രീപാഞ്ചജന്യമിതു. എടോ ശംഖമേ, കൌമോദകീ, പാഞ്ചജന്യമേ, ദൈത്യന്മാൎക്കന്തകനായൊള്ളോയേ! ശത്രുവൎഗ്ഗത്തിന്നു അഗ്നിരൂപനായൊള്ളോയേ! നന്ദകമേ! മുരമഥനൻ ശമിതമാകിന കോപത്തോടു കൂടിട്ടിരിക്കിൻറു. സ്വാവാസന്നോക്കിപ്പോക നിങ്ങൾ. എന്നേ നിവൃത്തങ്ങളായിതോ നിഖിലായുധവരങ്ങളും? അമയും. ഞാനും പോവൂ" എൻററുളിച്ചെയ്തു എഴുന്നരുളുവാനദ്ധ്യവസിക്കിൻെറടത്തു "എന്നേ നിശ്ചലങ്ങളാകിന അചലവരങ്ങൾ വിറെക്കിൻറോ കുലപൎവ്വതങ്ങൾ കുലുങ്ങിൻറ കാലത്തു സപ്തസമുദ്രങ്ങളും സംക്ഷുഭിതങ്ങളായിന. സമുദ്രക്ഷോഭം വന്ന കാലത്തു വാസുകി തുടങ്ങി പ്രഭുക്കളായിരുന്ന ഭുജംഗേശ്വരന്മാർ ഒളിച്ചുന". കല്പാന്തകാലം കണക്കെ കലങ്ങിൻറ സമുദ്രങ്ങളെയും കുലുങ്ങിൻറ കുലഗിരികളെയുമലങ്ങിൻറ മഹാനാഗങ്ങളെയും കണ്ടു "എന്നേ എന്തുകിലൊ ഇതു" എൻററുളിച്ചെയ്തു നിരൂപിച്ചരുളുൻറവൻ അഗ്രഭാഗത്തിങ്കൽ നോക്ക............ന്നു കാരണം ഭഗവാൻ ഭക്തവത്സലൻ ഭാസുരവിഗ്രഹൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടിയുടെ വാഹനപ്രധാനഭൂതൻ വിനതാനന്ദനൻ സുപൎണ്ണൻ ശ്രീഗരുഡൻ ഇപ്രാപിച്ചതു. ദേവകളും അസുരകളും കൂടി ക്ഷീരാൎണ്ണവത്തിങ്കൽ മന്ദരപൎവ്വതത്തെ മന്ഥാനമാക്കി ഭുജംഗനാഥൻ വാസുകിയെ നേത്രമാക്കിക്കൊണ്ടു അമൃതമഥനഞ്ചെയ്യിൻെറടത്തു വിഷ്ണുമൂത്തി വിഘ്നനാശഞ്ചെയ്യിൻറതു. ഇങ്ങനെ സുരാസുരന്മാരുടെ പരിഖേദത്തെ വരുത്തി ഒരുവൎണ്ണമായ് ലഭിക്കപ്പെട്ടിരുന്ന പീയൂഷമമൃതു യാവനൊരുത്തനാലേ മാതാവിൻെറ ദാസ്യ

ഭാവത്തെ വേറുപടുപ്പാൻ മുരഹന്താവു നോക്കീരിക്കച്ചെ യ്യേ ബലാൽകരിച്ചു അപഹരിക്കപ്പെട്ടു. നിന്തിരുവടിക്കു വാഹനഭൂതനായ്‌ വഹിക്കിനൊണ്ടെൻറാള്ള വരവും യാവനൊരുത്തനാൽ കൊടുക്കപ്പെട്ടു; ഏവംഭൂതബലപരാക്രമപ്രഭാവനാകിന അഗ്ഗരുഡമൂർത്തി ഇപ്രാപിച്ചുള്ളൂ "ഏടോ കാശ്യപപ്രിയസുതാ ഭഗവാൻ ദേവദേവശൻ പ്രശാന്തരോഷൻ. സ്വാവാസത്തെനോക്കിഗ്ഗമിക്ക. എന്നേ ശതനായിതോ ഗരുഡൻ? ഞാനും പോവൂ" എൻറരുളിച്ചെയ്തു അംബരമാർഗ്ഗത്തിങ്കൽ നോക്കിൻറവൻ ദിവ്യജനത്തെ കണ്ടു "ഇവരെല്ലോ സിദ്ധന്മാർ, ചാരണഗണം, മുനിസമൂഹം, യക്ഷന്മാർ, ദേവകൾ, സംഭ്രമംകൊണ്ടു ചഞ്ചലങ്ങളാകിന കിരീടങ്ങളോടുകൂടി ഇരിക്കിൻറ ഉത്തമാംഗങ്ങളെ ഉടയരായ്‌ അഖിലജഗന്മയൻ അച്യുതൻ അപ്രമേയൻ അരവിന്ദലോചനൻ ആർത്തിനാശനൻ ആനന്ദവിഗ്രഹൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി ദൂതമൂർത്തിയാകിന ദുര്യോധനനവിഷയം പരിക്രുദ്ധനാക നിമിത്തമായ്‌ ശാന്തിഗ്ഗുണത്തൊടു വേറുപട്ടു വിഷ്ണുപദത്തിങ്കൽ വിഷ്ണുവൃത്താന്തലാലസരായ്‌ തിരക്കിനിറഞ്ഞു നിൽക്കിൻറവർ പ്രശാന്തരോഷനായി പ്രീണിതജഗത്രയൻ നാരായണസ്വാമി എൻറു കേട്ടു തങ്ങൾ തങ്ങളുടെ സദനങ്ങളെ സന്താപത്തോടു വേറുപട്ടു സന്തുഷ്ടചിത്തരായ്‌ പ്രാപിക്കിൻറു. എൻറാലിപ്പൊഴു ഞാനും കമനീയഗുണാകരമാകിയ സുമേരുഗുഹ നോക്കിയേ പോവൂ" എൻറരുളിച്ചെയ്തു മഹാമേരുവിനുടെ മഹാഗുഹ നോക്കി എഴുന്നരുളി അഗ്നിമാലി ശ്രീസുദർശനം ശ്രീചക്രം.

വാസു:— അരുളിച്ചെയ്തോൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി

"ഞാനുമിപ്പൊൾ പാണ്ഡവന്മാരുടെ ശിബിരത്തെനോക്കിയേ പോവു" എന്നരുളിച്ചെയ്തു എഴുന്നരുളുവാനദ്ധ്യവസിക്കിന്റ കാലത്തു നെപത്ഥ്യത്തിങ്കൽ ശബ്ദമൊണ്ടായിതു "പോകാതേ പോകാതേ" എന്റിങ്ങനെ നെപത്ഥ്യത്തിങ്കലൊണ്ടാകിന്റ ശബ്ദത്തെ കേട്ടു "എന്തേ വൃദ്ധരാജൻ ധൃതരാഷ്ട്രനുടെ സ്വരംകണക്കെ കേൾക്കാകിന്റു. എന്തോ രാജേന്ദ്രാ ഇവൻ ഞാൻ നിന്റേൻ" എന്നരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

ധൃത:— അരുളിച്ചെയ്താനാംബികേയൻ ധൃതരാഷ്ട്രന്തിരുവടി ദുര്യോധനനുടെ ദൌരാത്മ്യം ഹേതുവായ് പരിക്രുദ്ധനായ് പാണ്ഡവശിബിരത്തെനോക്കി എഴുന്നരുളുന്റ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടിയെ അനുവത്തിപ്പു എന്റു കൽപിച്ചു അനുസരണഞ്ചെയ്തരുളിന്റവൻ സംഭ്രമാവിഷ്ടചിത്തനായ് "എവിടത്തിങ്കലൂകിലോ ഭഗവാൻ ശ്രീനാരായണസ്വാമി, എവിടത്തിങ്കലൂകിലോ ഭഗവാൻ പാണ്ഡവാഭ്യുദയകരൻ, എവിടത്തിങ്കലൂകിലോ വിപ്രപ്രിയൻ, എവിടത്തിങ്കലെഴുന്നരുളീകിലോ ഭഗവാൻ ശ്രീദേവകീനന്ദനൻ? ഭഗവാനേ ശാർങ്ഗായുധാ! എന്നുടെ പുത്രനുടെ അപരാധം ഹേതുവായ് നിന്തിരുവടിയുടെ ശ്രീപാദകമലങ്ങളിൽ എന്നുടെ ശിരസ്സു" എന്നരുളിച്ചെയ്തു ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടിയുടെ ശ്രീപാദകമലങ്ങളിൽ ദണ്ഡവൽ വീണു നമസ്കരിച്ചരുളിനാൻ സമൃദ്ധധൃതരാഷ്ട്രൻ ധൃതരാഷ്ട്രന്തിരുവടി.

വാസു:— അരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി തന്തിരുവടിയുടെ ശ്രീപാദങ്ങളിൽ പരിഭ്രാന്തചിത്തനായ് പതിക്കിന്റ പൌരവശ്രേഷ്ഠനാകിയ വൈചിത്രവീര്യൻ

ധൃതരാഷ്ട്രന്തിരുവടിയെ കണ്ടു ദയാപരനാകിന ദേവദേവേശൻ "എന്നെ കഷ്ടമേ! പാദങ്ങളിൽ പതിതനായിതോ അത്രഭവാൻ? എഴുനില്ക്കെഴുനില്ക്ക" എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

ധൃത:—"അനുഗ്രഹം ലാഭിച്ചേൻ ഞാൻ ഭഗവാനേ! ഇതല്ലോ അൎഘ്യപാദ്യങ്ങൾ. സ്വീകരിച്ചരുളുക നിന്തിരുവടി" എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ധൃതരാഷ്ട്രന്തിരുവടി.

ശ്രീവാസു:—"സന്തുഷ്ടമനസ്കനായ് സമസ്തത്തിനെയും സംഗ്രഹിക്കിൻറേൻ. ഇനി എന്തു നിനക്കൊരു പ്രിയം വേണ്ടിൻറതു" എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീനന്ദകായുധൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

ധൃത:— "ഭക്തജനഭവഭംഗതൽപരനാകിന ഭഗവാൻ പ്രസന്നനായിട്ടിരിക്കിൽ ഇതിനുമേൽ എന്തിനെ ഞാനിച്ഛിപ്പു" എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ധൃതരാഷ്ട്രന്തിരുവടി.

വാസു:—"പുനൎദ്ദൎശനത്തിനായ് കൊണ്ടു ഹസ്തിനപുരത്തിലകത്തു പുക ഭവാൻ" എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

ധൃത:—"യാതൊൻറു ഭഗവാൻ ശ്രീനാരായണസ്വാമി അനുശാസിക്കിൻറതു അതവ്വണ്ണമാക" എൻറരുളിച്ചെയ്തു അഭ്യന്തരമേ നോക്കി എഴുന്നരുളിനാൻ ആംബികേയൻ ധൃതരാഷ്ട്രന്തിരുവടി.

അനന്തരം ലോകസമുദ്ധ്യൎത്ഥം ഭരതവാക്യം പ്രവൃത്തമായിതു. എങ്ങനെ എങ്കിൽ ചതുസ്സാഗരപൎയ്യന്തയായ് ഹിമവദ്വിന്ധ്യകുണ്ഡലയായ് മേരുമന്ദരകുചയായ് ഇരുന്ന ഭഗവതി വസുന്ധര ഭൂമിയെ ഒരു വെണ്കൊററക്കുടക്കീഴ് അ

ടങ്ങിയ ശാസനത്തെയുടച്ചായ് ദുഷ്ടനിഗ്രഹം പണ്ണി ശി
ഷ്ടപരിപാലനങ്ങളെച്ചു ചാതുൎവ്വൎണ്ണികന്മാരെ സ്വസ്വസ്ഥാ
നത്തിങ്കൽ നിറുത്തി ദുൎഭിക്ഷാപപ്ലവം തസ്കരം ഭയം എ
ന്റേവമാദികളോട്ടു വേറുപടുത്തു നിൎമ്മലചിത്തനാകിന
രാജശ്രേഷ്ഠൻ അഴകതായ് രക്ഷിച്ചരുളുവാനാക. പശു
ക്കൾക്കും ബ്രാഹ്മണൎക്കും നന്മ വരുവിതാക. എന്റിങ്ങനെ
നാടകാവസാനത്തിങ്കിൽ ജഗത്തിനുടെ സമ്പത്തു നിമിത്ത
മായ് ഭരതവാക്യമൊണ്ടായിതു.

ഹരിഃ ശ്രീ ആദിത്യവൎമ്മായ നമഃ. അഞ്ഞൂററു അറു
പത്തു ൪-ാമാണ്ടു മിഥുന ഞായിറു പോകിൻറനാറ പരു
വക്കൽ ഗൃഹത്തിൽ ഇരുന്ന ചെറിയനാട്ടു ഉണ്ണിരാമഹ
സ്തലിഖിതം. നാരായണായ നമഃ.